

Torsdagen den 13 oktober

Kl. 12.00–13.24
14.00–16.50

§ 1 Anmälan om ordförande i utskott

Talmannen anmälde att *Tuve Skånberg* (KD) valts till ordförande i civilutskottet under tiden för *Caroline Szybers* ledighet den 11 oktober 2016–30 april 2017.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2016/17:2 för torsdagen den 29 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från utbildningsutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:38

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:38 Omlokalisering av EMA till Sverige
av *Jenny Petersson* (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 november 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 11 oktober 2016

Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 4 Svar på interpellation 2016/17:6 om Sveriges möjligheter att söka medlemskap i Nato

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Hans Wallmark har frågat försvarsmistern hur Sveriges möjligheter att söka medlemskap i Nato skulle påverkas av svenskt stöd för en FN-resolution om den så kallade humanitära utfästelsen. Wallmark har också frågat huruvida resolutionen påverkar Sveriges relationer med våra försvars- och säkerhetspolitiska samarbetspartner samt hur partierna i försvarsuppgörelsen kommer att informeras i denna fråga.

Ansvarsfördelningen inom regeringen är sådan att det är jag som ska besvara interpellationen.

För att det inte ska råda några tvivel om regeringens syn på kärnvapen vill jag börja med att lyfta fram det ställningstagande som jag tillkännagav i utrikesdeklarationen förra året: ”Sverige kommer att samverka med likasinnade länder för att uppmärksamma kärnvapens humanitära konsekvenser och för att avskaffa alla kärnvapen.”

Det bör också göras en distinktion mellan den humanitära utfästelsen och frågan om ett globalt kärnvapenförbud. Den humanitära utfästelsen var redan förra hösten föremål för behandling i FN:s generalförsamlings första utskott, och en resolution antogs med bred majoritet, bland annat med svenskt stöd. I en röstförklaring framhölls då att Sverige stöder utarbetande av nya effektiva legala instrument för kärnvapenedrustning, men att vi inte ser ett kärnvapenförbud som den enda vägen framåt.

Inför årets generalförsamling är den dominerande frågeställningen huruvida medlemskretsens kommer att besluta om ett mandat för en förhandling om ett globalt kärnvapenförbud. Ett förslag till resolution med ett sådant förhandlingsmandat har också cirkulerats och torde, enligt regeringens bedömning, ha goda förutsättningar att vinna stöd från flertalet länder som är aktiva på nedrustningsområdet.

Det är viktigt att påpeka att denna omröstning inte utgör processens slutpunkt utan snarare dess början. Om resolutionen skulle antas blir nästa steg en förhandling i FN:s regi under 2017. Därefter har länderna själva att ta ställning till om man önskar tillträda den konvention som skulle bli resultatet av en sådan förhandling.

För Sverige, liksom för övriga länder, blir det således fråga om ställningstaganden i flera led. I det korta perspektivet bereds inom Regeringskansliet en svensk position inför omröstningen i FN:s generalförsamling i slutet av denna månad. Därefter har vi att utforma en förhandlingsstrategi utifrån svenska intressen, som också tar hänsyn till olika säkerhets- och försvarspolitiska aspekter. Slutligen, när en sådan förhandling väl slutförts, har Sverige, ytterst riksdagen, att pröva frågan om en eventuell svensk anslutning till en konvention. Inför dessa olika moment kommer regeringen att hålla riksdagspartierna informerade om våra ställningstaganden.

I grunden handlar frågan om hur vi bäst ska kunna uppnå målet om en kärnvapenfri värld – en självklar utgångspunkt för svensk nedrustningspolitik. Alla åtgärder som har förutsättningar att effektivt bidra till att föra världen närmare detta mål är, enligt regeringens mening, värda att pröva på allvar.

Den utbredda frustrationen i FN:s medlemskrets över kärnvapenstaternas ovilja att fullt ut efterleva de åtaganden om nedrustning som man de facto ingått, inte minst genom icke-spridningsfördraget, är högst begriplig. Den mer framträdande roll som kärnvapen återfått under senare år, inte minst i den ryska retoriken, ger tyvärr anledning till ökad oro.

Frågan om ett kärnvapenförbud är komplex. Bedömningen bör göras utifrån en allsidig belysning där, förutom nedrustningspolitiska, även folk- och humanitärrettsliga aspekter samt effekterna för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik beaktas. En viktig del i regeringens beslutsunderlag är den breda genomgång av frågans olika aspekter som gjorts av Folkkräts- och nedrustningsdelegationen.

Sverige arbetar aktivt för att stärka vår säkerhet i ljuset av det försämrade omvärldsläget, inklusive i vårt närområde. Utgångspunkten är den försvarspolitiska inriktning som riksdagen med bred majoritet beslutat om. Försvarsuppgörelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Moderaterna låg till grund för beslutet, och försvarsministern håller berörda partier löpande informerade om frågor av betydelse för svensk säkerhets- och försvarspolitik.

Regeringens utgångspunkt är att det är möjligt att kombinera en aktiv politik för internationell nedrustning med ett fördjupat säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete inom den militära alliansfrihetens ram.

Anf. 2 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Det är nu ytterligare fem talare anmälda. Och det här är nog ett av de absolut längsta interpellationssvar jag har läst. Det tolkar jag på ett positivt sätt. Det här är ett svårt och komplicerat område. Det är också ett område som engagerar många. Och det finns många olika dimensioner. Jag lyfter fram några, och jag är övertygad om att kollegorna i kammaren från andra partier kommer att lyfta fram andra aspekter.

Herr talman! Det var ett långt svar, men trots det saknas det svar på några av de centrala frågor som jag ställde. Jag tänker upprepa dem i slutet av mitt inlägg.

Låt mig vara tydlig med att jag instämmer i utrikesministerns utgångspunkt om det hot som kärnvapen utgör, inte minst eftersom det numera på ett tydligt sätt ingår i rysk försvarsdoktrin. Man har, vill jag hävda, ett lätt-sinnigt förhållningssätt i sin doktrin, i sin retorik, till kärnvapen och kärnvapenhotet.

Vi har sett det på olika sätt. När Danmark funderade på att ingå i det missilförsvar som finns i Europa hotade den ryska ambassadören i Danmark med att kärnvapen kunde sättas in mot Danmark. Vi har sett en likartad otäck retorik i samband med den illegala annekteringen av Krim. Och vi ser det nu, bara under de senaste dagarna, med utplaceringen av Iskanderrobotar i Kaliningrad, som kan bestyckas med kärnvapen.

Vi såg det också i form av den så kallade påskhälsningen för några år sedan. Det övades med plan som kom mot svenskt luftrum. De kom aldrig in över svenskt luftrum. Men det har också antytts att det hade varit möjligt för dem att vara kärnvapenbestyckade. Man räknar med att den ryska federationen har ungefär 10 000 kärnvapenstridsspetsar.

Om vi ska stödja det här förslaget i FN måste vi fråga oss hur det skulle påverka Ryssland. Skulle det med trovärdighet förändra den försämrade bild som Sverige finns med i? Jag är rädd för att den här typen av argument

snarare är en återgång till 70-talsretorik än att man tar hoten här och nu på allvar.

Herr talman! Jag tycker att det finns indikationer på och bedömningar om att ett ja till den här resolutionen skulle innebära ett nej till Nato, och att det finns risk för att det kan försämra samarbetet med USA.

Instämmer utrikesministern i den bedömningen eller inte? Om hon inte gör det skulle jag gärna vilja veta på vilka grunder. Om hon instämmer i att det skulle innebära ett nej till Nato eller försvåra USA-samarbetet måste jag fråga varför det har varit en sådan tystnad, varför man i så fall inte har gjort några konsultationer och inte har försökt förankra den positionen.

Om man nu stänger dörren, om utrikesministern vidimerar att man stänger dörrar, är det i så fall en maktens arrogans som har uppvisats. Därför finns det skäl att upprepa frågorna.

Kan ministern garantera att ett svenskt stöd för resolutionen om den humanitära utfästelsen inte skulle omöjliggöra ett svenskt Natomedlemskap?

Vilka signaler har ministern fått i sina samtal med försvars- och samarbetspolitiska samarbetspartner när det gäller om resolutionen är förenlig med Sveriges möjligheter att fullt ut samarbeta med Nato och fullfölja våra bilaterala åtaganden, både i närområdet och gentemot USA?

Vilka signaler har ministern fått i sina samtal med försvars- och säkerhetspolitiska samarbetspartner när det gäller om resolutionen försvårar våra möjligheter att få stöd i händelse av kris eller krig?

Hur avser ministern att gå vidare med en dialog med försvarsuppgörelsens övriga partier i fråga om vad ett svenskt ja till resolutionen skulle betyda för svensk försvars- och säkerhetspolitik? Ministern nämnde att man kanske kommer att ta kontakter innan man kommer att ge besked. Men det som skulle vara intressant är hur man förankrar ett beslut.

Avslutningsvis, vad säger ministern om vad Försvarsdepartementet och Försvarsmakten säger om denna resolution?

Anf. 3 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Vi måste nog också se på vad kärnvapen är för typ av vapen för att förstå varför man måste ha ett internationellt förbud mot kärnvapen. Det är jättemärkligt att jag i talarstolen argumenterar hårdare än Hans Wallmark för att Putin inte ska få ha några kärnvapen genom att man ska ha ett internationellt kärnvapenförbud. Men vi kan kanske enas om det när farhågorna har lugnats av utrikesministerns svar. Vi får väl se.

Jag har hämtat inspiration från en bok – talmannen kanske ursäktar att jag gör reklam men det är en FN-publikation om riskerna med ett icke avsiktligt kärnvapenkrig. Boken är gammal, men den har fortfarande ett värde. Många tänker på den galne forskaren och den galne generalen, men i den här boken tar man upp mycket forskning som också visar risken för icke fungerande beslutsstrukturer. Kärnvapen har alla de tendenser som stör beslutsprocedurer.

Kärnvapens definition är väldigt korta beslutstider. Det är en väldigt centraliserad beslutsmakt och mycket hög stress. Låg till medelhög stress kan ofta hjälpa beslutsfattandet, men den tidspress och den effekt som dessa vapen har är stressen så hög att beslutsstrukturerna och den kognitiva förmågan hos ledarna undermineras.

Dessutom har kärnvapen den effekten att en enda person kan bestämma att 20 miljoner andra personer ska dö, och det är inte Putin som man dödar. Det är den ryske småföretagaren, mamman, barnen och dagisfröken som dör.

När man tittar på effekten av dessa beslut går det inte att ha kärnvapen i demokratiska stater eftersom de underminerar demokratin. Till och med i ett vanligt krig såg vi sådana exempel. Under första världskriget vägrade skyttegravssoldaterna till slut. I Ryssland blev det revolution när man sa att man hade fått nog. Ett vanligt krig har vissa små säkerhetsgarantier för att man inte ska gå bortom varje rim och reson. Det finns en demokratisk motmakt, och det finns tid att agera.

Kärnvapens inbyggda funktion är att det inte finns tid för demokrati, inte för diskussion, inte för en besluts- och ledningsstruktur där man hinner prata med motparten på ett sätt som kan bygga förtroende. Därför är demokratin oförenlig med kärnvapen, och därför är det viktigt att Sverige stöder ett kärnvapenförbud.

Jag hoppas att utrikesministern kan förklara processerna i Sverige som leder fram till att vi har möjlighet att stödja detta och gärna till att moderater, Hans Wallmark och andra, stöder beslutet i slutändan.

Jag vill understryka att kärnvapen är oförenligt med demokratin. Därför måste vi vara för ett förbud. Sedan är det sant som regeringen skriver. Ett kärnvapenförbud är inte enda vägen framåt, men det är det enda möjliga målet.

Därför hoppas jag att vi kan enas här i kammaren om att Sverige ska stödja detta. Om någon av de samarbetspartner som vi har kring säkerhetsfrågor i omvärlden oroar sig för att vi ska bli opålitliga för att vi förespråkar ett kärnvapenförbud, så kan vi nog tillsammans med våra vänner lugna dem med att det bästa sättet att försvara det demokratiska statskicket och vår syn på omvärlden är att implementera ett kärnvapenförbud.

Anf. 4 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Jag tycker att det känns tryggt att lyssna till utrikesministerns svar på den här interpellationen. Regeringen håller fast vid Sveriges säkerhetspolitiska linje. Den är tydlig, välkänd och respekterad. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl, och den bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten och en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Jag har också läst Hans Wallmarks interpellation noga. Det känns inte lika tryggt. Som jag tolkar interpellationen vill han alltså hindra regeringen från att rösta ja till FN-resolutionen om målet att världen ska vara kärnvapenfri. I texten får Wallmark det i princip att låta som att det vore olyckligt om regeringen står bakom humanism.

Jag citerar: ”Det finns i dag signaler om att regeringen Löfven vill ställa sig bakom den humanitära utfästelsen. Detta skulle vara mycket olyckligt eftersom ett ja till den resolutionen bedöms vara oförenligt med ett medlemskap i Nato.” Hellre Nato än en kärnvapenfri värld, alltså. Ett Natomedlemskap ses som större garant för fred än avveckling av massförstörelsevapen, enligt Wallmarks logik.

Wallmarks interpellation sätter också fingret på en av Natomedlemskapets stora nackdelar, det vill säga relationen till kärnvapen. Men vore FN-resolutionen verklighet så behövde ju varken Wallmark eller någon annan vara orolig för Putins missiler i Kaliningrad. Varför då motverka regeringens ansträngningar för att arbeta vidare med resolutionen, som också har ett brett internationellt stöd?

Sedan kan man också ställa sig den mer principiella frågan: Varför vill de borgerliga partierna så gärna att Sverige nu ska gå med i Nato? Ett sådant beslut är svårt att ändra, det skulle låsa fast Sverige i en militärallians för oöverskådlig tid. Det ger upp vår självständighet på det säkerhetspolitiska området.

Alliansfriheten har tjänat Sverige väl, och bevisbördan att överge alliansfriheten bör ligga på den som vill ha en förändring. Men borgerliga företrädare agerar alltmer tvärtom, att det är de som vill ha kvar alliansfriheten som ska bevisa varför. Det är en teknik som gör att man själv inte behöver argumentera i sak, vilket Natoförespråkare ofta undviker.

Ändå är alltså Moderaternas och Hans Wallmarks svar på hur fred ska skapas mer kärnvapen, inte mindre. Upprustning är, eller borde vara, lika otidsenligt som kalla kriget. Ingen vill se Putin och USA:s nästa president – allra minst en oberäknelig Trump – slåss om kärnvapenknappen.

Alliansfriheten är något som både Nato och Ryssland har fördelar av genom att den bidrar till minskad spänning i närområdet, och genom att det inte, när vi som alliansfria deltar i internationella samarbetsorgan, blir bara två sidor med hög misstänksamhet mot varandra. Vår alliansfrihet fyller en viktig funktion för vår egen säkerhet och för andra länder. Den bör vi värna om och utveckla, inte överge.

Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Sveriges kamp mot kärnvapen är någonting som jag tycker att vi ska vara stolta över. Denna position är känd sedan länge. Vi har inte kärnvapen i Sverige. En gång togs frågan om vi skulle ha kärnvapen i Sverige upp, men vi sa nej och vi har stått fast vid det. Det har visat sig vara mer och mer rätt.

Ingen kan väl vara emot nedrustning i världen, inte minst nedrustning av kärnvapen. Självklart är det yttersta långsiktiga målet att kärnvapen helt och hållet ska försvinna.

Vi såg förödelsen när USA släppte ned kärnvapen i Japan. Det var en fruktansvärd förintelse där oskyldiga män, kvinnor och barn urskillningslöst dödades. Det är det som är den yttersta konsekvensen av kärnvapen. Den som har tillgång till kärnvapenknappen har ju en sådan enorm makt som ingen människa ska ha. Därför hoppas jag innerligt att Trump inte vinner valet i USA.

Låt mig återgå till frågan om Nato: Jag tycker inte att vi ska gå med där. Men även om man vill det skulle väl inte Sveriges kamp mot kärnvapen vara det som skulle fälla Sverige. Denna position har varit känd under lång tid.

Precis som utrikesministern sa är ju detta ett första steg i en längre process där länderna ställer sig bakom resolutionen. Varje land väljer självt om man ska ställa sig bakom. Det finns en stor majoritet i FN för detta arbete. Jag tycker att det skulle vara direkt pinsamt om vi, som har kämpat

mot kärnvapen under så lång tid, röstade emot den majoriteten – detta av rädsla för att i framtiden inte kunna gå med i Nato.

Ett väldigt starkt skäl för ett Natomedlemskap som lyfts fram är den ökade anspänningen och inte minst den ryska upprustningen. Det har tidigare varit konflikter, inte minst under kalla kriget, då det har varit mycket värre spänningar jämfört med nu. Till och med ett världskrig har stått för dörren. Då hade vi is i magen och fortsatte att hålla fast vid vår linje alliansfrihet i fred och neutralitet i krig. Det har tjänat Sverige väldigt väl.

Vi har haft fred i 200 år, och det är ju en fantastisk bedrift. Som ett alliansfritt land har vi också en funktion i Europa att försöka minska spänningarna. Det största hotet mot både Sverige och Europa är ju upprustning och att spänningarna ökar.

Det här är helt i linje med att fortsätta att vara alliansfria, att säga nej till Nato men självklart samarbeta med Nato, EU och nordiska länder så som vi gör. På så vis kan vi bidra till avspänningen, och självklart ska vi också stoppa upprustningen. I det ryska hotet är kärnvapen en del i detta. Vi måste tydligt kunna säga att vi är emot såväl de ökade anspråken på makt från rysk sida som upprustning när det gäller kärnvapen.

Vi måste våga ha en självständig röst i världen, där vi står upp för det vi tror är rätt. Det är detta vi har gjort oss kända för historiskt sett. Det vore extra olyckligt om vi nu på grund av Nato inte ens skulle våga säga vad vi tycker när det gäller kärnvapen.

Det är konstigt att man över huvud taget kan försvara kärnvapen. De bör fasas ut. Det kommer att vara ett långsiktigt arbete, men självklart ska vi gå i bräsch för detta. Det äventyrar inte på något sätt vårt samarbete, för det är detta vi satsar på i stället för på upprustning och uppspanning. (Applåder)

Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet lyfter fram risken att genom både världlandsavtalet och numera ett Natomedlemskap få problem med att föra en självständig utrikespolitik. Ramarna skulle i varje fall minska.

Det är fascinerande hur detta har förnekats intensivt av Natoförespråkarna. De har sagt att det inte finns några som helst problem med att föra en självständig utrikespolitik i ett Natomedlemskap. Men nu kommer Hans Wallmark som Natovän och säger precis det motsatta, utan att vi ens är medlem. Så krum rygg ska vi alltså ha redan nu för att i praktiken inte reta upp USA.

Samma kväll som denna riksdag röstade igenom världlandsavtalet avslöjades det i en dokumentär i SVT hur Norge tvingades att begrava frågan om Norden som en kärnvapenfri zon när det begav sig. USA hotade då Norge med grava repressalier om man inte slutade driva frågan. Norges regering begravnade frågan i en utredning som pågick länge och utmynnade i ingenting.

Detta är inte vilken fråga som helst. Vi är också kritiska till den överhängande risken att Ryssland placerar kärnvapenbestyckning i form av Iskanderrobotar så nära som i Kaliningrad. Det är inte helt säkert, men risken finns absolut.

Prot. 2016/17:14
13 oktober

Svar på
interpellationer

Kanske till skillnad från Hans Wallmark är vi också kritiska till att USA under det närmaste decenniet kommer att satsa 350 miljarder dollar på att upprusta sina kärnvapen.

Om man studerar historien ser man att vi väldigt många gånger av rena olyckshändelser har varit på randen av ett kärnvapenkrig. Det mest berömda fallet är nog den ryske officer som uttryckligen bröt mot sina order och på det sättet förhindrade ett kärnvapenkrig när de hade fått felaktig information via sina system. Man kanske ska betona att han inte ens skulle ha tjänstgjort den kvällen utan ryckte in för en kollega som var sjuk. Så nära har vi varit ett kärnvapenkrig.

Näväl, låt mig återgå till dagens ämne. Trycket på utrikespolitiken är kanske anledningen till att Norge lade ned sin röst när FN:s generalför-samlings första utskott röstade om Humanitarian Pledge, som handlar om att verka för ett totalförbud för kärnvapen. Sverige röstade för det. Tack för det!

Men nu måste vi också anta detta. Senaste gången jag såg efter – och det är nu länge sedan – hade 125 stater hunnit före oss och undertecknat detta. Sveriges tystnad i denna fråga är mycket värre än den Hans Wallmark tycker sig höra – i den mån en tystnad kan höras.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vilka intressanta inlägg! Det var lärorika och passionerade inlägg. Hans måste ha känt att det fanns en front här som kanske till och med var lite jobbig. Men i denna fråga har vi en lång historia, där Sverige har gjort sig känt som förespråkare för fred och nedrustning och har tagit väldigt tydlig ställning mot kärnvapen. Jag tror att vi internationellt sett är respekterade för vår hållning. Det gäller fortfarande.

Trots att vi under ett antal år glädjande nog såg att både Ryssland och USA rustade ned sina kärnvapen och tog bort en del av sina stridsspetsar har vi nu en verklighet med 16 000 kärnvapen. Situationen är precis sådan som Carl Schlyter beskriver. Faran att någonting ska ske av misstag har ökat. Och det sker i en värld där tempot är mycket högre. Spänningen och stressen påverkar detta.

Sverige har bidragit till ett arbete som har gått ut på att höja trösklarna så att inget ska ske av misstag. Vi har gett tekniska bidrag till detta.

Vi har en verklighet där kärnvapenstaterna har blivit alltmer arroganta. Vapenskrammel och hot involverar oftare kärnvapen. I dagsläget är detta det enda massförstörelsevapen som inte har förbjudits internationellt. Vi har förbjudit biologiska och kemiska vapen, liksom minor av olika slag och andra vapensorter. Men det farligaste har vi inte förbjudit.

Vi har ett mål, vilket jag tidigare läste upp. Sverige samverkar med likasinnade länder för att uppmärksamma kärnvapnens humanitära konsekvenser med det slutgiltiga målet att avskaffa alla kärnvapen. Jag hoppas verkligen att Moderaterna ställer upp på detta mål och att vi inte kan ha något annat mål än att avskaffa alla kärnvapen. Det skulle göra hela vår värld mycket säkrare.

Vår utgångspunkt är att det går att kombinera en aktiv politik för internationell nedrustning med ett fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete inom den militära alliansfrihetens ram. Bägge är till gagn för Sveriges säkerhet.

Frågan handlar ju om vägen framåt. Om vi är överens om målet är frågan hur vi kommer dit. Är ett internationellt förbud rätt metod? Vi vill gå grundligt till väga. Denna regering bestämde sig för att komma ned från åskådarläktaren i den här frågan och har tagit aktiv del i FN:s arbete för nedrustning.

Vi har tillsatt en folkrätts- och nedrustningsdelegation. Och om Hans Wallmark behöver råd kan han alltid vända sig till den partikamrat som sitter här i kammaren och som är en mycket kompetent och duktig ledamot av denna delegation och vet att vi har tagit oss an detta på ett mycket grundligt sätt. Vi bad såväl experter som civilsamhällets organisationer och andra att bidra med argument, både för och emot. Detta har presenterats för oss.

Vi ville verkligen göra detta på ett grundligt sätt, och nu är det förstås upp till oss att från regeringens sida informera de andra partierna, och sedan ska vi bestämma oss för vilken hållning vi ska ha. Detta är början på en mycket lång process. I slutändan handlar det om hur en konvention utformas. Hur skapar man i så fall ett sådant förbud? Hur ska det efterlevas?

Jag tror inte att detta påverkar våra samarbeten, Hans Wallmark. I stället tror jag att man kommer att respektera Sveriges hållning i denna fråga så som den historiskt har tett sig och som den fortfarande är.

Anf. 8 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag har aldrig varit på en SSU-kongress, men jag tror mig veta ungefär hur det låter där efter dessa inlägg.

Tack för dessa inlägg, inklusive utrikesministerns! De var intressanta. Våldigt få av dem har dock handlat om de frågeställningar jag lyfter fram.

Utrikesministern tog dock upp det under de sista tio sekunderna av sitt senaste anförande, där hon sa att detta inte kommer att innebära någon påverkan. Då vill jag ställa ett par kontrollfrågor: På vilket sätt kommer detta inte att påverka? Hur vet hon det? Har hon försäkrat sig om det?

Utrikesministern sa också att kärnvapenstaterna är mer arroganta. Jag kan i varje fall hålla med om det som finns i vårt närområde. Där finns det skäl att vara orolig och att vara engagerad. Av världens samlade kärnvapenstridspetsar har Ryska federation ungefär hälften.

Vi ser ett försämrat beteende och hur detta är en integrerad del i försvarsdoktrinen. Man tar mycket lätt på att kunna gå från en konventionell konflikt till en med kärnvapen. Vi ser att det blir sämre och sämre, men ni har inte gett något svar på hur denna resolution skulle göra det bättre och bättre. Vi ser nu också utplaceringen – den troliga utplaceringen, som Stig Henriksson säger – av Iskanderrobotar, som kan vara kärnvapenbärande.

Därför tycker jag att det centrala med de fem övrigas inlägg handlar om att se den reella verkligheten sådan den är. Jag har inget emot att någon ger ett bra svar på frågan om hur någonting som blir sämre och sämre kan bli bättre och bättre tack vare resolutioner. Mig veterligen står inte någon av de reella kärnvapennationerna bakom resolutionen, ej heller något Natoland.

Sedan kommer jag till något som jag hoppas att utrikesministern i likhet med mig tycker är intressant. Flera av hennes partikamrater pläderade ju emot Nato. Det har jag full respekt för. Jag är väl medveten om att det finns flera ledamöter i den här kammaren som tycker att Nato är en dålig

idé. Jag har respekt för det. Men det de samtidigt sa var att om konsekvensen av den här resolutionen skulle bli att man stänger dörren till Nato kan de leva med det. Det förstår jag – om man är emot Nato.

Det jag då har att fråga framför allt utrikesministern om är den konstitutionella grunden. Om man nu gör detta och vet att det får de konsekvenser som en del socialdemokrater absolut inte har någonting emot, då är frågan varför man inte förankrar och förbereder detta och har en djupare dialog med oppositionens partier. Det är nämligen fråga om att man avhänder sig en möjlighet. Återigen: Jag förstår att de som är emot Nato inte har det minsta problem med att avhända sig den möjligheten. Men jag menar att en regering som uppträder på det sättet visar maktens arrogans.

Jag tycker ändå att utrikesministern har att återkomma till några av de frågor jag ställde. Vad säger våra samarbetspartner? Vad säger länder i vårt närområde om den här resolutionen? Goda grannar som Estland, Lettland och Litauen – hur tänker de? Vad säger Försvarsdepartementet och Försvarsmakten om detta? Finns det en risk att det också i övrigt kommer att försvåra våra möjligheter?

Herr talman! Återigen: Med all respekt för de initierade, engagerade och känslomässiga inläggen – detta är inte en SSU-kongress. Detta är kammarerna i Sveriges riksdag. Vårt ansvar är att ta hänsyn till nationens intresse. Jag menar att en stark tradition av att vara kritisk mot kärnvapenhotet och det helvete det innebär mycket väl kan förenas med hänsynen till försvarets och nationens intressen. Frågorna kvarstår att besvara för utrikesministern.

Anf. 9 CARL SCHLYTER (MP):

Herr talman! Jag har, kanske till skillnad från talmannen och utrikesministern, aldrig varit på en SSU-kongress. Men om det nu är någon i SSU som tittar på den här riksdagsdebatten kan jag meddela att jag gärna kommer. Jag kan prata om CETA, TTIP, arbetstidsförkortning, basinkomst och andra intressanta frågor om ni vill. Jag kommer gärna! Om de vill diskutera de ämnena är en annan sak, herr talman.

Hans Wallmark! Jag tyckte nog att jag tog ansvar för ämbetet här i riksdagen, för jag ser det som att vår högsta funktion är att försvara demokratin. Jag tyckte att jag ägnade större delen av mitt inlägg just åt att förklara varför kärnvapen står i så tydlig motsättning till demokratiskt beslutsfattande. En person – eller i vissa fall två, tre, fyra eller fem personer – har möjlighet att besluta om död för miljontals, och ingen annan hinner reagera mot beslutet. Det är ett fundamentalt felbyggt system. Därför tycker jag att utrikesministern har så rätt när hon påpekar att vi har förbjudit alla andra liknande typer av vapen.

Hans Wallmark har rätt – Nato har en kärnvapendoktrin inbyggd i sitt system. Är man tvärt emot den, hur kan man då vara med? Det här är sant. Men å andra sidan: Om vi nu lyckas med det här beslutet och till slut genomför det och startar en process, då behövs ju inte någon kärnvapendoktrin i Nato heller, eftersom det inte finns några kärnvapen. Då kommer Nato att acceptera länder som inte har kärnvapen, eftersom det är förbjudet. Detta hänger alltså ihop. Vi startar nu en process som i slutändan leder till att Nato ändrar sin doktrin. Därför ser jag inte den här motsättningen.

Jag tror att amerikanerna – det gäller även andra länder som vi umgås med – kan se en vinst i att inte behöva bekosta ersättning av de nuvarande kärnvapenubåtarna och liknande. Det sparar hundratals miljarder för dem. Ryssarna har redan börjat. Amerikanerna ska snart börja. Engelsmännen diskuterar. Kan vi spara hundratals miljarder åt dem för att bygga upp samhällen där vi slutar misstro varandra så fruktansvärt att vi funderar på möjligheten att använda kärnvapen mot varandra, då har vi ju kommit längre än bara kärnvapenförbud.

Anf. 10 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Precis som utrikesministern säger har Sverige en särställning i världen. Sverige har en lång tradition av medling, diplomati och fredsskapande arbete. Att länder och ledare har förtroende för Sverige handlar bland annat om vår militära alliansfrihet och vårt mod att säga emot och ifrågasätta stormakters agerande. Det spelutrymmet riskerar att minska vid ett Natomedlemskap. Sverige bör fortsätta att satsa mer på fredsskapande arbete och militär avspänning i vårt närområde och över huvud taget i världen.

Wallmark har ställt en del frågor till utrikesministern, men Wallmarks frågor kräver också en del svar på andra frågor. Jag repeterar den fråga jag tidigare ställde till Wallmark. Ser Wallmark ett Natomedlemskap som en större garant för fred än avveckling av kärnvapen?

Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det arbete mot kärnvapen som pågår nu är ett svar på frustrationen över att det händer för lite. Det är snarare upprustning än nedrustning. Någon gång måste det komma en konsekvens av detta. Vi måste verka i motsatt riktning.

I frågan om Nato är den svenska positionen väl känd. De vet att vi har gått i bräsch mot kärnvapen under lång tid. De vet att vi aldrig skulle skaffa kärnvapen själva. Den frågan kan knappast bli helt avgörande.

Dessutom ska vi ju kämpa för det vi tror är rätt. Vi kan inte hela tiden tänka att vi ska hålla oss väl med den ena eller den andra, utan vi måste naturligtvis stå upp för det vi tror på. När nu andra former av fruktansvärda vapen redan är förbjudna vore det väldigt märkligt om den allra värsta formen, som orsakar den allra värsta förödelsen och dessutom på några sekunder med en knapptryckning kan leda till miljontals människors död, skulle vara tillåten.

Man har runt om i världen sett en väldigt stor oro för att fler länder skulle skaffa kärnvapen. Vi kommer ihåg hur det var med Irak. Det visade sig att man inte hittade några bevis där, men det föranledde en invasion. Vad gäller Iran finns det väldigt mycket som pågår för att förhindra att man skaffar kärnvapen där. Men då måste naturligtvis även de länder som redan har kärnvapen ta sitt ansvar. Det vore logiskt och konsekvent. Det vore märkligt om vi inte kunde kritisera Ryssland för deras upprustning och deras kärnvapen för att man är rädd för att stöta sig med länder i Nato som har kärnvapen. Nej, självklart måste vi vara konsekventa.

Jag har hört ett ögonvittne till det som hände i Japan berätta om när hon såg de här döende människorna. Vi ska aldrig uppleva det igen.

Anf. 12 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Hans Wallmark vill att vi ska se verkligheten som den är. Åtminstone på den punkten kan vi vara överens. Men då måste vi också kunna se med bägge ögonen öppna. Vi kan kritisera Rysslands upprustning. Men USA rustar upp sina kärnvapen med 350 miljarder dollar på tio år. Storbritannien rustar upp sina kärnvapenubåtar – jag kommer inte ihåg summan, men den var så stor att den är svår att komma ihåg. Vi måste kunna se och kritisera även det. Det är inte så att deras kärnvapen är ofarligare eller immuna mot rena olyckshändelser. De är minst lika farliga som Rysslands – om man ser verkligheten som den är. Kärnvapnen är också en central del av Natos förmåga, och man förbehåller sig rätten till första användning. Det kan vara viktigt att komma ihåg.

Bakgrunden till Humanitarian Pledge och föregångaren Humanitarian Initiative är insikten om att det inte finns någon fråga om hur civilsamhället ska klara ett kärnvapenkrig. Det kommer helt enkelt inte att finnas ett civilsamhälle som kan hantera det efteråt. Men för en Natoförespråkare är det tydligen viktigare att för säkerhets skull stå med krum ryggbredan nu och hellre ta risken för kärnvapenkrig och kärnvapenuppyggnad, allt för att kunna få krypa in under Natos kärnvapenparaply – krypa in hukande.

Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Tvärtemot vad Hans Wallmark vill göra gällande är det här en högst modern politik. Vi lever i en orolig tid och i ett oroligt närområde. Arbetet med kärnvapenedrustning är viktigt.

Vi måste bedriva en säkerhetspolitik där avspänning är centralt; en del av det är att hitta effektiva medel för kärnvapenedrustning. Jag ska förklara lite om processen. Det vi vet i dag är att ett utkast till resolution går till omröstning i första utskottet i månadsskiftet oktober/november. Antas resolutionen genomförs förhandlingar i två omgångar under nästa år.

När en förhandling väl har slutförts ska medlemsländerna ta ställning till om de nationellt vill underteckna och ratificera den eventuella konvention som blir resultatet av en förhandling. Det handlar om en serie av kontrollstationer som kommer att ställa krav på ställningstaganden också från vår sida.

Omröstningen i höst blir viktig men den ska heller inte överdramatiseras. Ännu viktigare blir förhandlingen och det konkreta utfallet. Väldigt mycket av våra bedömningar blir utifrån det. Då kan vi också ytterst genom riksdagen ta ställning till om Sverige ska ansluta sig till den konventionen. Därför har arbetet påbörjats. Vi är därför nu noggranna med att ha en dialog och kontakt med kärnvapenstater och samarbetspartner. Vi ska förstås också informera om vår procedur gentemot övriga partier.

Beroende på hur förbudet utformas kan det bli ett väldigt viktigt komplement till existerande avtal på området: Non-Proliferation Treaty, provstoppsavtalet CTBT och de kärnvapenfria zoner som finns i flera världsdelar. Det är ju som jag sa ett faktum att för andra vapen – både biologiska och kemiska – finns det förbudskonventioner, men för kärnvapen saknas en sådan.

Precis som vi har hört redan finns det just nu en stor upprördhet hos i varje fall de 136 länder som redan har sagt att de stöder ett sådant förbud och arbetet med en konvention, så vi är i gott sällskap om vi skulle välja

att göra det. Det är svårt att bedöma hur stödet exakt ser ut i andra europeiska länder i dagsläget. Texten har precis cirkulerats. I de flesta huvudstäder bereds frågan precis som här hos oss.

Samtidigt är det intensiva diplomatiska kontakter, i synnerhet i New York. Vi tänker bidra till ett konstruktivt debattklimat. Det har vi redan gjort. Vi har försökt att brygga över så mycket som möjligt i de diskussionerna. Ju fler länder som engagerar sig i en förhandling, desto bättre är det. Då ökar chanserna till verkliga framsteg.

Troligen finns inte förutsättningar för en total EU-enighet. Men i både EU- och Natokretsen finns det åtskilliga länder som i likhet med Sverige bedriver en ambitiös och aktiv nedrustningspolitik. Vårt mål är att vi blir en bred grupp länder som gemensamt tar steg mot nedrustning. Jag skulle önska att få höra från Moderaterna att det är önskvärt och att vi delar samma mål.

Vår förhoppning är också att få kärnvapenstaterna att engagera sig – om inte från början så åtminstone på sikt. Vi gör oss väl inga illusioner om det i dagsläget. Men vi måste hantera det faktum att de tillmäter sina kärnvapeninnehav allt större betydelse. Det är bakgrunden till frustrationen.

Det är också en positionering och en markering från i dagsläget 136 länder som säger: Nu får det vara nog. Vi måste se en annan utveckling därför att det läge som vi har just nu är så farligt.

Anf. 14 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Carl Schlyter från Miljöpartiet erbjöd sig komma och tala i vilken tänkbar fråga som helst på en SSU-kongress. Så får man väl göra när ingen i ens eget parti lyssnar på en.

Det har varit fem andra talare i debatten som på olika sätt har varit engagerade och argumenterat mot kärnvapen, och jag har full respekt för deras inlägg. Dock vill jag ändå hävda att de måste reflektera kring om de eventuellt medverkar till en liten förenkling. Hade det varit så enkelt som de säger hade inte utrikesministern behövs avge ett svar som är tre sidor långt, utan då kunde det ha räckt med ett ja eller ett nej.

Jag tycker att utrikesministerns sätt att argumentera, inte minst i det senaste inlägget, visar att det är komplicerat. Det är en fråga som innehåller många olika dimensioner. Annars skulle man inte tveka och inte titta på alla de olika texter som går runt. Det kan få konsekvenser.

Vi har flera gånger sagt detta. De fem övriga talarna tycker att även om det får den konsekvensen att vi inte kan bli Natomedlemmar spelar det inte någon roll, eftersom vi ändå är emot Nato. Återigen: Jag har full respekt att man är emot Nato. Men om det får den typen av konsekvenser kan man ställa mycket höga krav på hur ärendet bereds och hur man förankrar.

Herr talman! Jag har ändå upprepat frågan två gånger, och jag kan gärna nu avslutningsvis göra det en tredje gång. Vad är rekommendationen från Försvarsdepartementet i dessa frågor? Vad är rekommendationen från Försvarsmakten?

Om man nu efterlyser vad Moderaterna och andra partier tycker kan man på ett väldigt tidigt stadium involvera dem i en process som kan få väldigt viktiga konsekvenser. Det har varit den grundläggande frågeställningen för alla mina frågor.

Prot. 2016/17:14
13 oktober

Svar på
interpellationer

Utöver det tycker jag att vi ska vara genuint oroliga över det som sker i vårt närområde med den ryska federationen och en ny försvarsdoktrin med 10 000 kärnvapenstridsspetsar och den nya utplaceringen av Iskanderrobotar i Kaliningrad.

Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi brukar alltid försöka att föra en saklig debatt i god stämning, Hans Wallmark. Jag uppskattar att du gör det. Jag har medgett att det är en komplex fråga. Hur utformas ett sådant förbud så att vi verkligen kan få en efterlevnad? Men det måste börja i att vi sätter ett mål, är trovärdiga i vår egen hållning och har målet klart för oss.

Det är en förhandling, och det är dessutom en beredning av ärendet som jag har försökt att beskriva. Just därför pågår nu diskussioner i Regeringskansliet. Hur samlar vi ihop alla de åsikter som vi har fått? Hur kan vi informera övriga partier? Hur engagerar vi oss och tar reda på vad andra länder tycker? Hur jobbar vi gentemot kärnvapenstaterna? Hur talar vi med Nato?

Allt detta arbete är under full gång. Det kommer vi också att informera partierna om. Så småningom tvingas vi förstås också att rösta och ta ställning inom ett par veckor. Det börjar bli bråttom. Men vi bereder ärendet så grundligt som det över huvud taget är möjligt.

Det är lite spännande för mig. För 20 år sedan deltog jag och protesterade tillsammans med en hel värld mot Frankrikes kärnvapentester i Mururoa. Jag var i varje fall inte så välkommen i Frankrike just då. Sedan dess har mycket positivt hänt. Men hotet från kärnvapen dröjer sig kvar.

Nu blir både vårt närområde och vår omvärld på allt fler sätt osäker. Faran från kärnvapen är en säkerhetspolitisk verklighet. Vi måste vara en stark röst för global kärnvapenedrustning. Det är min inriktning. Vårt mål måste vara tydligt. Det är inte människovärdigt att ge upp, sa Alva Myrdal, trots att vi kan se att det är svårt. Det är den inställningen vi måste ha. Jag hoppas att vi ska nå politisk enighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:793 om skrotning av Gripen C

Anf. 16 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vilken snittålder Gripen C-planen har som ska skrotas för att bygga nya Gripen E och om jag ser någon risk för nedsatt försvarsförmåga under produktionen av Gripen E. Han har också frågat mig hur jag ställer mig till alternativet att sälja eller hyra ut JAS Gripen C till andra länder i stället för att ta delar från fungerande flygplan och om detta blir en bättre affär än att montera isär fungerande plan för att använda dessa maskiners delar. Slutligen har Mikael Oscarsson frågat om det nu sammantaget finns – av bland annat ekonomiska och säkerhetspolitiska skäl – anledning att ändra det gällande beslutet och att göra som Brasilien och bygga JAS E med nya delar och inte skrota Gripen C-plan.

JAS 39 C har till dags dato flugit i ca 1 100 flygtimmar per flygplan. De senaste åren har flygtidsuttaget varit ca 120 timmar per flygplan och år. Flygtid i relation till ålder på flygplan är här ett mer rättvisande mått. Försvarsmakten redovisar i årsredovisningen för 2015 även ett stigande flygtidsuttag: 2015 genomfördes 11 287 flygtimmar. JAS 39 C/D kommer att användas i Försvarsmaktens operativa verksamhet till mitten på 2020-talet.

I det försvarspolitiska inriktningsbeslutet har regeringen betonat vikten av att stridsflygssystemets operativa förmåga vidmakthålls under ombeväpningsperioden. Kraven på operativ tillgänglighet av flygplan måste beaktas i planeringen för ombeväpnningen från JAS 39 C/D till JAS 39 E. Försvarsmakten analyserar nu, med stöd av Försvarets materielverk, hur det kan göras.

Avseende affärsmässighet och export till andra länder måste vi vara flexibla för att kunna skapa långsiktiga samarbeten. Det innebär bland annat att såväl uthyrning som försäljning av JAS 39 C/D eller JAS 39 E kommer att vara olika möjliga lösningar för att främja en kostnadseffektiv materiel- och logistikförsörjning.

Den nu gällande bedömningen är att det blir mer kostnadseffektivt för staten att återanvända JAS 39 C/D än att helt nyproducera JAS 39 E. Sverige har möjlighet att välja den för oss mest rationella lösningen.

Avslutningsvis vill jag framhålla att regeringen i budgetpropositionen för 2017 har begärt riksdagens bemyndigande att under 2017–2020 få besluta om upplåtelse och överlåtelse av materiel under förutsättning att materielen kan avvaras med hänsyn till Försvarsmaktens operativa förmåga. Att skapa gynnsammare förutsättningar för ombeväpnningen till JAS 39 E genom ett sådant mandat ligger i linje med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för 2016–2020.

Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret! JAS 39 Gripen är av yttersta vikt för Sveriges försvarsförmåga, inte minst i den tuffa säkerhetspolitiska miljö vi befinner oss i. Vi har sett, särskilt under den senaste månaden, hur denna miljö har försämrats. Det gäller dels läget mellan Ryssland och Amerika, där man är nere på lika låga nivåer som under kalla kriget, dels att Kaliningrad har fått nya vapen. Det handlar också om att vårt eget närområde har blivit betydligt tuffare.

Därför är det viktigt att titta på JAS 39 Gripen och övergången från Erik till Caesar, och därför har jag ställt interpellationen. När vi fattade beslutet 2012 hette det att det skulle vara en ”uppgradering”. Det har visat sig vara betydligt mer än så; det är i princip ett helt nytt flygplan.

I det svar jag har fått sägs att JAS 39 C till dags datum har flugit i snitt 1 100 flygtimmar per flygplan. Det sägs att dessa flygplan ska ha uppemot 7 000 timmar. Det betyder att vi har använt ungefär 15 procent av kapaciteten. Om vi skulle fortsätta att flyga som 2015 skulle vi kunna hålla på i många årtionden. Det finns i så fall uppemot en halv miljon flygtimmar kvar att ta ut i våra flygplan.

Frågan inställer sig: Hur mycket sparar man per flygplan genom att ta ut delar från JAS 39 Caesar och använda dem till Erik? Och vilka delar rör det sig specifikt om? Detta är frågor som jag gärna skulle vilja ha svar på.

Jag har också en fråga om hur det går med vår försvarsförmåga. Det sägs här att vi flyger 120 timmar per år med våra flygplan. Det är lågt. I exempelvis Tjeckien ligger man på 170 timmar per år. Frågan är vilken konsekvens ombyggnationen kommer att innebära. Vi har sex divisioner. Kommer det att betyda att en division går ned i minskad förmåga? Vad får det för konsekvens för vår förmåga? I ett inslag på TV4 i våras menade man att vi den veckan hade bara 25 procents tillgänglighet. Vad får det för konsekvenser när man skrotar fungerande plan?

En ytterligare fråga inställer sig. I tidningarna kan man läsa att både Slovakien och Botswana är mycket intresserade av att köpa flygplan. Botswana har signalerat att man är intresserad av mellan åtta och tolv flygplan. Även för Slovakien kanske det rör sig om något liknande. Det gäller Caesar-plan, och det är alltså av svenska staten man köper.

Frågan är: Vad för det för konsekvenser? Är det inte bättre att använda dem på det viset än att ta sönder fungerande flygplan?

Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Låt mig säga så här: Hur kände sig Oscarsson när han satt och tryckte på knappen här i riksdagen för några år sedan och fattade beslutet om att vi skulle ha 60 stycken JAS Gripen E? Hur kände sig Oscarsson när den förra regeringen, som Kristdemokraterna var en del av underlaget för, var med och fattade detta beslut? Kände inte Oscarsson till vad beslutets innebörd var?

Du står här och frågar om skrotningar och detaljer. Hur påläst var du själv när du fattade beslutet, och hur förde ni resonemangen i den förra regeringskonstellationen när ni lade fram förslaget? Vi var med och gjorde en uppgörelse om detta. Bakgrunden till uppgörelsen var att det var absolut nödvändigt att höja nivån på vårt stridsflyg om vi skulle kunna mäta oss med teknikutvecklingen för stridsflyg i vår omgivning och i det som sker i närområdet.

Det var oundvikligt att fatta ett beslut om uppgradering av JAS Gripen. Det var ett grundläggande krav i hela detta beslut, som den förra regeringen – som KD ingick i – lade fram förslag till och som Oscarsson satt i riksdagen och röstade ja till, att man skulle ta komponenter ur C/D- och A-maskiner för att placera i E-maskiner och på detta sätt bidra till ett förbilligande av ombeväpningen av flygvapnet.

Det framgick av detta beslut – vilket kanske Oscarsson också är påläst om – att kärnan i svensk stridsflygförmåga kommer att vara JAS Gripen C/D fram till mitten av 2020-talet. Detta är ingen process som avslutas nästa år, då det kommer att stå 60 stycken JAS Gripen Erik där, utan det alltså är en process som nu kommer att pågå under ett antal år.

Det vi får i slutändan, när vi har genomfört detta, är ett stridsflyg som är relevant för att möta det vi då har i vår nära omvärld. Jag förutsätter att Oscarsson också när beslutet fattades, och förmodligen diskuterades inom allianspartierna, informerades om vilka stridsplanstyper och vilka utvecklingsförutsättningar det då fanns i vårt närområde. Han har väl då också

kapacitet att jämföra vad E-versionen betyder i jämförelse med C/D-versionen i mötandet med en eventuell motståndare. Det är sådana saker som är det väsentliga i sammanhanget.

Jag tycker att man ska komma ihåg en annan sak också: Ett stridsflygssystem bygger inte enbart på antalet flygplan och flygförare. För ett effektivt luftförsvar krävs också sådant som en sensorkedja för att upptäcka en fiende. Det krävs en fungerande stridsledning som kan leda de olika flygoperationerna, det krävs vapen och det krävs störsystem. Det är också viktigt med en basorganisation som fungerar och som kan klargöra flygplanen, tanka, ladda och så vidare. Det är sådana här saker som man i en helhet måste dimensionera när man diskuterar hur stort ett flygvapen ska vara.

Vi måste ha klart för oss att vi inte bara kan koncentrera diskussionen på hur många E-, hur många C/D- och eventuellt A-plan vi ska ha. Man måste också diskutera bredden i hela organisationen. Det är många sådana här bitar som man måste anpassa om man ska föra det resonemang som Oscarsson gör här.

Jag skulle vilja fråga dig: Var du inte medveten om att det handlade om att ta delar ur C/D- och A-plan för att bygga E-plan när du själv var med och fattade beslutet en gång i tiden i riksdagen?

Anf. 19 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tycker att man som politiker ska vara öppen och ärlig och att man ska ta till sig information. Det beslut som fattades och som också Socialdemokraterna var med på fattades på sin tid, 2012, som varande det bästa.

Sedan dess har mycket hänt, herr försvarsminister. Det har blivit ett försämrat säkerhetsläge. Det är viktigt att ta till sig den information som finns här och nu.

Trots att det var ett långt inlägg som försvarsministern höll fick jag inte svar på hur mycket man sparar per flygplan och vilka delar det rör sig om. Man kan till exempel inte använda motorn. Vad är det för delar man ska använda?

Om Sverige nu ska avyttra JAS C är det positivt att andra länder kommer att köpa dessa plan av Sverige och inte direkt från Saab, som Sydafrika har gjort. Men om vi nu ska avyttra dessa plan till Botswana och Slovakien och först ska ta bort delar från dem måste vi väl rimligtvis sätta tillbaka delarna igen? Kan försvarsministern reda ut begreppen där: Hur kommer det hela att gå till?

De här planen är inte trasiga i dag. De flyger. Då måste man ställa sig frågan: Är det ekonomiskt försvarbart, och är det fortfarande ett vettigt beslut utifrån vår förmåga? Eller finns det anledning att justera detta?

Vi vet också att en stor andel av våra försvarsutgifter går till våra JAS-plan. De är väldigt viktiga. Då är det angeläget att få reda på hur vi använder pengarna. Finns det en rimlighet i att ändra detta?

Frågorna är: Hur mycket sparar man per flygplan? Vilka delar är det man tar bort? Och om man sedan ska exportera plan av C-versionen till Botswana eller Slovakien måste man väl sätta tillbaka dessa delar igen?

I interpellationen frågade jag också hur gamla de här flygplanen egentligen är. På den frågan har jag inte fått något direkt svar. Jag har fått reda på att planen har gått ca 15 procent av sin livslängd. Men man kan räkna lite på egen hand. De började levereras 2002, och sista leveransen kom

Prot. 2016/17:14
13 oktober

Svar på
interpellationer

förra året, 2015. Det måste betyda att de här planen i genomsnitt kanske är åtta år gamla. Det vore intressant att få detta belyst i nästa inlägg.

Försvarsministern frågar mig om det inte känns obehagligt och så vidare, men frågan är ytterst till honom själv: Känns det inte obehagligt att inte gå till botten med dessa frågor och att säkert veta att vi gör det rätta och verkligen använder pengarna så effektivt vi kan? Det får inte bli så illa att vi säljer dessa fina flygplan av C-varianten till Botswana eller Slovakien och får sätta tillbaka de delar som vi tagit bort. Den frågan skulle jag önska att få tydligt och klart belyst i nästa inlägg.

Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är väldigt mycket frågor om den ena detaljen efter den andra och eventuella kostnader för specifika komponenter. Jag tänker inte beröra den typen av frågor. Jag skulle föreslå Oscarsson att kontakta Saab eller Försvarets materielverk och gå igenom detta i detalj, för jag förstår att det finns stor efterfrågan på kunskap på skruv- och mutternivå i de här sammanhangen.

Vi har 60 flygplan av C/D-versionen som kommer att användas för att bygga om till E-flygplan. Komponenter från de 60 C/D-flygplanen, och till del också från A/B-flygplan, kommer att användas för att produktionen ska bli mer rationell och ekonomisk. De resterande flygplanen kan sedan användas för svenska exportsatsningar om man så önskar.

Det riksdagsbeslut som Oscarsson själv var med och fattade innebär att Försvarmakten har viss flexibilitet att avgöra hur mycket man ska använda av gamla plan och hur mycket som ska vara ren nyproduktion. Det är en utvärdering som Försvarmakten just nu ägnar tid och kraft åt.

Om nu KD har uppfattningen att vi ska driva parallella system bör man också när man gör beräkningarna värdera de erfarenheter som finns från exempelvis Viggensystemet, när vi hade fem olika versioner. Vi kunde ju konstatera att det var kostnadsdrivande att driva dem parallellt. Det är samma sak om man opererar två system bredvid varandra. Det är kostnadsdrivande.

Jag tycker också att det kan finnas anledning att i en kommande försvarsberedning ta upp det som diskuterades i den tidigare försvarsberedningen, nämligen om vi ska beställa ytterligare Gripen E. Det är en diskussion som i så fall kan komma upp. Jag ser inte slutresultatet på det resonemanget. Detta var något som togs upp i den tidigare försvarsberedningen och som omnämndes i rapporten utanför de 60 Gripen E som den förra regeringen hade föreslagit.

Man ska ha klart för sig att alla nya åtaganden på materielområdet måste ske i en balans med de åtaganden som finns när det gäller armén, flyget och marinen. Allting måste dessutom sättas in i en operativ helhet. Det är inte så enkelt att vi bara för att en fråga dyker upp i en tidningsartikel ska ändra vår hela materielplanering, avbryta projekt och börja om på nytt. Det leder inte till resultat och hållfasthet i sammanhanget.

I grunden måste det beslut som vi har fattat genomföras och ligga fast. Sedan får man i den försvarsberedning som jag kommer att tillsätta nästa år titta på om man ska utöka antalet flygplan inom ramen för stridsflyget och hur det i så fall ska finansieras. Men jag tror inte att det leder till sär-

skilt mycket att man står här och ställer fråga på fråga utan att ha en uppfattning om kostnaderna och utan att ha gått till botten med komplexiteten i systemen.

Prot. 2016/17:14
13 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 21 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Om jag ska vara ärlig tycker jag inte att jag ställde frågor på, som försvarsministern uttryckte det, skruv- och mutternivå. Man kan inte säga att de frågor jag repeterade flera gånger – hur mycket sparar man på ett flygplan, och vilka delar rör det sig om? – kräver svar på den detaljnivån. Vad jag menar är: Vad är det som tas bort – är det till exempel katapultstolen eller något annat? Och ska delarna sättas tillbaka igen om planen ska exporteras? Jag tycker att detta är fullt relevanta frågor. Försvarsministern kommer nog att få vänja sig vid att få dessa frågor också av andra. Han måste kunna ge ett klart och tydligt svar på dem.

Om konungariket Sverige, med sin stolta försvarsindustri med JAS i spetsen, exporterar sitt fina flygplan i C-versionen till Botswana och Slovakien uppkommer ett ansvar. Dessa länder har inte tänkt sig att ha dessa plan i fem sex år, utan de har tänkt ha dem i 20 eller kanske 30 år, som är den livslängd de har. Då finns vårt ansvar kvar.

Försvarsministern var på slutet inne på frågan om vi skulle ha tio plan till och vad det skulle kosta. Till det arbetet tycker jag att man ska skicka med frågan att titta på vad det skulle kosta att behålla plan av C-versionen. Jag tror att det blir en betydligt bättre affär för skattebetalarna, och det skulle kunna innebära att vi inte får något förmågeglapp i den ytterligt tuffa säkerhetspolitiska miljö vi befinner oss i.

Jag frågar återigen: Hur mycket sparar man per flygplan? Vilka delar rör det sig om? Och måste man skriva tillbaka dessa delar igen om vi får exportera dessa uppemot 20 plan till de båda länderna?

Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag hoppas att Oscarsson nu lyssnar på vad jag säger. Det jag sa i förra inlägget var att resterande flygplan sedan kan användas i bland annat svenska exportsatsningar. Då hade jag först förklarat att man tar komponenter ur 60 plan, och resterande flygplan kan sedan användas för exportsatsningar.

Där har du ett svar. Jag var tvungen att upprepa det, eftersom du tydligen inte lyssnade på vad jag sa.

Sedan blir det helt fel om jag nu ska gå in och kommentera Botswana och Slovakien. Det är två affärer som dessutom inte är färdiga. Vi har att ta ansvar för de affärsrelationer som vi har med andra länder och de eventuella processer som är. Jag tänker inte stå och debattera enskilda affärsuppgörelser och vad det blir av dem i förlängningen, eftersom de affärsuppgörelserna inte är klara. Att stå och spekulera om sådant blir helt fel, och det ger helt fel signaler. Däremot måste vi ha en försvarsexport i Sverige. Vi ska exportera JAS Gripen också. Det är bra att göra detta, för det innebär kostnadsdelning. Det innebär exportinkomster. Det är i grunden positivt för Sverige. Men att här stå och diskutera två olika länder är någonting jag ställer in. Det tänker jag inte göra.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2016/17:22 om nya direktiv till Trafikverket

Anf. 23 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Edward Riedl har frågat mig vilka skälen är till att Trafikverket och jag har motsatta uppfattningar när det gäller frågan om regeringen har gett verket i uppdrag att se över Västra länken samt på vilka omständigheter och fakta min uppfattning i frågan baseras.

I Trafikverkets uppdrag att ta fram inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2018–2029 ingick att göra tre analyser. Den första var hur inriktningen för transportinfrastrukturen bör se ut om trafiken utvecklas enligt Trafikverkets prognos utifrån hittills beslutad politik. Den andra var hur inriktningen för transportinfrastrukturen bör se ut om trafiken utvecklas enligt Trafikverkets prognos med hittills beslutade och aviserade åtgärder. Och den tredje var hur inriktningen för transportinfrastrukturen bör se ut om trafiken utvecklas enligt Trafikverkets prognos med antaganden om ytterligare styrmedel och åtgärder för att kostnadseffektivt minska transportsystemets utsläpp av växthusgaser.

Trafikverket gavs i uppdrag att redovisa en bedömning av om objekt i den gällande nationella trafikslagsövergripande planen för utveckling av transportsystemet för perioden 2014–2025 påverkas på något betydande sätt av de förutsättningar som gäller för inriktningsanalyserna. Objekt där upphandling av byggtreprenad påbörjats skulle inte omfattas av bedömningen.

I Trafikverkets redovisning av uppdraget som inkom den 30 november 2015 skriver Trafikverket att den förväntade trafikökningen på totalnivå inte skiljer sig nämnvärt mellan de tre inriktningarna och att likheten mellan inriktningarna därför blir stor.

Hela uppdraget syftade till att ge regeringen ett underlag inför arbetet med den infrastrukturproposition som beslutas av riksdagen. I ett sådant underlag är det naturligt att Trafikverket gör analyser och bedömningar och tittar på effekter för att kunna ge en bra beskrivning till regeringen. Att Trafikverket ges i uppdrag att göra de analyser och bedömningar jag nyss beskrivit är inte samma sak som att objekten skulle vara föremål för omprövning. Detta skede av planeringen handlar inte om enskilda objekt, och Trafikverket har också redovisat uppdraget utan förslag till några omprioriteringar av objekt i befintlig plan.

Den infrastrukturproposition som regeringen lagt fram till riksdagen baserar sig på Trafikverkets underlag och beskrivningar. Inte heller infrastrukturpropositionen behandlar specifika objekt i befintlig plan.

Anf. 24 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Alliansregeringen beslutade i tidigare nationell plan att bygga Västra länken i Umeå. Det är ett viktigt infrastrukturprojekt för en expansiv region. Det handlar både om att klara av miljökvaliteten inne i de centrala delarna av Umeå och om en fortsatt expansion. Det är också i olika avseenden ett projekt som är viktigt för den industri som finns i stan. Det handlar om att kunna ta sig till godsbangård och annat.

Herr talman! Den nya regeringen, som Anna Johansson är en del av, gav Trafikverket i uppdrag att utifrån tre nya kriterier, som infrastrukturministern redogjorde för, se över tidigare beslutade men ej upphandlade vägprojekt inför arbetet med infrastrukturpropositionen – det är också väl beskrivet av ministern. Vi moderater bad riksdagens utredningstjänst att titta på vilka vägprojekt det kunde handla om. Det var ett tjugotal vägprojekt runt om i Sverige som alliansregeringen hade beslutat om, som fanns i nationell plan och som skulle beröras av detta. Ett av de projekten var Västra länken. Det är i min valkrets av stort intresse.

Då är frågan om nya regeringar tittar över gamla regeringars i nationell plan beslutade projekt eller inte. Det är en rätt ovanlig åtgärd, herr talman. Det är inte ofta som regeringen går in och gör det, utan det brukar rulla, så att säga. När man väl har plockat in nya infrastrukturprojekt brukar de ligga.

Jag kan också konstatera att den infrastrukturproposition som nu är överlämnad till riksdagen är relativt tunn. Man pekar inte ut särskilt många projekt i den. Det kan man tycka är både bra och dåligt. Men det innebär något i nästa beslutspunkt, som då är en åtgärdsplan som regeringen förfogar över. Såvitt jag kan förstå kommer den sannolikt våren 2018. Då ska alltså nya infrastrukturprojekt pekas ut i detalj. Då dyker en intressant fråga upp utifrån de nya direktiv man har överlämnat.

Herr talman! Jag har en jätteenkel fråga att ställa till ministern, som kan besvaras med ett mycket enkelt ja eller nej. Kan ministern lova att Västra länken i Umeå blir kvar i den nya nationella planen, som regeringen ska besluta om? Frågan kan besvaras med ett enkelt ja eller nej.

Anf. 25 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag har sagt när det gäller allting som eventuellt kommer eller inte kommer att finnas med i den transportslagsövergripande nationella planen för 2018–2029: Det kommer att framgå av det beslut som regeringen fattar 2018.

Jag vill bara vara tydlig med en sak. Trafikverket har inte fått något direktiv av regeringen om att ompröva några objekt. Trafikverket har fått ett uppdrag av regeringen att göra en analys av objekt som ligger i gällande nationell plan utifrån en ny analys av transportflöden och behov. Detta har Trafikverket gjort, och Trafikverkets svar är tydligt med att det inte sker några större förändringar i de förväntade trafikvolymerna, det vill säga: I huvudsak ligger gällande prioriteringar kvar.

Jag tycker att det är rimligt att vi använder skattebetalarnas pengar på det mest samhällsekonomiskt effektiva sättet, så effektivt som det över huvud taget är möjligt. Det innebär naturligtvis att de beslut som riksdagen och regeringen fattar ska bygga på så färska, så aktuella och så goda prognoser som möjligt. Det är Trafikverkets uppdrag att förse regeringen med detta, och det har Trafikverket gjort.

Det här uppdraget är ganska allmänt hållet, och det handlar om att utifrån tre olika scenarier bedöma hur de objekt som ligger i gällande nationell plan förhåller sig till de nya prognoser man kan göra. Hur man kan få det till ett ifrågasättande av ett enskilt och benämnt objekt i nationell plan kan jag tyvärr inte svara på. Men det kanske det finns andra som kan.

Anf. 26 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag vill bara påminna dem som lyssnar på debatten om att ministern varken svarade ja eller nej på den fråga jag ställde, som var mycket enkel: Kommer Västra länken att finnas kvar i den nya nationella planen, som den regering som Anna Johansson är minister i ska besluta om? Det finns inget ja eller nej på den frågan från ministern.

Det är en relativt enkel fråga. I vanliga fall är det på det sättet att när den nya regeringen lägger en nationell plan rullar den gamla vidare. Det ska relativt mycket till om man ska göra förändringar i denna. Vi kan diskutera länge vad som är gjort eller inte gjort. KU har väl också en del att titta på i det avseendet. I vilket fall som helst är det så här: Ministern skulle med lätthet kunna säga, herr talman, att det här projektet inte är under omprövning på något sätt. Och då kommer det alltså att ligga kvar i den nationella planen. Jag tolkade det också som att det var det ministern försökte förmedla när hon uttalade sig i lokala medier hemma i Västerbotten: att det inte fanns något skäl till oro.

Jag synar detta, herr talman. Det var en så pass enkel fråga: Kommer ett tidigare redan beslutat vägprojekt att ligga kvar i nationell plan eller inte? Om ministern inte kan svara ja eller nej på den frågan är det projektet, Västra länken i Umeå, faktiskt hotat. Och de andra 20 vägprojekten runt om i landet är också i någon bemärkelse hotade. Om det inte vore så skulle ministern kunna säga att de kommer att ligga kvar i nationell plan och att de inte avser att göra någon förändring kring detta.

Ministern skulle alltså med ett enkelt ja kunna säga att det här kommer att ligga kvar i nationell plan. Men det kan ministern inte säga, och då måste det finnas någon form av oro även från ministerns sida ifall det verkligen kommer att vara på det sättet. Annars förstår jag inte varför man inte kan svara ja eller nej på en så pass enkel fråga.

Jag ställer samma fråga till ministern igen: Kommer Västra länken att finnas kvar i den nationella planen som den nya regeringen kommer att besluta om – ja eller nej?

Anf. 27 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har fått frågan om åtskilliga objekt som finns nämnda som brister i nuvarande nationell plan. Jag har också fått frågan om objekt som det finns önskemål om och om utpekade objekt i nationell plan. Mitt svar har varit detsamma på alla dessa frågor, nämligen att vi inte tar ställning till enskilda objekt förrän 2018. Det är mitt besked i denna fråga också.

Däremot har jag på frågan om det finns anledning att känna oro för Västra länken svarat att det i dagsläget inte finns någonting som tyder på att så skulle vara fallet, och det kan jag med lätthet upprepa i denna debatt. Men i det här skedet går jag inte in och garanterar några objekt i kommande nationell plan, vare sig det här objektet eller något annat objekt. Det är en principiell hållning som jag tänker fortsätta att hålla mig till.

Anf. 28 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för det mycket tydliga beskedet till både Umeå och förespråkarna för Västra länken och alla andra i Sverige som också kan beröras av detta!

Ministern kan alltså inte svara ett enkelt ja på frågan om av den tidigare regeringen redan beslutade objekt. Det är ju det det handlar om. Den som lyssnar ska vara medveten om att det här alltså är vägprojekt som redan är beslutade av den tidigare regeringen och som kommit in i nationell plan, och nu ser man på sätt och vis faktiskt över dem.

Vore det så att man inte ser över dem skulle man faktiskt ganska enkelt kunna säga i denna talarstol att nej, vi tänker inte se över detta. De 20 vägprojekt som det handlar om finns det inte skäl att vara orolig för över huvud taget, för vi kommer inte att se över dem – de ligger fast i nationell plan.

Det finns inget mellanting mellan ja och nej. Antingen kan ministern garantera att man inte kommer att röra dessa objekt eller så kan det mycket väl vara så att man rycker bort dessa objekt.

Jag tycker att det är bra när debatter är tydliga, herr talman. Om man inte ger detta besked innebär det att budskapet till lokalpolitiker och företagare i Umeå, liksom till dem i regionen som berörs av det, är: Åk ned och påverka regeringen i detta, annars riskerar det här objektet att försvinna ur nationell plan!

Det här är inget önskeobjekt som ligger långt fram i tiden, utan det är här alltså ett tidigare beslutat objekt som ministern nu skapar oro kring.

Anf. 29 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag skulle nog vilja påstå att det inte är ministern som skapar oro kring det här projektet. Däremot är det ganska självklart, tycker jag, att när man står inför att fatta beslut om en ny nationell plan också gör en bedömning av om tidigare bedömningar fortfarande kvarstår. Ibland förändras ju verkligheten, och då är det rimligt att även politiska beslut förändras utifrån den nya verkligheten.

Jag har tidigare sagt, och vidhåller, att det i dag finns väldigt lite som talar för att Västra länken inte skulle bli av så som planerat. Tvärtom talar allting just nu för att den ligger kvar precis så som planerat. Vi kan dock inte föregripa det arbete som Trafikverket ska göra.

I dag finns det ingenting som talar för att Västra länken är hotad. Därför finns det heller ingen anledning att riva upp en alldeles onödig oro, vare sig i Umeå eller någon annanstans, kring de övriga objekt som ligger i nuvarande nationell plan.

Vi har tidigare sagt att vi inte har rört några objekt i nationell plan, och vi har inte för avsikt att riva upp några beslut i gällande nationell plan. Men självklart måste man göra en ny bedömning om det är så att verkligheten har förändrats markant sedan man senast fattade beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.24 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

§ 7 Statsministerns frågestund

Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN:
Jag vill hälsa statsministern välkommen.

Regeringens migrationspolitik

Anf. 31 ANNA KINBERG BATRA (M):

Fru talman, ledamöter och åhörare! Ska man leda ett land måste man ha en plan och vara beredd till omprövning när så krävs. Därför inledde jag en omprövning av den moderata migrationspolitiken, vilket innebär bland annat tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel och skarpare försörjningskrav.

Man är naiv om man tror att den globala flyktingkrisen och effekterna av den för Sverige är över. Jag tycker att Sverige som en del i en långsiktigt hållbar migrationspolitik behöver ha just tillfälliga uppehållstillstånd och skarpare försörjningskrav och behålla dem. Men vad tycker statsministern?

Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller omprövning tror jag att det behövs en hel del mer av den varan innan Anna Kinberg Batra kan tala så mycket om det.

När det gäller migrationspolitiken har den här regeringen visat att vi gör vad som krävs när det behövs. Vi kommer att fortsätta med det. Vi kommer aldrig att försätta oss i en sådan situation som vi i fjol höst var i.

Jag är glad över att vi kunde nå en bred överenskommelse om migrationspolitiken. Det stärker Sverige. Vi kommer att fortsätta att jobba stenhårt för att vi ska få en situation i EU där alla medlemsländer tar sitt ansvar, vilket är helt nödvändigt. Vi kommer naturligtvis också att jobba för att vi ska få ett större globalt ansvar, eftersom detta faktiskt är en global händelse som vi alla måste ta ansvar för.

Om man först tittar på det globala har UNHCR fått ett mandat att fundera igenom hur migrationspolicyn globalt ska se ut. Det kommer att påverka Sverige.

Jag är mycket nöjd med att vi som värdar tillsammans med USA i New York för en tid sedan kunde få fler länder att säga ja till att också ta emot kvotflyktingar. Det kommer att underlätta för att få fler länder att säga att de kommer att vara med och finansiera jobb, skolgång och sjukvård för flyktingar i närområdet.

Vi har en diskussion i EU, och det finns nu ett förslag från kommissionen om hur det borde se ut. Det diskuteras i de olika länderna.

Både den globala diskussionen och diskussionen med EU kommer förmodligen att påverka svensk lagstiftning. Med anledning av det tycker jag att det är naturligt att vi ger uttryck för att vi ska ha en reglerad invandring

och en reglerad migration. Vi ska stå upp för asylrätten, och vi ska ha ordning och reda i vårt mottagande. Det är hörnpelarna. Men jag vill dessutom se vad EU-reglerna och de globala reglerna kommer att innebära. Då tror jag att vi är redo att diskutera detaljer i svensk lagstiftning.

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 33 ANNA KINBERG BATRA (M):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret. Men nu är det varken Barack Obama, EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker eller Angela Merkel som står mitt emot mig, utan det är den svenske statsministern. Och min fråga handlar om vad den svenske statsministern tycker. Ska detta vara så svårt att vara tydlig om i denna kammare?

Vi har en tillfällig lagstiftning nu som tillkom efter krav som bland andra vi moderater förde fram. Men vad tycker Stefan Löfven att Sverige ska göra för att få en långsiktigt hållbar migrationspolitik? Är det bra eller dåligt att tillfälliga uppehållstillstånd och skarpa försörjningskrav faktiskt är någonting som ska gälla i Sverige?

Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är nog bra att det är den här statsministern som står här och ingen annan. Det låter på Anna Kinberg Batra som om Sverige skulle kunna leva isolerat och att vi över huvud taget inte behöver ta någon hänsyn till vår omvärld. Jag tror att Anna Kinberg Batra mycket väl vet att en del av EU-lagstiftningen påverkar oss i allra högsta grad. Lite grann beroende på om det kommer förordningar eller direktiv ger det oss mer eller mindre utrymme att stifta våra egna lagar.

Det som vi ska vara tydliga med är att vi inte ska tillbaka till den situation som vi hade förra hösten. Vi ska stå upp för asylrätten, vi ska ha en reglerad invandring och vi ska ha ordning i mottagandet. Det är själva basen. Där återkommer vi.

Om vi, när vi sedan ska ta bort den tillfälliga lagstiftningen, inte säger att vi också ska ta hänsyn till den lagstiftning som faktiskt påverkar oss vore det ett mycket stort fel. Det viktigaste nu är att se till att hela EU tar sitt ansvar. I den kontexten kan vi hjälpa fler, och Sverige kan göra en bättre insats.

Statsministerns uttalanden om Sverigedemokraterna

Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman, statsministern! I söndagens partiledardebatt i tv sa Stefan Löfven bland annat: Sverigedemokraterna är ett nazistiskt parti. Han sa också att jag gick med i Sverigedemokraterna när man fortfarande hade hakkors på sina möten. Detta är konstaterade lögner.

Ja, det fanns tveksamheter i partiet i begynnelsen. Det har jag aldrig någonsin förnekat. Jag skulle vilja påstå att det har funnits tveksamheter i alla partier, inte minst när de var mycket unga som partier, även om bilden naturligtvis är mer komplex än vad den mediala debatten vill göra gällande. Men det betyder inte, fru talman, att man kan ljuga hur som helst, särskilt inte om man är Sveriges statsminister.

I går när vi hade partiledardebatt här i riksdagen påstod Stefan Löfven att resurserna till vård och omsorg minskar med Sverigedemokraternas politik. Det är inte sant; det är lögn. Han påstod också att vi inte röstade för vår egen budget. Och då talar vi om hösten 2014. Det är också en lögn.
Fru talman! Min fråga är: Varför ljuger Stefan Löfven så mycket?

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller att Sverigedemokraterna är ett nazistiskt parti sa jag direkt efteråt att partiet har nazistiska rötter. Jag har alltid uttryckt mig så, och det är det som gäller. Sverigedemokraterna har nazistiska rötter; så är det. Det tror jag inte att någon behöver tvivla på.

Jag rekommenderar läsning av Expos vitbok om Sverigedemokraterna. Ta en god stund för att läsa den!

När det gäller välfärdsmiljarderna handlar det om minus 40 miljarder. Det är ett dråpslag mot svensk välfärd. Det är där ni står.

Jimmie Åkesson säger att man hade tveksamheter i begynnelsen. Ja, det hade ni. Och det är inte bara tveksamheter, ni har de nazistiska rötter som ni har. Jimmie Åkesson talar om hur det var i begynnelsen. Men jag talar nu om hösten 2016, då en av era främsta företrädare – den ekonomisk-politiska talespersonen – gör charader, höll jag på att säga. Men han visar hur nazister berättar anekdoter om hur nazister sparkar på döda djur och gör referenser till judar och skrattar. Då är det något fel, Jimmie Åkesson.

Det är inga tveksamheter i begynnelsen; det är här och nu. Och en av era riksdagsledamöter skriver en motion med anspelning på antisemitiska teorier. Det är inte några tveksamheter i begynnelsen.

Ni är ett parti med nazistiska rötter, och ni är ett rasistiskt parti. Det får ni stå upp för, och det får du leva med, eller så gör du om det.

När ni talar om er nolltolerans är mitt svar fortfarande: Det finns en chans för Sverigedemokraterna att få en nolltolerans mot sådana förehavanden, och det är att ni lägger ned partiet. Det är enda chansen för er att få nolltolerans.

(Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Det var inget egentligt svar på min fråga, som var: Varför ljuger Stefan Löfven så mycket? Jag har fyra konstaterade lögnen här. Det andra kan vi säkert diskutera i olika sammanhang, och jag delar statsministerns uppfattning i den meningen att det han nämner är olämpligheter – absolut. Men det är inte ett svar på frågan varför Stefan Löfven ljuger. Därför vill jag helt enkelt att Stefan Löfven svarar på frågan. Varför ljuger Stefan Löfven så mycket?

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, jag säger att jag inte gör det. Sverigedemokraterna har nazistiska rötter; det bara är så. Det fanns hakkors där, ja, och framför allt en bredd av nazistiska symboler. Det var så. Läs Expos vitbok!

Det blir 40 miljarder mindre till välfärden. Så är det. Ni säger att ni lägger till en del pengar, Jimmie Åkesson, men sedan drar ni bort också. Summan är -40 miljarder. Det kommer du icke ifrån. Det är sanningen, och det står jag för.

Det är inte så svårt att läsa tidningen och ta del av vad som händer i Sverigedemokraterna. Det går ju inte en vecka utan att någon av Sverigedemokraternas främsta företrädare – jag talar inte om allmänheten här nu, utan jag talar om de främsta företrädarna – betar sig som ingen annan gör. Inget annat parti skulle tolerera detta. Det är sanningen, Jimmie Åkesson.

Prot. 2016/17:14

13 oktober

Statsministerns
frågestund

Enkla jobb

Anf. 39 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman och statsministern! Sverige delas socialt och regionalt. Vi ser en pågående tudelning mellan dem som har jobb och dem som inte har det, mellan dem som kommer nya till vårt land och dem som är födda och uppvuxna här samt mellan dem som har en lång utbildning och dem som saknar utbildning. Det oroar mig att tudelningen ökar.

Tittar man i de prognoser regeringen själv tar fram ser man att vi under de kommande åren kommer att ha uppemot 1 miljon människor som lever i utanförskap. Bland de arbetslösa kommer uppemot 80 procent att tillhöra riktigt utsatta grupper, som kommer att få mycket svårt att komma i arbete. Detta är en väldigt oroande utveckling. Jag vill att vi ska bryta tudelningen, och jag vill att vi ska fokusera på integrationen. Vi har nu en statsminister och en regering som inte ens tar ordet ”integration” i sin mun.

Det finns olika sätt att bryta tudelningen, inte minst bland nyanlända. Det handlar om utbildning, och där finns det ingen politisk konflikt. Det handlar om språkinläring, och det handlar om att få fram fler jobb. De åtgärder regeringen brukar lyfta fram när man pratar jobb handlar bland annat om 5 000 statliga beredskapsjobb – som om 5 000 jobb skulle göra jobbet mot den enorma utmaning Sverige står inför. Man brukar också lyfta upp snabbspår. I dag har Arbetsförmedlingen beskrivit att 11 av 14 snabbspår har problem och att 5 snabbspår inte fungerar alls.

För ett tag sedan gav Stefan Löfven näringsminister Mikael Damberg i uppdrag att skapa fler enkla jobb. Jag skulle därför vilja fråga Stefan Löfven: Vilka är dessa enkla jobb?

Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först och främst tycker jag att det ändå är på sin plats att sluta med siffertricksandet när det gäller utanförskapet och i stället titta på verkligheten som den är.

Sverige delas – ja. Vi hade åtta år av borgerlig politik, då utanförskapsområdena växte. Vi fick ganska många fler utanförskapsområden. Det berodde bland annat på underinvestering i utbildning. I dag har vi en situation där det finns 100 000 jobb som inte blir tillsatta därför att företag och arbetsgivare inte hittar rätt utbildad arbetskraft. För mig är det en väldigt tydlig signal om att vi ska utbilda människor. Fler måste få möjlighet att ta de jobb som finns, och det är därför vi investerar i 70 000 utbildningsplatser runt om i Sverige.

Vi har lagt om politiken, från skattesänkningar och nedskärningar – de nedskärningar ni bland annat gjorde på utbildningsområdet, Annie Lööf – till att investera. Vi investerar i infrastrukturen, vi investerar i bostäder och vi investerar i välfärden. Då kommer naturligtvis också fler jobb. Bara det att man bygger blir det fler jobb av. Det blir jobb för tjänstemän i byggin-
dustrin, för snickare, för armerare och för betongarbetare. Det blir jobb för

dem som gör vattenkransarmaturerna. Det blir jobb för dem som gör fönster och dörrar. Det blir jobb när man investerar, Annie Lööf. Det är därför vi ska fortsätta investera.

Det finns olika grupper på arbetsmarknaden. En del har en väldigt hög utbildning, och en del har gymnasieutbildning. Sedan finns det även en grupp som har väldigt låg utbildning och dessutom har kommit upp i ålderrarna. De behöver naturligtvis andra jobb, och det är därför vi ska ha beredskapsjobb. Jag kan också tänka mig fler av subventionerade anställningar.

När vi pratar med folk i det privata näringslivet säger de att de har en hel del arbetsuppgifter som inte utförs ute på företagen. Näringslivet vet väl bättre än både du och jag vilka arbetsuppgifter det är, Annie Lööf. Men de ser att de finns, och de kan också bidra. När vi växlar upp detta till det privata näringslivet kommer fler att kunna få arbete – betydligt fler.

Anf. 41 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret, även om jag kanske inte kan säga att det var ett svar. Det var ett klassiskt icke-svar.

Jag frågade vilka enkla jobb Stefan Löfven ser framför sig och hur det kommer sig att regeringens lovvärda – får man väl ändå säga – snabbspår inte funkar. Arbetsförmedlingen säger att 11 av 14 har problem, och 5 funkar inte alls. Av traineejobben, som Stefan Löfven i valrörelsen lovade att det skulle bli tiotusentals av, har det blivit 125 jobb. Man höjer skatter på jobb och företag, trots att man borde sänka dem för att jobben ska växa fram. Man blundar för tudelningen, och Stefan Löfven kan inte ens säga ordet ”integration” i svaret.

Jag tror att det är oerhört viktigt att få en regering som förstår tudelningens konsekvenser, det vill säga ett utanförskap där uppemot 1 miljon människor kommer att leva i passivt bidragsberoende, och förstår att detta måste brytas, att man behöver ha en reformagenda för integration, jobb och företagande och att detta är på allvar.

Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Utanförskapsområdena växte under den borgerliga regeringen. Klyftorna växte under den borgerliga regeringen. Fattigdomen växte under den borgerliga regeringen. Det är ert resultat, Annie Lööf.

Ert absolut största misslyckande var arbetslösheten. Den var högre när ni lämnade än när ni tillträdde. Det är en bedrift av er. Vi sänker nu arbetslösheten på totalen. Jobben växer till, och vi har fler arbetade timmar. Det är en bra grundförutsättning. Det är själva förutsättningen. En del av detta beror på att vi investerar. Nu har vi hög investeringstakt i byggsektorn, och vi har en bra privat konsumtion beroende på att människor känner trygghet i sin ekonomi. De har fått bättre möjligheter även när de är sjuka eller arbetslösa. Det bidrar till ekonomin, och det bidrar till jobben.

Sedan är det några som behöver enklare vägar in i jobb – ja. Det är därför vi har 5 000 beredskapsjobb i de statliga företagen. Du vet hur liten del det är av den totala arbetsmarknaden, Annie Lööf, men växlar vi upp detta till hela arbetsmarknaden har vi betydligt fler jobb. När det gäller snabbspåren är det 2 000 redan nu, Annie Lööf. Gläd dig!

(Applåder)

Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman och statsminister Stefan Löfven! LSS och den personliga assistansen är en av de viktigaste och finaste delarna av det svenska välfärdssamhället. För de människor som behöver assistansen är det en frihetsfråga. Det ger dem frihet att leva ett någorlunda rimligt liv och göra saker som för oss ofta är helt självklara.

Nu ser vi en rad uppmärksammade beslut som innebär att personer som verkligen behöver den här hjälpen inte får den eller inte får den i samma omfattning som tidigare. Det har flera olika orsaker. En orsak är ett par domar i vägledande fall, och en annan är att regeringen i sitt regleringsbrev till Försäkringskassan har gett ett uppdrag att hålla igen på kostnaderna vad gäller den personliga assistansen. Om man ger ett sådant uppdrag till en myndighet är det klart att man får räkna med att myndigheten gör en mer restriktiv bedömning i de enskilda fallen, och det är det vi ser nu.

Jag tycker att det har blivit väldigt olyckligt. Framför allt har det blivit olyckligt för de människor som verkligen behöver den personliga assistansen. Vi har därför i dag tagit initiativ i socialutskottet till att om möjligt samla en majoritet i riksdagen – ihop med de borgerliga partierna, hoppas vi – för att ta tillbaka det besparingsbeting som regleringsbrevet till Försäkringskassan i praktiken innebär. Vi är beredda att göra det för att den personliga assistansen ska fungera som det är tänkt, efter intentionerna i lagstiftningen.

Men det allra bästa vore förstås om regeringen kunde säga att detta inte blev riktigt som man tänkt sig, att det slår för hårt mot de enskilda och att man omprövar beslutet. Är regeringen beredd att göra det, Stefan Löfven?

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först och främst gäller det att ge en korrekt beskrivning av vad som faktiskt sker nu. Det uppdrag regeringen har gett Försäkringskassan är att se över den dramatiska kostnadsökningen för att den inte ska vara så dramatisk. Det andra som sker nu är att några prejudicerande domar har gett utslag, och det ser vi över. Ansvarigt statsråd har sagt direkt till Inspektionen för socialförsäkringen: Titta på dessa konsekvenser. Jag vill ha en beskrivning före årsskiftet.

Sedan har vi en översyn av hela regelverket, vilket är viktigt. Bland annat har vi en fråga som borde intressera Vänsterpartiet, nämligen att vi måste se om pengarna faktiskt går till dem som behöver pengarna. Detta är en viktig rättighetslagstiftning, och människor ska ha den rättigheten. Det är en frihetsfråga och en djupt ideologisk fråga för mig. Det är lika viktigt när det gäller det här stödet, precis som alla andra stöd, att pengarna går till det som de är avsedda för.

Vi har 1 000 företag med 16 000 brukare. De använder en hel del av pengarna till konsulter, till juridiska konsultationer. En del går till vinster och en del till marknadsföring, inte till brukarna.

Tycker Vänsterpartiet att det är bra att pengarna ska gå till brukarna i stället går till jurister, konsulter, vinster och marknadsföring? Eller kan Vänsterpartiet tänkas vara berett att göra en översyn, så att de pengar som ska gå till brukarna går till dem och inte till några andra ändamål?

Anf. 45 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tror att Stefan Löfven känner till Vänsterpartiets ståndpunkt när det gäller privata vinster i välfärden. Vi har debatterat det många gånger, och det är något som vi gemensamt arbetar för att se över. Och det tycker jag är fullt rimligt. Pengarna ska gå till brukarna som verkligen behöver dem. Vi ska till exempel inte ha oseriösa företag, som vi har haft. Det måste vi absolut göra någonting åt. Men det får inte gå ut över dem som faktiskt behöver assistansen. Det vi ser nu är att det är de personer som behöver assistansen som drabbas.

Ja, i den mån kostnader går till sådant som de inte är tänkta för ska det självklart ses över. Men vi är inte beredda att inskränka den enskildes frihet, som det här handlar om. Man måste kunna göra två saker samtidigt.

Det är bra att man ser över effekten av domarna; det är helt nödvändigt. Jag hoppas att det också leder till att regeringen föreslår en bättre lagstiftning, om det behövs.

Jag hade önskat att Stefan Löfven i dag hade sagt: Det här har blivit fel. Vi kommer att ta tillbaka besparingsbetinget – som det i praktiken är – till Försäkringskassan.

(Applåder)

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är fel och populistiskt att kalla det för besparingsbeting. Det är icke ett besparingsbeting. Det är en instruktion till en myndighet att se över kostnadsökningen, den dramatiska ökningen av kostnader, inte att man ska dra ned på kostnaderna. Och detta ska ske inom ramen för befintlig lagstiftning.

Det här är en rättighetslagstiftning, och då ska individen ha rätt till assistansersättning också enligt de här instruktionerna. Men vi måste också se att pengarna ibland hamnar fel.

Vänsterpartiet kan här, som i många andra fall, göra två saker samtidigt. Det är klart att vi ska göra det här, men vi ska ändå inte göra det, för just nu passar det att ha en lite mer populistisk inställning. Jag beklagar det.

Det här är en viktig rättighetslagstiftning som vi ska hålla fast vid. Människor har rätt till assistansersättning. Men det är vår skyldighet att se till att pengarna hamnar rätt, och det tänker jag stå upp för.

(Applåder)

Konsekvenserna av regeringens riktlinjer för LSS

Anf. 47 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Maja är fem år. Hon har en hjärnskada, epilepsi. Hon kan inte se. Hon kan heller inte röra sig. Hon behöver assistans 24 timmar om dygnet för att kunna leva. Några gånger i veckan hjälper assistenter och föräldrar till för att ge henne möjlighet att rida. Eftersom hon inte kan röra sig förstår var och en att det krävs mycket hjälp. Men det är den stunden i veckan då Maja känner frihet.

Majas föräldrar är förtvivlade. Det beror på att Försäkringskassan har fått order om att spara in på assistansen. Jag utgår från att de följer det får inte är regeringens avsikt. Likväl är det konsekvenserna av de beslut som regeringen har fattat, och som Jonas Sjöstedt nyss pekade på.

Jag har inga invändningar mot att man utreder reglerna. Ni har tillsatt två utredningar om reglerna för assistans, en som ska vara klar om några månader och en som ska vara klar 2018. Man bör då avvakta utredningarnas resultat innan man ger order till Försäkringskassan om nedskärningar. Men ordern om nedskärningar till Försäkringskassan gavs ju redan i december förra året i regleringsbrevet, precis som Jonas Sjöstedt påpekade.

Det finns antaganden om att pengar går till andra saker. Det fuskas säkert. Fusk är kriminellt och ska naturligtvis lagföras. Fusk förekommer i mer eller mindre alla bidragssystem. Försäkringskassan bedömde att det var 1,6 promille som var fusk, och det är oacceptabelt. Men er besparing slår mot dem som behöver hjälp.

Fru talman! Maja är ingen fuskare. Hon behöver assistans.

Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Naturligtvis är det så.

Det här är en bra lag, en rättighetslagstiftning, som ska upprätthållas. Det gäller att hålla sig till en lagstiftning. Det får Försäkringskassan och alla andra göra.

Det gjordes några utredningar också på den borgerliga tiden. De kom redan 2012 och visade redan då tydligt att pengarna – fusk kanske var en liten del – gick till jurister, konsulter och marknadsföring och inte till brukarna. Det visste den borgerliga regeringen. Det var bara det att de valde att inte göra någonting.

Vi tänker göra någonting åt detta för att se till att brukarna, Maja och de andra, faktiskt får den hjälp de behöver. Det är de som ska ha den, inte jurister, konsulter och marknadsförare. Den är till för brukarnas frihet, och den tänker jag fortsätta att stå upp för.

Det här är en rättighetslagstiftning som vi tänker hålla fast vid. Vi ger oss inte på den punkten. Vi tänker bara se till att det är de som ska ha stödet som får pengarna, inte jurister och konsulter.

Anf. 49 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Det var Liberalerna, eller Folkpartiet som det då hette, som drev igenom rättighetslagstiftningen LSS under den borgerliga regeringen på 90-talet.

I paragraferna är det inte exakt definierat, utan det är en tolkning som Försäkringskassan gör, vad som berättigar assistans och hur många timmar assistans man behöver. Det är en bedömning som görs. Bara för att det är en rättighetslagstiftning är det ju inte givet att individen x behöver y antal timmar, utan det är en prövning som hela tiden görs.

När regeringen går in och säger att Försäkringskassan ska skära ned antalet timmar bryter Försäkringskassan förmodligen inte mot rättighetslagen, men man stramar likväl åt det stöd som de här individerna får. Det är den konsekvensen detta får, Stefan Löfven.

Jag har inget emot utredningar som ska granska om pengarna går till fel ändamål. Men invänta då resultaten av utredningarna innan du beordrar stora nedskärningar, som du har gjort!

Min vädjan är precis som Jonas Sjöstedts i dag – vi är eniga på den här punkten: Dra tillbaka ordern om nedskärningar!

Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jan Björklund säger att han inte har något emot utredningar. Det gjordes utredningar på hans tid, och han vet ju svaret. Pengarna går också fel. Det förekommer en del fusk. Det är en del konsultarvoden, vinster och marknadsföring. Jag vill att pengarna ska gå till brukarna.

Regeringen har inte gett någon instruktion om att man ska minska antalet timmar. Däremot har vi sagt att man ska hejda den kraftiga ökningen. Det är inte en stor ökning av antalet personer som får assistansersättning utan en stor ökning av antalet timmar. Vi vill att man ska se över den kraftiga ökningen. Vi har aldrig instruerat om att minska antalet timmar.

Vi ska hålla oss till sanningen. Det är en bra början.

LSS och regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan

Anf. 51 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Oron hos de personer som är beroende av assistans enligt LSS är påtaglig. Den växer, och jag tror att den har vuxit ytterligare efter de fyra chanser som Stefan Löfven har haft på sig att svara på frågor från Jonas Sjöstedt och Jan Björklund men svävat på svaret.

Han säger att det handlar om att se över kostnadsutvecklingen. Man kan då bläddra i det regleringsbrev som regeringen har gett till Försäkringskassan med en instruktion. Där finns inte orden "se över" med. Där handlar det om att Försäkringskassan ska bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar med assistansersättning. Det är ganska stor skillnad, Stefan Löfven, på att se över och att bryta utvecklingen.

Jag är helt övertygad om att de rättigheter som är fastställda i lag kan man inte smyga igenom förändringar av i regleringsbrevet till Försäkringskassan. Vi behöver ha en öppen debatt, en folkligt förankrad debatt. Det är bra med utredningar. Men ni har smugit in en ändring i regleringsbrevet till Försäkringskassan. Där står inte de ord som du har använt hittills i den här debatten, Stefan Löfven, att "se över", utan det handlar om att "bryta".

Jag tycker att det här är oerhört allvarligt. Bara farhågan att någon skulle riskera att dö på grund av indragen assistans borde göra att statsministern gör allt som står i hans makt för att vidta åtgärder och ge ett annat direktiv till Försäkringskassan. Är du beredd att göra det, Stefan Löfven?

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! För tredje gången: Det handlar om att bryta utvecklingen av antalet timmar. Utvecklingen går rakt uppåt. Det är något fler människor som får stöd, men det korrelerar inte med antalet ökade timmar. Det är en dramatisk ökning av antalet timmar, och vi vill bryta denna utveckling. Det tycker vi är riktigt.

En gammal utredning som gjordes på er tid visar att en del av resurserna inte används till brukarna. Dessa fakta har vi redan. En del går till konsulter, jurister, marknadsföring och vinster. När vi vet det, är det inte då vår skyldighet att ändra på det så att pengarna faktiskt går till dem som behöver dem?

Det är en rättighetslagstiftning, och vi tänker stå upp för den. Men vi tänker också se till att pengarna kommer dit de ska, till brukarna.

Anf. 53 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det stämmer inte, Stefan Löfven. Det handlar inte bara om timmar utan om antalet personer. År 2015 var det färre personer som beviljades assistans enligt LSS än 2014. Då fanns regleringsbrevet och direktiven från regeringen till Försäkringskassan. Meningen om att bryta utvecklingen får konsekvenser för dem som är beroende av assistans.

Det stämmer inte att det bara handlar om timmar. Det handlar om personer. Dessa personer behöver vi ge de lagstadgade rättigheter som de har. Vi får inte dribbla bort det genom att göra ändringar i regleringsbrevet till Försäkringskassan innan vi har sett resultaten av utredningarna.

Du börjar i fel ände, Stefan Löfven. Är du beredd att göra om och göra rätt?

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är antalet timmar som ökar dramatiskt, och det står inte alls i korrelation till antalet personer.

Då måste vi rimligen se över det. Det ska dock göras inom ramen för den lagstiftning som finns. Det är ingen som har ändrat lagen; den ser precis likadan ut. Försäkringskassan ska hantera den precis som de gjorde förut, som en rättighetslagstiftning. Vi har inte sagt att de ska göra en annan bedömning så att det blir färre timmar.

Men vi ska se till att pengarna används rätt. De ska gå till brukarna. Det är vårt besked.

Jämlik och tillgänglig vård

Anf. 55 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Sjukvården är helt beroende av att det satsas tillräckligt mycket skattemedel så att vi får tillräckligt mycket personal och tillräckligt många vårdplatser. Det är också avgörande att vården ges efter behov. Vård ska ges till den som behöver den bäst, och inga andra faktorer ska avgöra. Den akuta och livräddande vården är givetvis det allra mest avgörande.

Sjukvården är framför allt en regional fråga men också en statlig fråga. Den är helt avgörande för hela landet. Det ska inte vara skillnad beroende på var man bor om man får vård i tid.

Det finns en oro bland många vad gäller de långa väntetiderna i akut-sjukvården. Det finns också en oro vad gäller förlossningsvården, om man ska få komma till den klinik man förväntar sig och få den vård man förtjänar.

Hur bedriver regeringen arbetet med jämlik och tillgänglig vård efter behov?

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag tackar Hillevi Larsson för en viktig fråga.

Regeringen har lagt om politiken från skattesänkningar och nedskärningar till investeringar. En stor del av dem går till vår välfärd, inte minst till sjukvården.

Vi har gjort en speciell satsning för att öka bemanningen i sjukvården. Vi har också gjort en speciell satsning på cancervården. Den behöver bli

mer jämlik, för här är det alldeles för stora skillnader mellan olika landsdelar vad gäller hur fort behandlingen kommer igång. Vi har gjort stora satsningar på förlossningsvården och mammografin.

Därutöver får landstingen 3 miljarder som de själva förfogar över, för det är självklart olika i olika delar av landet.

Vi har alltså ökat resurserna för att få en jämlik vård. Nu går vi vidare med att öka tillgängligheten, bland annat genom att tillföra våra vårdcentraler ännu mer resurser så att ännu fler människor får del av vården.

Sveriges strategi inför klimatmötet i Marrakech

Anf. 57 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman och statsminister Löfven! Riksdagen ställde sig i går bakom att godkänna klimatavtalet från Paris.

Vi vet att klimatförändringarna är här, att de är allvarliga och att de berör oss alla både nu och i framtida generationer. Men de kan bromsas.

Genom regeringens engagemang både nationellt och internationellt har Sverige varit en viktig aktör i detta arbete, och Sveriges arbete är fortfarande av stor betydelse.

Med anledning av Sveriges ledartröja inom klimat- och miljöpolitiken frågar jag statsministern: Vilken strategi avser regeringen att ha inför klimatmötet i Marrakech nu i november?

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det var en stor dag i riksdagen i går, och det är en stor dag i dag eftersom regeringen har kunnat fatta beslut om att ratificera Parisavtalet. Jag är övertygad om att utan EU hade vi inte haft något Parisavtal.

Det var en viktig start, men det är nu jobbet börjar på riktigt. Det blir ett riktigt partsmöte i Marrakech eftersom vi är parter i ett avtal som ska ta detta vidare. Vi engagerar oss på många sätt i klimatförhandlingarna, för vi måste fatta helt nödvändiga beslut.

Det innebär exempelvis att ta upp diskussionen inom ramen för EU om att skärpa våra egna klimatambitioner så att vi når längre före 2030 än vi redan har gjort. Denna diskussion är igång, och den kommer inte minst klimatminister Isabella Lövin att vara mycket engagerad i.

(Applåder)

Tvång att ingå i storregioner

Anf. 59 ERIK BENGTZBOE (M):

Fru talman och herr statsminister! När regeringen var nytillträdd inledde man ett ambitiöst och på sätt och vis välbehövligt arbete med en ny regionindelning för Sverige. En indelningskommitté tillsattes som skulle utreda möjligheterna, förutsättningarna och även ett genomförande av en regionförändring.

Denna indelningskommitté har hitintills sagt att inget landsting och län ska tvingas in i en storregion mot sin vilja. I tisdags, för två dagar sedan, sa Landstinget Sörmland nej till att ingå i en storregion år 2019.

Kan statsministern här och nu garantera att löftet att man inte ska tvingas in i en storregion mot sin vilja kommer att hållas?

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag kan inte kommentera vad ett enskilt landstings diskussion kommer att landa i. Men av rent praktiska skäl är det svårt att tvinga in någon i ett samarbete.

Jag tycker dock att vi ska diskutera principen om att vi behöver en ny indelning av Sverige om vi ska orka bland annat det vi nyss diskuterade: ha bra sjukvård över hela landet. Här finns sådana brister att vi bara av det skälet behöver få ett bättre underlag.

Kommittén har kommit till denna slutsats eftersom man har haft ett bra stöd runt om i landet. Det ska dock tas i några delar, för det behöver delas upp.

Vi behöver en ny regionindelning, och diskussionen får fortsätta. Det ingår andra landsting i samma sammanhang som Sörmland, och vi vet inte hur den diskussionen kommer att fortsätta.

Men, som sagt, av praktiska skäl blir det nog svårt att tvinga någon. Det ser jag framför mig.

Anslagen till Försvarsmakten

Anf. 61 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman och statsministern! Det finns en del att glädjas åt. Vi har samma uppfattning om Natoanslutningen och att vi har en mycket duglig försvarsminister. Det är glädjande att vi har en tydlig majoritet i riksdagen för ett nej till Natoanslutning.

Vi har ett läge med ökande oroligheter och spänningar i Östersjön. Statsministern är väl medveten om detta. Kinesiska och ryska fartyg har haft övningar.

Med tanke på den ökande hotbilden och det oroliga läget i Östersjön är regeringens anslag väldigt litet.

Hur ser statsministern på den blygsamma ökningen av anslagen?

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi gör en rejäl ökning av anslagen till försvaret i och med den överenskommelse som gjordes. Det fattades beslut av förra regeringen under förra mandatperioden, och nu har vi skjutit till ytterligare. Det görs alltså en rejäl ökning av anslagen till försvaret.

Vi behöver öka vår totala försvarsförmåga. Krigsförbandens försvarsförmåga måste öka. Vi tillför resurser till materiel. Vi tillför resurser till bemanning av försvaret, för där behöver det definitivt gå upp.

Vi har just börjat omriktningen av det olycksaliga beslut som den förra riksdagsmajoriteten fattade mellan 2006 och 2010, nämligen att helt övergå till ett yrkesförsvaret i stället för att ha någon typ av värnplikt. Det håller vi också på att se över.

Vi stärker alltså vår försvarsförmåga – det är viktigt – samtidigt som vi breddar våra bilaterala samarbeten. På totalen stärker detta Sveriges försvarsförmåga, och det är jag glad för.

Anf. 63 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Statsministern! Den hållbara utvecklingen är i fokus. Som nämndes fattade vi i går här i kammaren det historiska beslutet om klimatavtalet från Paris.

Hållbar utveckling är dock inte bara en nödvändighet såväl miljömässigt som socialt utan ses alltmer som ett starkt konkurrensmedel inom handel och näringsliv. De statliga företagen, som svenska folket äger gemensamt, har kanske ett särskilt ansvar att vara föredömen på detta område. Detta är nog affärsmässigt klokt och ger effekter för utveckling av grön, hållbar teknik, för arbetet med mänskliga rättigheter och för jämställdhet.

Jag vet att mycket görs, och vi här i riksdagen får årligen en redogörelse för det arbete som bedrivs. Jag vill ändå fråga: Ser statsministern att det finns ytterligare möjligheter för de företag som ägs av svenska folket att utveckla hållbart företagande, och hur skulle det i så fall kunna genomföras i praktiken?

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Tack för frågan!

Hållbarhet är viktigt, och staten ska naturligtvis gå före och vara ledande i detta. Det är viktigt att statligt ägda företag är föregångare när det gäller både att vara innovativa och nydanande och att se till att vara hållbara. Det tror jag är ett led i att vara en attraktiv arbetsgivare.

Alla statliga bolagsstyrelser ska därför arbeta fram strategiska hållbarhetsmål. Det kan exempelvis vara att minska koldioxidutsläppen, öka mångfalden bland medarbetarna, minska antalet arbetsplatsolyckor och utveckla nya hållbara produkter.

Det finns många bra exempel där vi kan säga att vi har varit föregångare. Ett sådant är Apoteket, som har utnämnts till Sveriges mest hållbara företag. Ett annat är Samhall, som har fått European Business Awards pris för mest hållbara företag.

Det sker ett bra arbete, och vi ska fortsätta det.

Ny praxis för prövningen av arbetskraftsinvandrare

Anf. 65 JOHANNA JÖNSSON (C):

Fru talman! Den senaste tiden har vi kunnat ta del av många berättelser om arbetskraftsinvandrare som ska utvisas på grund av små misstag, som många gånger gjorts av tidigare arbetsgivare, och saker som hänt för flera år sedan.

Detta handlar i grunden om en ny praxis från Migrationsöverdomstolen som nu gör att tusentals personer kommer att få sina fall prövade utifrån ett helt nytt sätt. Det handlar om personer som sköter sig, betalar skatt och bidrar till samhället, människor som bara vill kunna leva sina liv här.

Missbruk av systemet ska givetvis beivras och motverkas, men detta handlar inte om missbruk. Det handlar om små misstag, och det finns ingen som helst möjlighet att rätta till dem i efterhand. Detta drabbar just arbetstagaren väldigt hårt.

Jag undrar därför: Vad tänker statsministern och regeringen göra för att stoppa detta?

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Precis som Johanna Jönsson sa finns ett regelverk för detta. Vi har den arbetskraftsinvandring vi har med de regler som finns. De besluten fattades tidigare. Myndigheten har att förhålla sig till dessa regler och också agera utifrån dem, om man bryter mot dem.

Jag kan inte kommentera enskilda fall – de får myndigheten ta ansvar för – men om det är något som inte håller enligt det regelverk som finns måste myndigheterna rimligen agera utifrån det. Jag tycker att det är viktigt att man behåller och står upp för reglerna. Det är myndigheten som har att hantera dem. Jag har lite svårt att kommentera enskilda fall.

Statsministerns yttranden om alliansregeringens skatteintäkter

Anf. 67 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! I går och i dag har statsministern upprepade gånger påstått att alliansregeringen sänkte skatter i stället för att prioritera välfärden. Detta väcker flera frågor. Enligt Skatteverket ökade nämligen skatteintäkterna i Sverige totalt sett varje år under alliansregeringen, bortsett från år 2009, det vill säga till följd av den globala finanskrisen.

Gällande kommunalskatten, alltså de intäkter som går direkt till kommunerna och landstingen, ökade till och med skatteintäkterna varje år, utan undantag. Det är kommunerna och landstingen som bedriver de viktiga verksamheter som traditionellt betecknas som välfärd, det vill säga skola, vård och omsorg. Det betyder att under Alliansen ökade skatteintäkterna till välfärden varje år.

Jag undrar därför: Vad menar statsministern med sina påståenden?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag menar precis vad jag säger. Den förra regeringen sänkte skatterna med sammanlagt 140 miljarder kronor. Det aktiva beslutet var inte rätt politik, men jag trodde att ni var stolta över det.

Det är klart att skatteintäkter kan öka, men man ska se det i förhållande till hur befolkningen ser ut. Om vi tittar på hur många människor som fanns anställda i välfärden i förhållande till befolkningen ser vi en kraftig minskning under den förra regeringens period. Det är ett faktum.

Det finns inget jultomteteorem som säger att vi kan sänka skatterna och sedan ha minst lika bra välfärd. Det var faktiskt detta som hände i välfärden – människorna såg detta och vågade inte längre lita på välfärden. Alla de sjukskrivna kvinnorna såg detta; de fick slita ut sig. Nu ska vi ha ökad bemanning i välfärden. Det är därför vi har bytt riktning i politiken.
(Applåder)

Turkiets agerande mot kurdiska tv-kanaler

Anf. 69 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Statsministern! Under de senaste månaderna har vi kunnat se hur den turkiska regimen har blivit alltmer auktoritär. Man har vid ett

flertal tillfällen lagt ned kurdiska tv-kanaler som är baserade i Turkiet. Man har tydligt begränsat kampen för demokrati och strypt yttrandefriheten, tryckfriheten etcetera.

De senaste veckorna har man också varit offensiv när det handlar om kurdiska kanaler utomlands. Nu har satellitföretaget Eutelsat meddelat att de lägger ned en tv-kanal i Sverige, vilket skedde för två dagar sedan.

Jag undrar: Vad avser Stefan Löfven att göra, även om regeringen sitter i knät på den turkiska presidenten på grund av flyktingavtalet? Kommer den turkiska ambassadören att kallas upp till regeringen för att ta tag i denna fråga?

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vad gäller eventuella tv-kanaler och vad som händer blir det lite för detaljerat, men att sitta i Erdoğans knä är helt fel.

Jag är bekymrad över utvecklingen i Turkiet i allmänhet, beroende på vad som sker med mänskliga rättigheter, demokrati och så vidare. Det är ingen tvekan om det, och detta ger vi också uttryck för.

Samtidigt är det viktigt att ha kontakt också med länder vars utveckling vi inte är helt nöjda med. Om vi bara skulle ha kontakt med de länder där vi tycker att det är helt bra skulle vi ha en helt annan värld. Det är viktigt att vi är med i Turkiet också. Vi ger stöd, inte minst till civilorganisationer. Att vi har kontakt med dessa är jag helt övertygad om kommer att stärka Turkiet och dess demokrati.

Det är ett problematiskt läge – ja. Vi ska ha kontakt med Turkiet. Turkiet är viktigt, och Sverige har länge haft åsikten att Turkiet egentligen borde komma in i EU. Den processen har en ledstång som jag är helt säker på kommer att främja demokratin.

(Applåder)

Åtgärder mot felaktig betygsättning

Anf. 71 MICHAEL SVENSSON (M):

Fru talman! Statsministern! Många såg säkert i går med förfäran på *Uppdrag granskning*, som visade en del från verkligheten i svensk skola, med betyghets och betygsjakt, inte mellan elever utan på ett annat sätt. Ibland kanske rektorer, direkt eller indirekt, tubbas att förmå lärarna att sätta högre betyg.

Man visade på borttagna spärrar i systemen, och man framhävde det relativa betygssystemet, som försvann för ett antal år sedan. Man visade att under 25 år har kunskaperna minskat men betygen gått upp. För att förekomma statsministern har detta inte så mycket med friskolorna att göra. Programmet riktade sig mot både kommunala skolor och friskolor.

Jag vill fråga: Vad vill statsministern göra för att bryta denna utveckling?

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag har sagt det tidigare: Sverige har det mest extremt marknadsliberala skolsystemet i hela världen. Det finns inget annat land som har det så. I Danmark har man också privata skolor och friskolor. Där förbjuds vinster, och så är det också i de andra nordiska länderna.

Det är inte så svårt att fundera på vad sådant kan bero på. Hur kan det komma sig att vi har både högre betyg och lägre och fallande resultat? Finns det någon drivkraft att sätta högre betyg än man egentligen skulle vilja göra? Svaret är pengar. Det är klart att det finns med i denna drivkraft.

Vi måste stoppa detta vinstutflöde från den svenska skolan. Det är vad vi vill göra. Vi ska ha privata alternativ och ett allsidigt utbud av utbildning. Människor ska kunna välja, men vi måste stoppa utflödet av pengar. Skattebetalarnas pengar ska gå till skolan; de ska inte gå till vinster.
(Applåder)

Matchningsproblemen på arbetsmarknaden

Anf. 73 ANNA WALLÉN (S):

Fru talman och statsministern! När man är ledamot i riksdagens näringsutskott är företagsbesök en stor och viktig del i ens riksdagsuppdrag. Jag besöker framför allt företag i min valkrets Västmanland. Det finns en sak som jag nästan alltid får med mig från de företag jag besöker: Man har problem att hitta personal som har rätt utbildning för de olika typer av jobb som man behöver ha för att kunna anställa och för att kunna växa. Senast var jag i Kungsör. Där söker man verktygsmakare. Man har letat runt om i hela Sverige, och det går inte att finna några sådana.

Jag skulle vilja fråga statsministern vad regeringen gör för att minska eller komma till rätta med dessa matchningsproblem på arbetsmarknaden.

Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag blir avundsjuk när jag hör att Anna Wallén får vara ute på företagsbesök. Det får jag också, men inte lika ofta som förut.

Det är precis det här som är en av våra stora frågor: Hur får vi bättre matchning? Som jag sa tidigare har vi 100 000 arbetstillfällen som inte blir tillsatta på grund av att arbetsgivare inte hittar rätt utbildad arbetskraft. Då är utbildning lösningen. För en del är det högskoleutbildning av något slag och för andra är det yrkeshögskola, inte minst. Det finns också annan yrkesutbildning som kan komma i fråga. Det är därför vi investerar i 70 000 utbildningsplatser av allehanda slag runt om i landet – just för att kunna möta detta bättre.

Vi har också sagt till Arbetsförmedlingen att de måste bli bättre på att ställa sig bredvid företagen och se vad de faktiskt behöver. Matchningen måste bli bättre, och Arbetsförmedlingen håller på att förbättra sina arbetsmetoder för att bli den som kan leverera vad företagen behöver. Det är det andra vi behöver göra.

Resurser och kontakt mellan Arbetsförmedlingen och företagen – det tror jag är nyckelorden.

Åtgärder för studiemotiverade elevers utveckling

Anf. 75 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! I dag lämnar alltför många elever grundskola och gymnasium utan tillräckliga kunskaper. Det är oacceptabelt. Nu behövs mer tid till undervisning, höjda lärarlöner och nolltolerans mot dåliga skolor.

De som inte når upp till Godkänd måste få hjälp att klara målen. Men vi får inte nöja oss med det. Vi måste också ha en skola som stimulerar och utvecklar de begåvade och motiverade eleverna.

Den här veckan har jag förmånen att ha med mig en praoelev från Lomma. Han heter Kevin Nyström, och han sitter här uppe på läktaren. Han har en fråga som han gärna skulle vilja ställa till statsministern. Han har skrivit den själv: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att alla elever ska kunna utvecklas utifrån sina kunskaper, och det gäller i synnerhet hur särskilt begåvade elever ska kunna utvecklas?

Jag tycker att det är en bra fråga, och jag och Kevin skulle bli väldigt glada om statsministern ville svara på den.

Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, det var en väldigt bra fråga. Vi har lagt om inriktningen så att vi nu investerar i skolan. Vi investerar mycket i skolan. Det är tre perspektiv som är vägledande för oss.

Det första är tidiga insatser. I dag får eleverna mest individuellt stöd i årskurs 9. Vi säger att det borde vara mycket tidigare – i F-klass och årskurs 1–3. Vi vill också dra ned på antalet barn i dessa klasser så att lärarna och eleverna får mer tid med varandra. Det är helt avgörande. Det är det magiska ögonblicket, som lärarna brukar tala om.

Vi höjer lärarlönerna. Vi ser till att lärarna får mer inflytande. Lärarnas profession ska gälla mycket mer än detaljerade regler, och vi förbättrar deras arbetssituation. Det är det andra.

Det tredje vi vill göra är att skapa en mer jämlik skola. Vi behöver föra över mer resurser till de skolor som behöver det.

I allt detta ska vi hjälpa både dem som behöver mer stöd och dem som ligger lite före. Vi måste se individen. De som ligger före ska också ha sin stimulans.

Regional utveckling

Anf. 77 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman och statsministern! Det är verkligen ett privilegium att få vara ledamot av Sveriges riksdag och få ställa en fråga till statsministern. Då vill jag, som i vanliga fall är kommunstyrelsens ordförande i en liten Bergslagskommun, Norberg, passa på att höra statsministerns syn på regional utveckling.

Vad tycker statsministern är viktigast att göra för att även små glesbygdskommuner ska kunna växa och få en hållbar tillväxt?

Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Hela landet ska leva, och hela landet ska kunna utvecklas. Det är därför vi ser till att satsa brett på detta.

Infrastruktur är givet. Vägar och järnvägar måste finnas så att man kan transportera både människor och gods. Det vet Åsa Eriksson mycket väl. Det är det första.

Det andra är våra regionala högskolor, som jag tror spelar en stor roll som kunskapsnav och utvecklingscentrum i samarbete med näringslivet. Det är därför de ska finnas runt om i hela landet.

Det tredje vi gör är att satsa mycket på utveckling av skog. Vi kan göra mycket mer med vår skogsproduktion. Branschen påstår att det kan röra sig om 20 000–25 000 jobb beroende på om vi gör rätt. Vi vill också utveckla livsmedelsprogrammet. Jag tror att livsmedel också är sådant som kan odlas och skapa jobb runt om i hela landet.

Vi har en bred parlamentarisk utredning om hela landsbygdsfrågan, för vi vill komma fram brett och skapa möjligheter för hela landet att klara sig – och inte bara klara sig utan utvecklas.

(Applåder)

Personer som fått avslag på asylansökan

Anf. 79 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman och statsministern! Det måste vara skillnad på ja och nej i asylprocessen. Alternativet skulle dels urholka förtroendet för asylsystemet, dels skapa en utsatthet och sociala scener som vi ännu inte har sett i vårt land.

Trots detta står vi inför en gigantisk utmaning: att bryta det skuggsamhälle som nu växer fram. Migrationsverket beräknar att under kommande år kommer man i över hälften av alla utvisningsärenden att behöva tillkalla polis. Prognosen visar att vi om bara ett par år kan ha uppemot 70 000 människor som bor i vårt land utan tillstånd. Det motsvarar storleken på en medelstor svensk stad.

Vi moderater har lagt fram ett flertal förslag för att bryta denna utveckling. Det handlar bland annat om att fördubbla den preskriptionstid på fyra år som i dag finns för när man efter ett avslagsbeslut kan lämna in en ny ansökan. Det skulle vara viktigt för att sända en tydlig signal till den enskilde om att respektera de beslut som myndigheterna fattar.

Min fråga till statsministern är: Varför säger regeringen nej till förslaget?

Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är viktigt att vi har en reglerad invandring. Ja är ja och nej är nej.

Vi ser nu en ökning av antalet återvändande. Det är en ganska kraftig ökning. Vi har en takt på ungefär 2 000 personer i månaden, och det indikerar en årstakt på 24 000. Det är en kraftig ökning, och det är bra. Men det kommer säkert att behöva göras mer.

Det är därför regeringen har fattat ett beslut om att när man har fått nej och det är ett lagakraftvunnet beslut har man inte längre rätt till dagersättning. Man har inte längre rätt till det boende som man har haft hittills. Det är ett sätt att visa detta: Nu är det tyvärr dags för dig att lämna landet, för du har inte fått ja.

Därutöver har vi nyss presenterat ett antal förslag på området. Ett är att polisen ska ha större möjlighet att göra arbetsplatsinspektioner för att undvika någon typ av skuggsamhälle. Vi ska också ha större möjligheter att titta på id och pass och även att beslagta pass om en person inte är här med laglig rätt.

Vi vidtar alltså en rad åtgärder, och vi har sett en ökning av det antal som reser ut. Det måste vi hålla i.

Anf. 81 TREDJE VICE TALMANNEN:
Då är veckans frågestund avslutad. Jag vill tacka statsministern och de deltagande ledamöterna.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.05, då en aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.05.

*Aktuell debatt om
Sveriges säkerhets-
politiska situation*

§ 8 Aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation

Anf. 82 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Liberalerna har begärt den här debatten av två skäl. Till att börja med är den utveckling som vi ser i vårt geografiska närområde ytterst oroande.

Vi ser en militär upprustning på den ryska sidan – egentligen över hela den ryska militärapparaten, och för vår del i synnerhet i Östersjöområdet.

Vi ser en ökad aggressivitet i övningsmönster också mot Sverige. Det är övningsmönster som övergår i kränkningar eller i vart fall i ett otroligt provokativt beteende som gränsar till kränkningar.

Nyligen nådde oss också nyheten att Ryssland nu har placerat ut medeldansrobotar vid Östersjön. På ungefär fyra minuter når de större delen av södra Sverige, och de kan laddas med kärnvapen.

Till detta kommer den ryska politiska nyckfullheten: annekteringen av Krim och det hotfulla språkbruket mot närområdet. De baltiska staterna är – för att tala klartext – rädda.

Samtidigt som denna utveckling sker har den svenska regeringen beställt och genomfört en utredning om svensk säkerhetspolitik. Regeringen har själv formulerat direktiven och själv utsett utredare.

Utredarens slutsatser är mycket tydliga. Den första är att ett svenskt Natomedlemskap skulle innebära att risken för att Sverige hamnar i konflikt skulle minska. Den andra är att om vi ändå hamnade i konflikt skulle vår förmåga att skydda oss öka.

Det är svårt att dra speciellt många olika tänkbara slutsatser av denna utredning annat än att det är dags att stärka det svenska försvaret och att det är hög tid för ett svenskt Natomedlemskap.

Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jag vill först och främst tacka Liberalerna för den här möjligheten att debattera Sveriges säkerhetspolitik. Vi lever ju i en orolig tid, inte minst på grund av situationen i vårt närområde, i Syrien, i Irak och i Turkiet.

Vår säkerhetspolitik syftar till att bidra till stabilitet och säkerhet i vår del av världen. Den vilar på tre ben: den militära alliansfriheten, samarbeten och en egen trovärdig försvarsförmåga. Nu är inte tid att ändra vår säkerhetspolitiska doktrin.

Som ett militärt alliansfritt land bygger vi säkerhet tillsammans med andra. Vi fördjupar bilaterala och multilaterala samarbeten med länder och organisationer i vårt närområde. Det svensk-finska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet har fördjupats avsevärt under de senaste åren, liksom den dialog som Sverige och Finland för med Nato om säkerheten i Östersjöregionen.

Därtill har Sverige och USA nyligen gjort en gemensam avsiktsförklaring om inriktningen av vårt försvarssamarbete på flera nyckelområden.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi tar solidariskt ansvar för vår gemensamma säkerhet. Men vi behöver arbeta gemensamt för att öka avspänningen i vårt närområde. Då går det inte att hela tiden ropa på Nato eller att se Nato som svar på alla frågor. Effekterna av sådana ständiga utspel om vår säkerhetspolitik blir snarare de omvända: minskad stabilitet och minskad handlingsfrihet.

Därför har regeringen varit tydlig med att det inte får ske några tvära kast i de grundläggande säkerhetspolitiska doktrinerna. Ryssland ska inte diktera vår säkerhetspolitik. För regeringen handlar det om att bidra till mesta möjliga stabilitet i vår del av Europa. Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger därför fast.

Fru talman! Krister Bringéus rapport *Säkerhet i vår tid* var en del av försvarsöverenskommelsen. Rapporten är enligt direktiven en genomgång och belysning av våra försvarspolitiska samarbeten och utgör ett värdefullt bidrag till vårt kontinuerliga arbete för stabilitet och säkerhet i närområdet, på europeisk nivå och globalt. I utredningen finns en rad samarbeten belysta: bilaterala, regionala och multilaterala, såsom EU, OSSE, FN och vårt partnerskap med Nato.

Krister Bringéus för fram ett bredare förhållningssätt till säkerhet. Rapporten bidrar till ett fördjupat samtal om det bredare säkerhetsbegrepp som råder i dag. Det innefattar bland annat terrorism och klimathot. Det är viktigt, och jag välkomnar det ökande intresset för våra säkerhetspolitiska utmaningar och överväganden som rapporten kan inspirera till.

Utredningen har inte haft till uppgift att utvärdera den militära alliansfriheten. Jag undrar om han inte vrider på sig ibland när han hör hur man plockar ut enskilda citat och försöker att få dessa att styrka de egna teorierna och synpunkterna. Rapportförfattaren konstaterar också att det är ett rent politiskt beslut om Sverige ska gå med i Nato eller inte. Detta går inte att utreda fram, utan det är ett politiskt ställningstagande.

Svensk säkerhetspolitisk linje är välkänd och respekterad, och regeringen är tydlig med att den ligger fast. Den förutsätter en bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten liksom en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Det går alltid att rycka citat ur sitt sammanhang, men det är tydligt både i direktiven och i inledningen till rapporten att utredaren inte tar ställning. Det var inte hans uppgift att komma med förslag.

Bringéus konstaterar att ett Natomedlemskap kan leda till militära om-
dispositioner i vårt närområde och att en samlad bedömning av denna fråga
inte kan göras enbart i ljuset av ett svenskt medlemskap. I en gemensam
konfliktavhållande förmåga måste man också väga in de omfattande för-
svars- och säkerhetspolitiska samarbeten som Sverige redan har ingått.
Man ska också komma ihåg att en militär avskräckning innebär risk för
ökade spänningar och politisk konflikt. Därmed ökar också risken för en
väpnad konflikt.

EU:s ställning som den viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska platt-
formen för Sverige understryks i rapporten. Genom EU har vi möjlighet
att påverka europeiska och globala förhållanden och aktivt bidra till både
militär och civil krishantering. Det gäller också i FN.

Jan Björklund! Du talar om Nato som om konflikten redan var ett fak-
tum. Regeringens mål är att förebygga konflikter. Och riksdagens uppgift
måste väl vara att föra en politik som förebygger konflikter.

Jag vill till sist betona bredden av de säkerhetspolitiska instrument som
Sverige har till sitt förfogande, såsom diplomati, militär förmåga, medling
och förtroendeskapande åtgärder. Detta ökar våra möjligheter att verka för
avspänning och stabilitet i Europa och i vårt närområde.

(Applåder)

Anf. 84 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! ”Är partiet viktigare än landet, ministern?” Orden är inte
mina utan är rubriken på en debattartikel i Aftonbladet för några dagar
sedan. Texten var skriven av tre erfarna diplomater som kan ses finnas i
socialdemokratins närhet.

Jag gör dock gärna dessa ord till mina: Är partiet viktigare än landet,
ministern? Jag citerar ur artikeln:

”Till den svenska arbetarrörelsens historiska förtjänster hör förmågan
att utforma ett samhällskontrakt, identifiera stora framtidsfrågor, formu-
lera problemen och på ett pragmatiskt sätt anpassa politiken till en förän-
derlig verklighet och lämna bakom sig nattståndna dogmer. Därmed har
socialdemokratin kommit att identifieras med samhällsbyggande, ansvars-
tagande, modernitet och rationalitet på ett sätt som ingivit respekt långt
utanför vårt lands gränser.

Vart tog det partiet vägen i säkerhetspolitiken?

I stället har partiledningen surrat sig fast vid dogmer, som inte längre
kan försvaras med sakliga argument. Krister Bringéus utredning avlivar
till exempel alla väsentliga argument som brukar anföras mot ett svenskt
medlemskap i Nato.”

För en dryg månad sedan presenterades den utmärkta utredningen *Sä-
kerhet i ny tid*. Men vad tycker Socialdemokraterna egentligen om Bringé-
us utredning? Av de fakta och argument som lyfts fram: Vilka är det som
man anser att man kan avfärda på sakliga grunder? Hur vill nu Socialde-
mokraterna fortsatt använda Bringéus utredning i den svenska debatten?
Det kommer inga svar.

Fru talman! För att citera Bob Dylan, som i dag tilldelats Nobelpriset i
litteratur: ”The answer, my friend, is blowin’ in the wind.”

Den hållning regeringen valt innebär att man hamnar på samma linje
som V och SD. Alliansens fyra partier finns på den andra sidan. Det är i
det kraftfältet som Socialdemokraterna har att agera: att vara kvar hos V

och SD eller att närma sig M, C, L och KD. Det handlar om dogmer kontra sakliga argument.

Jag fortsätter att citera ur Aftonbladet: ”Nato-frågan försvinner inte. Precis som med EU måste partiets reträtt inledas någon gång, och vi beklagar djupt att man även denna gång missat chansen. Om det värsta scenariot skulle bli verklighet kommer domen över svensk socialdemokrati att bli hård. Det är riskabelt att sätta partiets väl före landets.”

Handlar det om partiets intresse eller nationens intresse?

Liberalerna lämnade in en begäran om aktuell debatt efter att Bringéus utredning kom den 9 september. Partiet vill att alla lägger fram sina ställningstaganden. Det är en klok tanke.

Vi moderater ser en mer orolig omvärld. Vi har ett mer svårbedömt Ryssland med rörelser och beteenden som ska tas på allvar, med kränkningar, incidenter och provokationer och nu i dagarna uppgifter om Iskanderrobotar i Kaliningrad. Sverige borde därför söka medlemskap i Nato.

Det skulle öka tröskeln för konflikter i vårt närområde och därmed öka möjligheten för fred. Det skulle öka Sveriges säkerhet, och det skulle öka säkerheten i Östersjöområdet. Det skulle även ge oss bindande säkerhetsgarantier. Endast med ett medlemskap *vet* vi att andra kommer till vår hjälp. I dag kan vi hoppas, önska, be och vilja. Med ett medlemskap kan vi veta.

Bringéus pekar på att Nato är en organisation som bygger på avskräckning och självförsvar, och de åtgärder Nato vidtar syftar till att en tänkt angripare ska förstå att förberedelser för att framgångsrikt möta ett hot har vidtagits. Detta är i sig konfliktavhållande.

Som medlem skulle Sverige få tillgång till de solidariska säkerhetsgarantierna i Natos artikel 5. Vi skulle också kunna ha en gemensam försvarsplanering. Det är också viktigt att notera att ett svenskt Natomedlemskap inte är ett substitut för en stärkt svensk nationell försvarsförmåga. Oavsett Nato måste vi fortsatt arbeta för att stärka vårt eget försvar.

Handlar det om partiets intresse eller nationens intresse?

Fru talman! Jimmie Åkesson deltar också i debatten. Min uppmaning till honom lyder: Var inte aningslös!

Det förekommer underrättelsehot. Säkerhetspolisen har beskrivit det i sin senaste årsrapport. Sanningen är att vi alla kan utsättas för risker och prövningar. Det handlar inte bara om privatpersoner utan även om företag, institutioner och myndigheter – rent av om riksdagen och dess partier.

Ingen kan säga att det inte kan hända just dem, men det är ett partis riksdagskansli som varit i det mediala sökljuset under en tid. Därför är ansvaret så mycket tyngre på just det partiet – Sverigedemokraterna – och det har dess partiledare Jimmie Åkesson inte axlat.

Nej, ingen är fälld eller dömd. Men det finns anledning att reagera och agera även på riskbeteenden.

För 50 år sedan genomled Sverige en svår spionskandal med överste Wennerström. Då handlade mycket om att främmande makt försökte få ut värdefull och intressant information ur Sverige. Dagens manövrar handlar inte bara om att få ut information utan också om att lämna information, felaktiga uppgifter och påståenden för att skapa förvirring, osäkerhet och en känsla av att det ena kan vara lika sant som det andra, eller att det ena kan vara lika falskt som det andra.

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Aktuell debatt om
Sveriges säkerhets-
politiska situation*

Till det kommer desinformation, propaganda och historieförfälskning. Vi har trollfabriker på andra sidan Östersjön och Russia Today. Detta är reella och verkliga hot som vi i denna stund lever med och tvingas hantera.

Då måste man agera tydligt och med kraft. I hela den diskussion som förts i Sverige de senaste veckorna har det funnits en SD-svans på sociala medier som försökt bagatellisera, bortförklara och finna konstiga ursäkter. Gör inte det! Axla ansvar, Jimmie Åkesson!

Fru talman! Jag känner igen detta från 80-talet, då unga vänstermännskor försökte förneka kommunismens brott mot mänskligheten och bortförklara röda stjärnor och Leninbyster i bokhyllan. Gör inte det! Låt oss se den nya tidens hot sådana de verkligen är!

(Applåder)

Anf. 85 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Apropos aningslöshet skulle jag vilja inleda mitt bidrag till den här säkerhetspolitiska debatten genom att läsa upp ett antal citat som enligt min mening ganska väl återspeglar utvecklingen inom svensk försvars- och säkerhetspolitik det senaste decenniet.

Jag citerar: Sedan 1990-talet har det svenska försvaret tvingats till så omfattande besparingar att det blir omöjligt att försvara vårt land mot ett angrepp. Det som gör den pågående försvarsslakten historiskt unik är att den genomförs i samförstånd mellan vänstern och borgerligheten. Ingen, framför allt inte Socialdemokraterna, kan förutsäga hur det säkerhetspolitiska läget kommer att se ut om 15–20 år, och så lång tid kan det ta att rusta upp ett nedrustat försvar. Det finns redan nu starka skäl att varna för utvecklingen i Ryssland. Vladimir Putins styre blir alltmer auktoritärt, antivästliga stämningar sägs öka och den ryska krigsmakten genomför en målmedveten upprustning med 30 procent årligen. Investeringar i försvaret är en dyr men nödvändig försäkring, och lika lite som någon annan försäkring kan denna tecknas när olyckan väl har skett.

Det här är hämtat från en debattartikel som skrevs av vår nuvarande gruppleddare här i riksdagen Mattias Karlsson 2005. I över ett decennium har mitt parti varnat för Putin, för den ryska upprustningen och för faran med den svenska nedrustningen.

Den bild som gavs i artikeln jag nyss citerade har stöd av expertis. Så här sa till exempel professor Stefan Hedlund, forskningschef för Centrum för Rysslandsstudier vid Uppsala universitet, för ett par år sedan: "Under ett par decennier gick det mesta ut på att förneka att Ryssland var farligt så att man från politiskt håll kunde motivera nedrustningar av det svenska försvaret."

Fru talman! Hur har det då kunnat låta från de övriga partierna? Så här sa till exempel Miljöpartiets tidigare språkrör Åsa Romson för tre år sedan i tidningen Fokus: "Det är olyckligt att debatten har hamnat i ett läge där vissa försvarspolitiker tycks önska sig ett ryskt hot. De tycker att det är lite mumma eftersom det innebär att de äntligen får diskutera storleken på försvaret."

Centerpartiets representant i Försvarsberedningen tyckte, också för övrigt för tre år sedan, att det var viktigt att understryka att Ryssland inte längre var en diktatur utan "mer åt demokratihållet".

Samma år valde statsminister Fredrik Reinfeldt att vifta bort försvarets vädjanden om ökade resurser genom att kalla försvaret för ett särintresse.

För att bemöta den kritik som det uttalandet ledde till sa han: Under mina sju år som statsminister har jag inte hört något krav från allianspartierna om mer pengar till försvaret. Inte heller i riksdagen finns det partier som hävdar det, mer än Sverigedemokraterna.

Så har det alltså låtit i debatten, fru talman. Nu står vi här i dag inför ett ryskt hot med ryska robotar i Kaliningrad riktade mot oss. Vi kan konstatera att de övriga partierna, från vänster till höger, hade fel igen, allihop. Här pratar vi om aningslöshet. Vi kan konstatera att de har spelat rysk roulette med vår säkerhet.

Hur har de då hanterat de här missbedömningarna och den ansvarslöshet som de har visat upp? Har de bett om ursäkt? Nej, det har de inte gjort. Har de tackat oss som tidigt och ihärdigt varnade för det som nu sker? Nej, det har de inte gjort.

Det första de har gjort är att försöka skylla över sina egna misstag och flytta fokus från dem genom att låtsas som att de minsann alltid har varit försvarsvänner och genom att konstruera krystade konspirationsteorier som går ut på att beskylla oss, det enda parti som tidigt varnade för det som nu sker, för att vara putinister och säkerhetspolitiskt opålitliga.

Till och med Vänsterpartiet, som i decennier var fjärrstyrt från Kreml, hoppar på det här tåget. Det är anmärkningsvärt. Så sent som förra året avslöjades det att Vänsterpartiet har skänkt stora summor av svenska skattemedel till putinistiska ryska separatister i Ukraina. En liten detalj i detta sammanhang är att den Aftonbladetjournalist som avslöjade detta var Egor Putilov, samma person som övriga partier här, utan några som helst konkreta belägg, mer eller mindre har anklagat för att vara rysk spion, senast alldeles nyss Moderaterna i den här talarstolen.

Det andra de har gjort, fru talman, är att försöka framställa sig själva som extremt försvarsorienterade partier som tar Sveriges säkerhetspolitik på allvar genom att framhålla Nato som den stora frälsningen. Med tanke på att både Natochefen och de båda presidentkandidaterna i USA den senaste tiden har varit väldigt tydliga med att man tänker öka kraven på Natoländernas försvarsanslag tror jag att borgerlighetens kalkyl mycket väl kan komma på skam så småningom.

Fru talman! Jag blir orolig när jag lyssnar till debatten om Sveriges säkerhetspolitiska läge. Jag blir orolig för de steg som hela tiden tas mot ett svenskt Natomedlemskap. Jag ser fram emot och hoppas på att vi så småningom ska kunna få till stånd en folkomröstning i Natofrågan.

Anf. 86 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Utrikesministern! Vi lever i en tid som kännetecknas av större osäkerhet än på länge, ökad instabilitet i vårt närområde och en hotbild som är förhöjd och väldigt komplex. Världen är i dag mer sammanflätad än någonsin – politiskt, ekonomiskt och teknologiskt.

Ryssland är för närvarande vårt största militära hot. Det är inte så mycket ett hot i form av att ett direkt angrepp mot Sverige skulle komma att ske, som Bringéus konstaterar i sin rapport. Men det ryska agerandet i Ukraina, den folkrättsvidriga ockupationen av Krim och provokationer i Östersjöområdet har förskjutit konfliktlinjer och utmanar säkerhetsordningen i Europa. Det ryska agerandet i Syrien är även det högst problematiskt. Vi vet också att det ryska spioneriet är allvarligt och närgånget och att våra informationskanaler svämmer över av desinformation, inte minst

rysk sådan. Trollfabrikerna trollar runt med informationen, så att lögner blir till sanning för vissa.

Rör vi oss utanför den närmaste regionala sfären finner vi fler människor än någonsin på flykt i en värld som kantas av konflikter och klimatförändringar. Det är en skam att världen inte lyckas hantera konflikten i Syrien. Det är en skam att människor får sätta livet till – om inte i kriget i Syrien så på vägen till EU, som är inkapabelt att ta emot dem som söker hjälp undan krig och förföljelse, då länderna i EU inte kan komma överens och dela med sig. I fattigdom och elände, i krigens skugga och i klimatförändringarnas spår växer sig också många terrororganisationer starka.

Fru talman! Det är en svår och komplex värld vi har att hantera, och vi måste göra det tillsammans. Samarbete är nyckeln till lösningar och stabilitet. Men hela poängen är då att vi ska verka för avspänning, fred och försoning – inte motsatsen.

Det är i detta läge som Alliansen står och ropar på Nato. Det är inte bara en förenklad syn på säkerhet. Det riskerar också att motverka sitt syfte.

Krister Bringéus rapport låter oss inte dra någon slutsats om att ett Natomedlemskap skulle vara önskvärt vad än Alliansen försöker påskina, tvärtom. Anspänningen skulle öka. Upprustningsspiralen skulle vara ett faktum. Sverige skulle bidra till att öka spänningarna som så lätt kan eskalera. Vi ska bryta våldspiralen och gå en annan väg.

Sverige har lyckats ha fred i över 200 år mycket tack vare just denna alliansfrihet. Att i ett läge där spänningarna ökat gå ifrån detta och in i en allians, där vi kanske tvingas dela bord och säkerhetsstrategi med såväl Trump som Erdoğan, kallar jag oansvarigt. Jag kan inget annat än fråga mig vad Alliansen ser för fördelar att med dela kärnvapenparaplyklubb med dessa båda herrar och vad det skulle ge i form av säkerhet. Ett medlemskap i Nato är i detta läge inte en säkerhetspolitik utan en osäkerhetspolitik.

Fru talman! Det är i stället Miljöpartiets starka övertygelse att freden och säkerheten säkras på annat vis. Miljöpartiets och regeringens linje är tydlig: fred och säkerhet bygger vi bäst genom samarbete, förtroendeskapande åtgärder och en egen försvarsförmåga.

Sverige behöver ett fungerande, adekvat försvar. Det kan det inte råda någon tvekan om. Det har vi ju också kommit överens om i försvarspropositionen. Men de största hoten mot vår säkerhet kan inte lösas med militära medel – åtminstone inte ensamt. Vapen ska alltid användas som last resort.

Säkerhet handlar om mer än militärt skydd. Det kan inte mer än nog understrykas att utrikespolitiken ska vara vår främsta försvarslinje och säkerhetspolitiken vår fredspolitik. Diplomati är vårt främsta säkerhetspolitiska instrument.

Det viktigaste vi kan göra för att avvärja hot mot fred och stabilitet är att samarbeta inom i EU, i Norden och Östersjöområdet, i FN och OSSE. Vi har i dag också många viktiga och goda freds- och säkerhetspolitiska samarbeten såväl regionalt som bilateralt. De spänner över en rad områden – från informationsutbyte till övningar och förmågutveckling.

Det handlar om det nordiska samarbetet och samarbetet med Finland, Danmark, Storbritannien och USA. Det gäller inte minst samarbetet i EU,

vår viktigaste samarbetsarena för utrikes- och säkerhetspolitik. Medlemskapet i FN:s säkerhetsråd gör oss till en nyckelspelare för global säkerhet. (Applåder)

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Aktuell debatt om
Sveriges säkerhets-
politiska situation*

Anf. 87 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Sveriges säkerhet vilar på flera ben. Vi bygger den med demokrati, fungerande rättsstat, utbildning, stark ekonomi, starkt civilt samhälle och med mänskliga rättigheter lika för alla. Vi bygger den genom vår förmåga att effektivt försvara oss mot militära hot. Vi bygger den som ett litet land på internationell rätt och tillsammans inom EU och med andra.

Hoten mot vår säkerhet är olika och måste mötas olika. Vissa är närliggande och militära, andra globala som klimatet. Hotbilden mot vår säkerhet har ändrats i Östersjöregionen, vårt närområde, vilket kräver att vi gemensamt måste höja förmågan. Varken vi eller våra nordiska eller baltiska grannar ska destabiliseras eller utsättas för militärt våld. Det som drabbar en av oss drabbar oss alla.

Det handlar då inte om neutralitet eller alliansfrihet. Det handlar om hur vi bygger starka allianser för att täppa till utrymmet för herr Putins manövrer. Vi vet att Ryssland återigen vill omge sig med alliansfria stater, med buffertstater, för det passar Putins geopolitiska vision. Han har militärt agerat för det i både Ukraina och Georgien. Därutöver finns olika frys-ta konflikter. Men, fru talman, Sverige ska inte vara en buffertstat.

Jag kommer precis från Georgien och har haft samtal med kollegor i Ukraina. De har alla färsk erfarenheter av hur Ryssland och Putin agerar. Människorna i Aleppo har också erfarenhet av Putin på samma sätt som de som överlevde bombkampanjen i Tjetjenien. De har inte skyddats av resolutioner i FN:s säkerhetsråd, OSSE, Europarådet eller liknande organ, tyvärr. De har fått känna att ensamma kan de inte hindra det ryska agerandet. De har erfarenheter av bilaterala avtal, samtal och löften som inte varit hållbara.

Ett litet land kan inte ensamt stå emot ett aggressivt och repressivt Ryssland som tydligt visat sig vara berett att använda militär makt, till och med kärnvapen, för att nå sina mål. Tyvärr har den permanenta säkerhetsrådsmedlemmen Ryssland under Putin brutit mot internationell rätt och med militärt våld annekterat Krim. Det ockuperar de facto delar av Georgien och östra Ukraina. Till det ser vi alla hur man bombar sönder och samman Aleppo och begår uppenbara krigsbrott. För att bygga säkerhet visavi Ryssland i Östersjöregionen hjälper inte internationell rätt eller några av de mjuka ben vår säkerhet vilar på. Ytterst handlar det om vår och våra grannars förmåga att förhindra alla former av angrepp mot oss.

Centerpartiet var med om att tillföra ökade medel till vårt svenska försvar och mer än vad regeringen förordade. Självklart börjar försvaret av Sverige i Sverige och då också med vår vilja att göra den gemensamma försvarsförmågan trovärdig genom samövning och god planering i nutid.

Vår militära förmåga är i dag beroende av samverkan med Nato och dess medlemmar. Även regeringen hoppas på deras solidaritet men räds garantier. Varför? Regeringen sluter bilaterala avtal med viktiga Natoländer för att i nästa stund tala om Sverige som alliansfritt. Varför? Vi utlovar svenskt militärt stöd till våra nordiska och baltiska grannar men utan garantier. Varför? Varför är Socialdemokraterna rädda för garantier från de Natoländer som vi är så beroende av?

Sverige är inte med i någon militär allians i dag. Men vi är inte alliansfria. Vi är medlemmar i en politisk allians – EU. Sverige är inte neutralt om någon angriper ett EU-land. Hela syftet med alliansfriheten har därmed försvunnit. Vi bygger i dag vår säkerhet tillsammans med Natoländer och Finland. Den säkerheten blir robustare och mer trovärdig om den inte lämnar något tvivel om vår vilja och vår gemensamma förmåga att handla.

Vår samverkan med Finland är bra men bara ett komplement till Nato-samarbetet. Finland har för sin del dessutom en option om medlemskap i Nato och kan tänka den tanke som Socialdemokraterna i Sverige inte kan. Eller kan Socialdemokraterna i Sverige se en Natooption?

Fru talman! Utifrån att Sveriges omvärld ändrats, och förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik likaså, har vi i Centerpartiet omprövat vår hållning och vi uppmanar Socialdemokraterna att göra detsamma. Vi vill inte att Sverige ska vara en säkerhetsrisk i den nya miljön vare sig för oss själva eller för våra grannar och inte en buffertstat för att Ryssland vill det.

Vi bygger fred och hindrar konflikter genom tydlighet om vår hållning, och genom att gemensamt höja trösklarna stärker vi vår konfliktavhållande förmåga. Vi vill starta en process för medlemskap i Nato, gärna tillsammans med Finland med sikte på att vi båda blir medlemmar samtidigt, även som vi inte lägger något veto mot någon.

(Applåder)

Anf. 88 STIG HENRIKSSON (V):

Fru talman! Tack för denna möjlighet att få diskutera säkerhetspolitik! För nog finns det hot, och vad som värre är även manifesta händelser. Jag talar om klimatpåverkan som hotar mänsklig säkerhet i form av skogsbränder, översvämningar och stormar, liksom cyberhot både genom vår sårbarhet och genom attacker utifrån. Pandemier ska vi inte glömma, och inte heller terrorism, inte bara den utifrån kommande utan även den inhemska, som inte bara är ett hot utan sådant som sker här och nu i detta land med brännande av tänkta flyktingförläggningar med mera. Det är väl säkerhetspolitik som vi ska diskutera i dag?

Så kom Jimmie Åkesson upp i talarstolen. Man nästan baxnar. Han är nog den sista person som fortfarande citerar den förre SD-tjänstemannen Putilov som ett sanningsvittne, till och med när det gäller de i Aftonbladet avslöjade lögnerna om Vänsterpartiet. Det var ett trolleri – det var kanske troll.

Nåväl. Det finns förvisso även andra säkerhetspolitiska hot: den ökade spänningen i vårt närområde där en ständigt högljuddare retorik, som vi har fått höra en del prov på även här i kammaren, ackompanjerar en ökad övnings- och upprustningsspiral, också med kärnvapnen som omgärdar oss. Då måste de säkerhetspolitiska instrumenten vässas och i en del fall tas fram ur garderoben. För självklart är inte en militär upprustning det främsta sättet att minska spänningar och krigshot. Som det står i Nationalencyklopedin: ”Principiellt kan säkerhetspolitiken rymma två element: direkta försvarsåtgärder mot angrepp eller politiska åtgärder avsedda att minska konfliktrisker, motverka internationell spänning och förhindra att hot och väpnade konflikter uppstår.” Jag skulle vilja sätta in ett ”och” där i stället: både militär förmåga och de andra åtgärderna.

Tyvårr har dock Sverige sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som har byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter och stöd till FN. I dag är vi med i en union som de dominerande länderna strävar efter ska militariseras. Vår ständigt ökade hoptvinning med Nato och dess strukturer sår alltmer tvivel om vår alliansfrihet. Vänsterpartiet är emot denna utveckling.

Vi, fru talman, anser att Sverige kan ta på sig en viktig uppgift. Som opartisk aktör kan vi agera medlare i internationella konflikter. Vår militära alliansfrihet stärker vår trovärdighet i det arbetet och är närmast en förutsättning för detta. Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik är självklart att värna vårt lands säkerhet. Det kräver militär alliansfrihet. Det kräver också en aktiv, självständig utrikespolitik och att vi även vågar verka mot kärnvapen, trots att vi därmed kanske inte får bli medlemmar i Nato – ni vet, det där som en del säger aldrig skulle påverka vår utrikespolitik.

Det kräver arbete för mänskliga rättigheter och för folkrätten, för kvinnors frigörelse och för global social rättvisa. Men det kräver också engagemang för nedrustning, konfliktförebyggande insatser, ett starkt FN, respekt för folkrätten etcetera. Det kräver också – det vill vi se – ett förbud mot vapenexport till diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna, liksom ett internationellt förbud mot kärnvapen. Det arbetet måste få ökad prioritet. Om detta må vi väl diskutera.

Diplomater, myndigheter, organisationer, mellanfolkliga kontakter och forskarsamarbete – alla kan bidra i det säkerhetspolitiska arbetet. Med ett stärkt totalförsvar där civilförsvaret rustas upp och stödet till försvarets frivilligorganisationer stärks, kombinerat med ett trovärdigt militärt försvar, kan vi därmed följa Abraham Lincolns goda råd: Håll dig väl med din granne, men bygg ett högt staket.

Bob Dylan har citerats här i dag. Han har skrivit mycket, en hel del antikrigssånger, till exempel *Masters of War*:

You fasten all the triggers
For the others to fire
Then you sit back and watch
When the death count gets higher
Come you masters of war
I just want you to know
I can see through your masks.

Anf. 89 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Under större delen av 1900-talet pågick en kamp i Europa mellan frihet och förtryck, mellan demokrati och diktatur, mellan ett liberalt samhällssystem och ett socialistiskt samhällssystem. När Berlinmuren föll var det många som trodde att liberalismen var säkrad som grundläggande modell för Europa. I dag vet vi bättre: Den hotas inifrån av extremism och populism, men den utsätts också för hot utifrån.

Säkerhetsläget har försämrats mycket radikalt. Den ryska aggressiviteten fortsätter. Vi ser en ökad militär upprustning kring Östersjön. 50 mil härifrån, i Kaliningrad, placeras nu Iskandermissiler som kan kärnvapenbestyrkas. De når större delen av södra Sverige. De kan på några minuter

slå ut stora delar av vårt land. Samtidigt flyttar Ryssland fram andra positioner, till exempel genom ytterligare gasledningar som här skapar ett energiberoende gentemot Ryssland.

Det är ett allvarligt läge. Det svenska försvaret har behandlats styvmoderligt under ett par decennier. De som påstår att de flesta partier här inne är delansvariga i detta har rätt, även mitt eget parti historiskt. Nedrustningsbeslut har följt på varandra. Det går ganska snabbt att rusta ned, men det tar mycket längre tid att bygga upp förmåga.

Jag är besviken på den försvarsöverenskommelse som har träffats mellan fem partier i denna riksdag: de båda regeringspartierna och de tre andra allianspartierna. Den är fullständigt otillräcklig i förhållande till de utmaningar vi står inför.

Nu hör jag att det ropas på nya försvarsuppgörelser. Då vill jag säga: Se till att finansiera den ni redan har gjort! De åtgärder som föreslås däri är bra. De är otillräckliga, men inte ens de är finansierade. Det är dessutom obegripligt att de fem partierna nu tänker sig att minska det svenska flygvapnet från 100 flygplan till 60 med en nedskrotning som börjar om några månader. I det säkerhetspolitiska läge vi har är detta en ofattbar signal. Det är kapitalslöseri – planen är inköpta och moderna – men det är också ett säkerhetspolitiskt risktagande.

Fru talman! Uppstår det en konflikt kring Baltikum kommer den att beröra Östersjön, och det är stor sannolikhet att Sverige kommer att bli indraget. Den avgörande frågan är: Klarar vi oss bättre själva i den situationen, eller klarar vi oss bättre om vi får hjälp? För oss liberaler är svaret givet, och vi får ett starkt stöd i utredningen. Margot Wallström säger att utredningen inte tar ställning. Nej, det är klart att den inte gör det – den fick ju ett förbud mot att ta ställning. Men man är blind om man inte ser att listan på argument för är mycket stark medan listan med argument mot är mycket svag.

Utredaren konstaterar att risken för att vi dras in i en konflikt minskar om vi är med i Nato. Och om vi ändå dras in ökar vår förmåga att skydda oss. Då är Margot Wallströms motargument att man provocerar ryssarna om man går med och att vi ska bidra till avspänning. Ursäkta mig, men det är inte Sverige som nu bidrar till ökad spänning i Östersjön! Det är inte vårt ställningstagande som bidrar till detta.

När det förs en Natodebatt i Sverige och Finland skräms ryssarna. De plockar fram nya medeldistansrobotar och sätter dem vid Östersjöns strand. De rustar upp och har ett oerhört aggressivt tonläge. Det är klart att syftet är att skrämmas. Och Margot Wallström säger precis det Kreml önskar: Sverige ska inte gå med i Nato. Det är precis detta budskap som Putin vill höra.

När Pernilla Stålhammar och andra ska nämna vilka kärnvapen de är rädda för är det inte de ryska i Kaliningrad som de nämner, utan det är de amerikanska. Det är så typiskt för den svenska vänstern. I grunden drivs det svenska Natomotståndet av en otidsenlig neutralitetsnostalgi och av en antiamerikanism. Det är de grundläggande faktorerna bakom det svenska Natomotståndet.

Den svenska intellektuella kulturvänstern – nästan alltid mer vänster än intellektuell och kulturell – älskar att avsky USA. Det är därifrån hotet kommer. Men det är inte den värld som vi andra lever i. Amerikansk när-

varo i Europa under 1900-talet har varit en förutsättning för att de fria demokratierna ska kunna överleva. Får vi ett aggressivt och nyckfullt Ryssland som är på väg att växa fram igen kommer återigen samarbetet mellan Europa och USA att vara helt centralt för vår egen frihet.

Fru talman! Ett starkt svenskt försvar i kombination med ett svenskt Natomedlemskap ökar tryggheten för oss som bor här. Det är det som är vår uppgift.

Vi liberaler tror inte att det blir bättre om var och en kör sitt eget race i Europa. Det gäller det europeiska samarbetet, EU. Men det gäller också säkerhetspolitiken.

Fru talman! Ensam är inte stark. Ensam är till sist när det gäller bara ensam. Stark är man tillsammans med andra.

Anf. 90 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det finns sakliga skäl att vara orolig för utvecklingen säkerhetspolitiskt över hela världen och inte minst i vårt närområde. Vi kan se att det har försämrats bara sedan den här månaden började.

Vi har exempelvis rapporter som säger att relationen mellan Ryssland och USA är så dålig att Rysslands ambassadör numera talar om en fryst relation mellan länderna. Det får ses som att man träffat samma nivå som under det kalla kriget, då de sämsta relationerna uppstod.

Vi kan se på vårt eget närområde. Ryssland har flyttat fram Iskanderrobotar. De är här för att stanna. Då är frågan: Varför i Kaliningrad? Varför vid Östersjön? Jo, därför att Ryssland planerar att, om man vill, kunna använda ballistiska robotar i vårt närområde. De kan också användas med såväl kärnvapen som konventionella stridsspetsar.

Man har i dagarna övat med medeldistansrobotar från ubåtar i Norra ishavet men också från land. Det är en tydlig markering. Jag tror att vi alla i kammaren numera vet att de här Iskanderrobotarna når 500 kilometer in över södra Sverige. Det är helt klart att Ryssland trappar upp retoriken. Låt oss också vara ärliga och titta på oss själva i spegeln! Vi förstår inte Rysslands agerande. Vem i den här kammaren kunde förutse att Ryssland skulle gå in i Georgien 2008? Vem i den här kammaren, eller i hela världen, kunde förutse att man skulle gå in i Ukraina och ta Krim? Vi blev tagna på sängen.

Frågan är: Vad har man planer på att ta i Baltikum? Vi vet inte. Och detta kan ändras över en natt. Det är också viktigt att påpeka en sak. Vi har en fantastisk historia. Det är någonting som vi ska vara oerhört tacksamma för. Vi har haft 200 år av fred. Det är fantastiskt. Ett land kan bli krigsskadat – det är förfärligt. Men ett land kan också bli fredsskadat, när vi aldrig tror att det gäller oss. Man tror på något vis att man är vaccinerad mot angrepp. Men så är det inte. Just i Baltikum har det kanske blivit den tuffaste friktionsytan. Därför måste vi få in det här medvetandet från politiken och från Försvarsmakten, bottom-up, att Sverige kan bli angripet.

Det är viktigt i den här debatten att bli lite praktisk, fru talman. Det är viktigt att påpeka att den försvarsuppgörelse som genomfördes var ett trendbrott. Det är första gången sedan kalla kriget som Försvarsmakten får mer pengar. Det var ett viktigt steg. Exempelvis får Gotland nu militär närvaro. Men låt oss vara ärliga! Vi ska inte säga att det är symboliskt, men om vi riktigt ska försvara ön behöver vi mer trupper. Vi skulle behöva

tung kustrobot. Vi skulle behöva luftvärn. Det är alltså ett steg, men det måste följas av fler.

Det finns också någonting som jag tycker att regeringen borde överväga. Är det så att utvecklingen har sprungit i fatt försvarsuppgörelsen? Behöver vi samlas i försvarsgruppen och se om det finns justeringar som behöver göras? Behöver vi exempelvis stärka möjligheten när det gäller flygbaserna, så att vi kan placera ut våra flygplan? JAS-planen är fantastiska, men de är sårbara när de är på marken. Vi borde kunna flytta ut dem mer. Vi borde kunna öva mer. Det här är någonting som vi skulle kunna diskutera i samförstånd. Det är också så att köpkraften tyvärr minskar med 5 miljarder. Det är någonting som vi behöver titta på.

Vi kommer inte ifrån Nato. Vi vet att vi klarar oss – det avslöjade förre ÖB – i några dagar. Sedan tror och hoppas vi väl att Nato ska komma och hjälpa oss. Men vi kan inte räkna med det. Det är betydligt bättre att vara förberedd. Hela livet är sådant. Det är bättre att vara förberedd än att hoppas på turen. Det blir ju så att man får improvisera. Nato får improvisera samarbetet om vi inte tecknar försäkringen. Sverige borde teckna försäkringen innan det är för sent.

Nu säger någon: Ja, men det här är någonting som bara några stycken håller med om. Utredningen som Krister Bringéus gjorde var en fantastiskt viktig utredning. Den river sönder de argument som brukar vara favoritargument, exempelvis att vi skulle få kärnvapen på svenskt territorium. Titta på Norge, säger utredaren. Det blir inte så. Det talas ofta om hysteriska försvarshöjningar. Men det blir inte så. Tvärtom säger utredningen att ett svenskt medlemskap skulle vara konfliktavhållande. Ibland låter det som att det skulle vara tvärtom. Men det är konfliktavhållande. Det skulle öka tryggheten för Sverige och för våra grannländer. Ministern vet hur det är när hon är i Baltikum. Det här är det första som kommer upp. De pekar på Gotland och vårt ansvar där, men de pekar också på att Sverige borde bli medlem i Nato. Det skulle göra skillnad.

Då är frågan: Hur ska regeringen handskas med det här? Ska det fortsätta att vara ett Amerikahat? Ska det fortsätta att vara en neutralitetsnostalgi? Eller ska man se säkerhet i ny tid?

Anf. 91 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jag är hellre fredsskadad än i händerna på Mikael Oscarsson och hans planer för vårt försvar och jag vet inte allt. Jag blev orolig. Jag väntade mig bara satsning på kärnvapen och svenska kärnvapen också. Då hade bilden varit komplett.

Låt mig få påminna om att säkerhet i vår tid är ett mycket bredare begrepp. Jag tyckte att du, Kerstin Lundgren, gjorde det jättebra när du började med att beskriva precis alla politiska, diplomatiska och utrikespolitiska verktyg vi har. Sedan fanns det ett enda svar, nämligen Nato. Men Nato är inte svar på frågor som har att göra med klimatförändringar, terrorism eller pandemier, som i dag kan vara lika mycket ett hot mot vår säkerhet. Att andras öden också är våra har vi sett gång på gång på gång. Ni läser en rapport som också beskriver det faktum att vi inte är ensamma. Vi har arbetat just med att inleda samarbeten. Jag tyckte att det var på gränsen till oförskämt och direkt oriktigt att blanda korten och plötsligt kalla Sverige, Kerstin Lundgren, för säkerhetsrisk och buffertstat.

Vilket land har stått i spetsen från början för att se till att vi har en konsekvent och rakryggad politik mot Ryssland? Vilket land är det som alltid har stått upp och försvarat sanktionspolitiken mot Ryssland och samtidigt sagt att vi förstås måste ha en rak och tydlig dialog med Ryssland? Vilket land är det som har inlett samarbete efter samarbete för att just se till att vi kan vara så flexibla och så säkra som det över huvud taget är möjligt? Det handlar om att se att vi behöver hela det utbudet av samarbeten för att också kunna ta oss an det bredare säkerhetsbegreppet. Vi är inte alls ensamma. Det är precis tvärtom. Som aldrig förr samarbetar vi med olika länder och organisationer. Vi är en av de viktigaste bidragsgivarna när det gäller olika FN-organ och humanitär hjälp, allt detta som faktiskt förhindrar konflikt.

Nato är svar när konflikten är ett faktum, men vi måste jobba på ett helt annat sätt i dag om vi ska försäkra oss om att vi också kan leva säkert och känna oss säkra i Sverige. Vi gör dessutom den investering som så länge har behövts i det svenska försvaret.

Det var inte så länge sedan som Centerpartiet självt bytte fot. Och inte vill ni kommentera det faktum att vi skulle bli beroende av vem som är president i USA. Inte vill ni kommentera vad som händer med dem som just nu har mer av en autokratisk politik än någonting annat och hur det påverkar den här organisationen. Ni ville inte heller tills helt nyligen stå under ett kärnvapenparaply. Men ni har bytt fot.

Jag tror att vad Ryssland egentligen vill, Jan Björklund, är just att vi ska byta säkerhetspolitisk doktrin, att vi ska låta oss skrämmas till att inta en helt annan hållning. Men då ska vi stå fast och säga: Vi byter inte säkerhetspolitik för att ni skramlar och har en retorik som är alltmer aggressiv, utan vi ska stå fast. Vi ska ha hela utbudet av samarbeten och se till att stärka vårt eget försvar och behålla vår militära alliansfrihet.
(Applåder)

Anf. 92 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Utgångspunkten för den aktuella debatt som vi nu för och som Liberalerna har begärt är Krister Bringéus utredning. Det finns många andra intressanta frågor som utrikesministern lyfte fram, men låt oss nu hålla oss till det som var grunden för själva begäran.

Jag tycker att det är intressant hur utrikesministern beskriver Kerstin Lundgren och Centerpartiet: att de har bytt fot. Det är inget annat än lite nedlåtande. Man kan beskriva det, herr talman, och det tror jag är mer korrekt, som ett parti i rörelse. Det borde socialdemokratin och utrikesministern vara avundsjuka på. Vi ser ett parti som har förmågan, modet och kraften att också förändra uppfattningar givet det läge man befinner sig i.

Det är inte tu tal om saken, herr talman, att Östersjöområdet ser annorlunda ut i dag än för 15–20 år sedan. Vi kan vara ganska övertygade om att det kan se helt annorlunda ut om 10–15 år, och fortsätter det i tangentens riktning kommer det att vara ännu sämre och ännu värre.

Det finns en fråga som jag tycker att utrikesministern borde förhålla sig till. Om ett parti som Centerpartiet som i decennier har varit socialdemokratin relativt närstående när det gäller den allianslösa hållningen nu är i rörelse, hur förhåller man sig till det? Om ett sådant parti, en sådan folk-rörelse som Centerpartiet, kan förändra sig – hur kommer det sig då att inte Socialdemokraterna kan göra det? Jag ber att få påminna om artikeln

i Aftonbladet med några socialdemokratin närstående diplomater: Partiets intresse eller nationens intresse?

Hittills har jag faktiskt inte hört några motargument mot det som lyfts fram i Bringéus utredning. Låt mig bara ta ett av många citat som det är möjligt att fånga i Bringéus utredning om fördelar: ”Utredningens intryck är att en svensk Natoansökan skulle välkomnas av alliansen. De allierades inställning baseras på synen på Sverige som en säkerhetsproducent liksom deras uppfattning att den samlade konfliktavhållande förmågan i Östersjöregionen skulle öka med ett svenskt medlemskap.” Hur förhåller sig utrikesministern till det stycket?

Återigen: Vi har också artikel 5, säkerhetsgarantin. Man kan tro, man kan hoppas, man kan önska och man kan be, men det är bara med artikel 5, med ett fullt Natomedlemskap, som vi *vet* att andra länder skulle komma till vår hjälp.

Titta också på vad som hände när frihetens och det upprättade självstyrets klocka ringde i Öst- och Centraleuropa efter Berlinmurens fall! När möjligheten gavs var bland det första man gjorde att ansöka om Natomedlemskap och sedan EU-medlemskap – Estland, Lettland, Litauen, Polen, Bulgarien, Tjeckien, Rumänien! Om vi ställer frågan till våra vänner i Estland, Lettland och Litauen om de ångrar att de sökte ett Natomedlemskap tror jag inte att de kommer att besvara den frågan med att de ångrar sig. Om vi däremot frågar våra vänner i Ukraina om de ångrar att de inte fullgjorde steget och blev Natomedlemmar tror jag att de kommer att säga: Ja, i dag ångrar vi det bittert och djupt.

Jag vill bara kommentera att Jimmie Åkesson i sitt inlägg på sex minuter inte använde någon tid till att förklara vad han själv tycker om ett Natomedlemskap. Han landade i en teknisk lösning under de sista sekunderna av sitt anförande, men det fanns ingenting om hur han själv värderar detta med ett Natomedlemskap. Han får också gärna förhålla sig till det stycke som jag läste ur Bringéus utredning.

Än mer anmärkningsvärt, herr talman, är att Jimmie Åkesson inte på något sätt reflekterade kring de underrättelsehot som Sverige utsätts för. Jag tycker att det hade varit värdefullt, och jag hoppas att han använder sina fyra minuter i nästa inlägg till att just förklara något om underrättelsehotet riktat mot nationen Sverige.

(Applåder)

Anf. 93 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Först har jag några reflektioner. Jag vet inte om jag förstod fullt ut vad Stig Henriksson menade i sin kommentar. Förnekar Vänsterpartiet att man har slussat svenska skattemedel till proryska separatiser? Eller menar man att man är offer för något slags rysk desinformation, att det egentligen inte har hänt utan att alltihop bara är ett påhitt?

Såvitt jag har uppfattat den historien har Vänsterpartiet själva bekräftat att detta har skett. Sedan har man förklarat bort det på olika sätt, och det kan man diskutera, men det råder väl ändå ingen tvekan om att detta har skett? Detta vill jag gärna ha ett svar på.

Vår alliansfrihet är en garant för vår utrikespolitiska handlingsfrihet runt om i världen. Det tycker jag är ett argument så starkt som något att värdera och fundera över, kopplat till, såklart, vårt eget säkerhetspolitiska läge men också kopplat till andra konflikter runt om i världen där Sverige

har en roll som kanske skiljer sig från till exempel USA:s eller en del andra Natoländers roll runt om i världen. Sverige har i första hand och i väldigt hög grad varit en humanitär kraft, inte en militär, i konflikter runt om i världen. Det är klart att en Natoanslutning med största sannolikhet skulle skifta det, och det tycker jag att man bör ta på allvar.

Däremot vill vi se en stärkt svensk försvarsförmåga. Alldeles oavsett vad Hans Wallmark säger var det egentligen det som var min utgångspunkt i mitt inledande anförande här. Detta har vi sagt väldigt länge, till skillnad från till exempel Moderaterna och till skillnad från de övriga allianspartier som nu ropar på en Natoanslutning. Det gör man ju i första hand eftersom man har varit med om att slakta försvaret i 20 års tid, och nu är man inte beredd att skjuta till de pengar som krävs.

Man står här och talar om att vi ska stärka vår försvarsförmåga, men man gör ju inte det. Den enda som med något slags hederlighet kan hävda det är Jan Björklund, men ni övriga allianspartier är inte i närheten av att finansiera en stärkt svensk försvarsförmåga. Så är det. Ni ropar på Nato som frälsaren, och det står er fritt att göra det, men jag menar å ena sidan att det finns starka skäl som talar emot det, å andra sidan finns det väldigt starka skäl för att vi ska behålla vår alliansfrihet.

Jag avslutade mitt anförande med att föreslå en folkomröstning om Natomedlemskap. Jag är nämligen lite orolig för det gradvisa närmande till Nato som har skett de senaste åren, nu senast med värdlandsavtalet. Det är någonting som passerar utan någon egentlig debatt. Ni som är försvarspolitiskt engagerade här i riksdagen debatterar det säkert väldigt mycket, men det är ingenting som debatteras ute i det offentliga rummet i någon större utsträckning. Samtidigt vet vi att alliansfriheten, vårt oberoende, är någonting som är djupt rotad hos det svenska folket, vilket också är skälet till att det inte finns något starkt folkligt stöd för en svensk Natoanslutning.

Ändå fattas politiska beslut som gör att vi ständigt närmar oss Nato, och jag menar att det måste vara slut med det nu. Det måste vara slut med det här tysta, gradvisa närmandet. I stället måste vi helt enkelt fråga det svenska folket vad man tycker. Det ska naturligtvis föregås av en debatt, så som brukar ske vid folkomröstningar.

Jag blir också lite orolig när jag hör borgerligheten och inte minst Jan Björklund. Han uttalade sig nämligen ganska tidigt om att man är beredd att köra över socialdemokratin när det handlar om Natoanslutning. Då undrar jag: Är borgerligheten beredd att fatta ett beslut med enkel majoritet om en svensk Natoanslutning? Kan vi få ett tydligt besked om det i dag?

Anf. 94 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman och utrikesministern! Jag blev lite konfunderad när Jan Björklund uttryckte sig som att jag skulle vara ryssvänlig och emot USA och att jag skulle vara mer rädd för amerikanska kärnvapen än för ryska kärnvapen. Jag tror inte att Jan Björklund i så fall lyssnade till vad jag sa. Det stämmer inte.

Nej, Jan Björklund, jag är rädd för kärnvapen! Det är här Nato kommer in. Om Sverige blir medlem i Nato handlar det om att enligt Natos gemensamma kärnvapendoktrin består den största säkerhetsgarantin för de allierade av alliansens strategiska kärnvapenstyrkor. Precis detta är ett av de största skälen till att Sverige inte ska vara medlem i Nato.

Jag vill se ett arbete där Sverige fortsätter på linjen att minska mängden kärnvapen, att få bort kärnvapen från världen. Detta är inte förenligt. Där-
emot kan Sverige ha dessa bilaterala samarbeten med såväl USA som
andra länder och ändå arbeta hårt för att få bort kärnvapen från världen.

Hans Wallmark poängterade att vi skulle hålla oss till Bringéus rapport,
så jag tänker göra det. Det är faktiskt ingen Natoutredning, utan den ger
en bred bild av vilken säkerhetspolitik Sverige ska föra. Utredningen går
igenom alla samarbeten.

När jag har lyssnat på den här debatten har det känts som om Alliansen
bara pratar om militära hot och militär aggression. Vi måste faktiskt se till
den breda, komplexa bilden.

Bringéus konstaterar att klimatfrågan är den största långsiktiga utma-
ningen för mänskligheten och Sverige. Det betyder inte att vi ska ta lätt på
militära risker, men vi måste hålla perspektiven rätt.

Därför är jag stolt över att höra till en regering som har lagt fram den
största miljö- och klimatbudgeten i svensk historia. Vi förstärker Klimat-
klivet med över 1,5 miljarder för att påskynda omställningen till ett kli-
matsmart samhälle på lokal och regional nivå. Vi har gjort Sverige till världens
största givare per capita till FN:s gröna klimatfond. Det är att bedriva
säkerhetspolitik och att ge en trygg framtid för alla jordens invånare.

Vad hittar vi då i Liberalernas budget? Jo, man skär ned miljöanslagen
med 6 miljarder mellan 2017 och 2019. Man tar bort Klimatklivet på
700 miljoner kronor per år, och man säger nej till exempelvis flygskatt.
Jag menar att det inte är en politik för säkerhet. Den måste inbegripa hela
spektrumet av det breda hot som vi står inför.

Vi behöver mer robust energisäkerhet med fokus på rena och förnybara
energislag, och vi behöver öka livsmedelssäkerheten i Sverige. Den civila
beredskapen måste också öka.

Jag hoppas att vi kan ha en bredare diskussion om säkerhetspolitiken
framöver i Sveriges riksdags kammare.

Anf. 95 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Utrikesministern talar om att det inte ska vara tvära kast
i vår säkerhetspolitik. Men vår omläggning handlar inte om tvära kast, ut-
rikesministern. Den har pågått sedan vi i riksdagen i bred politisk samsyn
enades om en ny säkerhetspolitisk linje 1992. Då övergav vi den gamla
neutralitetspolitiken.

Jag hörde till och med Stig Henriksson tidigare i debatten hänvisa till
att säkerhetspolitiken har ändrats sakta men säkert. Uppenbarligen är det
inte tvära kast vi talar om. Men den svenska säkerhetspolitiken måste vara
uppraderad och dess hårda kärna fungera för vår nya tid.

Regeringen brukar gömma sig bakom att det finns ett brett stöd för
Sveriges säkerhetspolitiska linje. Men här bygger regeringen i så fall Sve-
riges säkerhet i en ny tid på ett smalt stöd i kammaren, om ni inte hänvisar
till ett stöd från Sverigedemokraterna. Det är röster som vi under senare
tid har hört har lätt för att få kontakt med Putinvänliga krafter och som vi
vet inte är att lita på. Som grund för svensk säkerhetspolitik känns det
minst sagt allvarligt. Det borde, herr talman, även för Socialdemokraterna
och utrikesministern vara besvärande.

Ser utrikesministern det som ett säkerhetspolitiskt problem att det saknas ett brett stöd för hennes linje, om vi bortser från Sverigedemokraterna? Om det är så, vilken blir slutsatsen?

Krister Bringéus utredning *Säkerhet i ny tid* är värd att läsa. Gör gärna det. Ryssland är hotet i vår region, är aggressivt och oförutsägbart och berett att använda militära medel för att nå sina politiska mål. Nato har en defensiv och konfliktavhållande profil, precis som vårt svenska försvar, som syftar till att försvara och inte angripa. Till skillnad från Sverige och våra bilaterala samarbeten talar Nato inte bara om solidaritet. Natomedlemmarna är beredda att garantera den. Varför är Sverige inte berett att garantera solidaritet?

Om utrikesministern varnar för en president Trump i USA så borde utrikesministern vara mer bekymrad av att sitta bilateralt i knät på den presidenten än att umgås tillsammans i Natokretsen. De flesta är trots allt EU-medlemmar – våra kompisar.

Det finns inte bara ett svar på säkerhetspolitiska frågor. Det tyckte jag att jag var tydlig med. Frågan är om inte utrikesministern saknar ett svar, om inte utrikesministern har en blind fläck, nämligen hur vi skapar en trovärdig säkerhetspolitik.

Ryssland har varit tydligt. Det vill inte se Ukraina, Georgien, Finland eller Sverige som medlemmar i Nato. I dag är det bara Ryssland som i vårt omland vill se Sverige som militärt alliansfritt – vid sidan om regeringen och några andra partier här i kammaren. Vi kan notera av utredningen att buffertstater är destabiliserande, och Sverige ska inte vara en buffertstat.

Utredningen pekar på Östersjöregionen som en säkerhetspolitik helhet, där Sveriges vägval kan försvaga eller förstärka den samlade konfliktavhållande förmågan. Centerpartiet har tagit ställning. Vi vill förstärka den konfliktavhållande förmågan, inte försvaga den.

Vi hoppas att Socialdemokraterna vill föra ut utredningen till ett brett samtal och inte stoppa den andra utredningen på några år i en byrålåda.

Anf. 96 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! EU-kommissionen påstår i ett så kallat meddelande att Europas säkerhetsläge har försämrats dramatiskt. Det är lite intressant.

Är det en rimlig bild av verkligheten för EU-landet Sverige att kriget står för dörren, vilket man skulle kunna tro av en del repliker? Nej, lyckligtvis inte.

De borgerliga partierna pekar ofta på ambassadör Bringéus utredning. Inte så ofta citeras de rader som nära nog punkterar krigsretoriken och definitivt Natoargumenten. Bringéus konstaterar: ”Ett isolerat ryskt angreppsföretag mot Sverige, för dess egen skull, måste betecknas som i praktiken uteslutet.” Vidare framgår ”att ett ryskt militärt angrepp mot någon eller några av de baltiska staterna i grunden är osannolikt”. Det glöms bort.

Vi kan vara i krig om tre år, hette det i ett upphetsat meddelande tidigare. Visst kan vi vara det. Dock är det tydligen uteslutet att Sverige blir anfallet enskilt. Men Sverige kan naturligtvis dras med i ett krig, precis som kunde ha hänt under första eller andra världskriget, utan eget beslut. Men problemet med detta är att det punkterar anledningen att gå med i Nato. All historisk erfarenhet vet att deltagande i militärallianser ökar risken att dras in i krig. Historisk erfarenhet, det sunda förnuftet, och, herr

talman, för det här resonemanget talar väl också inte hundra år av ensamhet men möjligen två hundra år av erfarenhet.

Sverigedemokraterna, sedan – det är intressant att höra vad de tycker om Nato i dag. Risken är att det blir som med världlandsavtalet: För ett år sedan sa de ja till världlandsavtalet, för ett halvår sedan sa de nej till världlandsavtalet och i omröstningen avstod de. Det kan vara spännande.

Är Vänsterpartiet offer? Ja, vi är offer för en SD-tjänstemans lögner i Aftonbladet, nu avslöjade. Läs på!

Några saker till. Jag tycker att det är konstigt att det finns en sådan enorm enögdhet. Jag ska inte säga att det motsvarar USA-hatet som alla talar om, att det finns något slags rysshät.

Vi är kritiska till utplaceringen av Iskanderrobotar, kärnvapenbestyckade eller ej. Men vi är också kritiska till att USA moderniserar sin kärnvapenarsenal för 350 miljarder dollar. Vi är kritiska till att Storbritannien moderniserar sina kärnvapenbestyckade ubåtar för 15–20 miljarder pund.

Kerstin Lundgren är partiellt enögd. Hon kritiserar Ryssland i Aleppo och Tjetjenien, välförtjänt. Men hur är det – apropå det berömda hybridkrigets lögner – med invasionen av Irak, som byggde på sådana lögner? 600 000 döda – får vi höra kritik av det? Eller vill Jan Björklund även nu att vi skulle ha skickat JAS-plan, som han ville då? Om det här råder största möjliga tystnad.

Det är möjligt att stödet i kammaren är si eller så, men stödet i befolkningen för militär alliansfrihet är stort, och det kanske också ska räknas.

Mikael Oscarsson säger att det går bra i Norge, för där har man förbud mot kärnvapen. Nej, man har ett undantag som gäller i fredstid. Det är inte riktigt samma sak.

Norge blev förresten utsatt för starka påtryckningar när man ville driva frågan om Norden som en kärnvapenfri zon. Då skulle man drabbas av repressalier. Det visar på en del saker.

Anf. 97 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Stig Henriksson argumenterar intellektuellt, även om jag landar i andra slutsatser.

Stig Henriksson citerar ett par slutsatser som Bringéus drar i sin utredning. Bringéus skriver att ett isolerat angrepp mot Sverige är uteslutet. Stig Henriksson gör en stor poäng av det – att vi därför inte behöver tänka så mycket på de här frågorna. Men det är väl ingen som har påstått att vi skulle tala om ett isolerat angrepp mot Sverige. Där håller jag med Bringéus. Det är i princip uteslutet. Det är otroligt svårt att tänka sig hur den hotbilden skulle växa fram.

Däremot måste man vara fullständigt blind för utvecklingen i Ryssland om man inte förstår att det finns ett hot mot Baltikum. Det är i det sammanhanget Sverige berörs. Ska ryssarna antingen ge sig på eller hota att ge sig på Baltikum blir Östersjöområdet centralt eftersom det är Östersjöområdet, luftrummet och sjöterritoriet, som är centralt för Nato att använda för att kunna skydda Baltikum. Det vill ryssarna förhindra. Då blir Östersjön ett centralt strategiskt område, och då råkar det vara så att Sverige är den största Östersjömakten. Inget annat land har lika mycket sjöterritorium och luftrum i Östersjön som Sverige har. Det gäller inte minst Gotland med dess luftrum och sjöterritorium. Det är på den basen Bringéus och den svenska försvarsmakten och försvarsutredningen resonerar. Det är därför

det just nu sker – mycket blygsamma och otillräckliga men ändå – förstärkningar av den militära kapaciteten på Gotland för svensk del.

Att ett krig är osannolikt, hur ska man resonera kring det? Behöver man över huvud taget ett försvar då? Jag skulle säga att det är ytterst osannolikt att min villa, den som min fru och jag äger, brinner ned. Trots det betalar vi varje år en brandförsäkring. Det är ytterst osannolikt – förmodligen kommer vi att konstatera den dag vi säljer huset att pengarna till försäkringen var pengar i sjön eftersom huset inte har brunnit. Trots det betalar vi eftersom konsekvenserna om det värsta händer är så allvarliga att vi ändå vill skydda oss. Det är det som försvars- och säkerhetspolitik handlar om.

Sedan drar Henriksson en slutsats som är märklig. Han säger att det är historiskt bevisat att deltagande i militärallianser ökar risken för krig. På vilken grund påstår Henriksson det? Har Norge dragits in i krig mer än Sverige sedan man gick med i Nato? Det finns ju inga som helst belägg för detta. När de svenska rödgröna säger att neutraliteten har tjänat oss väl, vet ni vad norska socialdemokrater och vänsterpartister säger? De säger att Natomedlemskapet har tjänat dem väl. Så säger de.

Det är tvärtom. Fråga balterna! Tror ni att balterna har gått med i Nato för att de vill öka risken att bli angripna? Det är naturligtvis precis tvärtom. De har gått med för att de upplever att det skapar ökad säkerhet.

Varför tror ni att det ukrainska parlamentet nu lämnar in en ansökan om medlemskap i Nato? De har gjort det nu när ryssarna står på deras territorium. Nu kommer Ukraina såklart inte att få bli medlem. Det är för sent att teckna brandförsäkring när huset står i brand.

Utrikesministern säger att Nato inte är svaret på klimatproblem och pandemier. Nej, jag vet. Säkerhet är bredare. Men det är så. Det är inte JAS-plan som skyddar oss mot klimateffekten, men det är heller inte grön skatteväxling som skyddar oss mot Putin. Det är helt olika problem, och de måste mötas med helt olika åtgärder.

Tvåra kast? Kerstin Lundgren sa det: Vi har funderat på de här frågorna i Sverige sedan Berlinmuren föll. Vi gick med i Partnership for Peace i mitten av 1990-talet. Vi har utrett det gång på gång. År 1949 fördes den första diskussionen om Sverige ska gå med i Nato. Det är inga tvåra kast, utrikesministern. Man kan säga ja eller nej, men man kan inte säga att vi förhastar oss.

Anf. 98 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Utrikesministern gillade inte att jag beskrev verkligheten som den är. Jag tog upp uppskjutningarna av medeldistansrobotar från Barents hav. Jag tog upp utplaceringen av Iskanderrobotar i Östersjöområdet. Man kan också ta upp att det är konstaterat från amerikansk sida att Ryssland försöker manipulera presidentvalet i USA. Relationerna beskrivs från både rysk och amerikansk sida som de sämsta sedan kalla kriget. Det här måste vi ta in.

Vad Bringéus utredning klart och tydligt säger är att skulle det uppstå en konflikt i Östersjöområdet, det vill säga i vårt närområde, då blir vi indragna vare sig vi vill eller ej.

Det är därför det är mycket bättre att förbereda sig med sina vänner än att improvisera. Ingen av oss vill ha krig – naturligtvis inte. Ett försvar är

Prot. 2016/17:14
13 oktober

*Aktuell debatt om
Sveriges säkerhets-
politiska situation*

till för att ha en tröskel, för att skapa trygghet. Det bästa sättet att öka avskräckningen är ju ett svenskt Natomedlemskap tillsammans med att stärka vår egen försvarsförmåga.

Det finns andra saker som också är viktiga. Det jag tycker är viktigt i debatten är att man också är praktisk.

Jag läser ur en Gotlandstidning: ”Det har tidigare varit känt att den militära återetableringen på Gotland försvårats eftersom halva skjutfältet” – Tofta skjutfält – ”har ett begränsat tillstånd och den andra delen saknar fullständigt tillstånd.

Men nu kan även Jas Gripen stoppas från att landa på Visby flygplats. I en omprövning av flygtillståndet som ligger hos statliga Swedavia har ett nytt villkor tillkommit – man ska bullerisolera.

Det blir någonstans orimligt att vi försvarar för Gotlandsgruppen som vi nu ska ha, alltså hemvärdet och kvalificerad militär personal. Bristen på besked från regeringen försvarar. Det här ligger ju på regeringens bord och är någonting som utrikesministern och regeringen kunde se till att göra något åt på en gång.

Detta gäller även Hanöbukten, det övningsområde i Blekinge där man planerar att bygga världens största vindkraftverk. Det skulle förstöra övningsområdet, och jag tror att alla här vet att övning är viktigt. Utan övning får vi ingen effekt, så vi får se till att bevaka de svenska övningsområdena.

Det här är en hemläxa. Det är ett uttryck som försvarsministern ofta brukar använda. Det är en hemläxa som jag skickar med utrikesministern. Det här är någonting som regeringen kan fatta beslut om. Det ligger en lång rad ärenden på ert bord som ni kan fatta beslut om.

En sak till: Nord Stream 2. Här är det någon sorts dubbel bokföring. I det rådande säkerhetspolitiska läget borde vi ju agera för att förhindra det här. Utrikesministern har i en debatt för några månader sedan sagt att vi minsann har samma linje som Baltikum och de länder som är negativa.

Men det visar ju sig att regeringen inte var med och skrev under brevet till kommissionen, och det blir väl lite konstigt. Regeringen säger hela tiden att man hoppas att EU på något vis ska fixa detta. Men vi är ju med i EU, och då ska vi påverka.

Min konkreta fråga till utrikesministern, som kommer efter mig på talarlistan, är: Det finns en speciell ambassadör som har ansvaret för denna fråga nu, så vad gör Sverige för att förhindra gasledningen? Vi skulle kunna leverera ett svar på en gång genom att till exempel stoppa utlåningen av Slite hamn. Det vore en konkret sak.

Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Detta utvecklas mer och mer till en försvarspolitisk debatt, och där kan förvisso Nato vara ett svar för somliga. Men det verkar finnas ett stort motstånd mot att hålla en säkerhetspolitisk debatt med det bredare säkerhetsbegreppet. Det går inte!

De som nu har kallat mig till debatt om säkerhetspolitiken har reagerat Sverige i åtta år. Den dåvarande statsministern valde att kalla Försvarsmaktens säkerhetsanalyser för särintresse. Vår regering gör andra prioriteringar, och sedan 2014 har riksdagen med bred majoritet fattat beslut om att förstärka det svenska försvaret. Sedan tycker Björklund att det inte räcker till, och det kan man ju tycka. Man kan ha olika åsikter om hur stort det ska vara.

Regeringen arbetar i linje med den försvarspolitiska inriktningspropositionen, som fem riksdagspartier kom överens om förra året och som innebär att vi stärker det svenska försvaret och utvecklar våra samarbeten. Ingen här har pratat om samarbete. Det finns ett svar på alla frågor, och det är Nato, tyvärr.

Försvarsförmågan förstärks, övningsverksamheten utvecklas och förbandens förmåga höjs. Anslagen höjs med 10 miljarder fram till 2020 och 17 miljarder totalt med tidigare beslutade höjningar. Det är klart att denna överenskommelse är mycket betydelsefull.

Jag hinner inte säga allt, men att bygga säkerhet tillsammans med andra är och har under lång tid varit en hörnsten i svensk säkerhetspolitik. Jag tror att man vill att vi ska stå fast vid vår säkerhetspolitiska doktrin, att vi ska bygga samarbeten och att vi ska ha en, inte historielös, utan historiskt effektiv politik också när det gäller vår militära alliansfrihet. Till slut handlar det om avskräckning eller avspänning, och jag förespråkar avspänning. (Applåder)

Anf. 100 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Jag får inga svar från utrikesministern, och jag tror inte att jag får det av någon annan av socialdemokraterna i kammaren heller. Låt mig därför vända mig direkt till de kloka socialdemokrater som inte finns i kammaren utan ute i samhället med en grundläggande fråga: Är det i partiets eller nationens intresse man ska agera?

Om man vet att man kan vara med och höja tröskeln för konflikter i vårt närområde, minska konfliktrisen och därmed vara med och säkra freden och öka säkerheten för Sverige och i Östersjöregionen – vad är hindret för att ta det steget?

Med ett Natomedlemskap vet man dessutom att man kan få hjälp om något händer; man behöver inte hoppas, tro, önska eller be. Utrikesministern säger att vi ska göra saker och ting tillsammans med andra, och i Bringéus utredning räknas också en mängd olika organisationer upp: EU, OSSE, FN. Allt detta är ju alldeles utmärkt, men socialdemokratins blinda fläck är att man säger nej till Nato. Man ser gärna samarbete med andra, men man exkluderar en organisation och ett samarbete som så många andra demokratier har anslutit sig till – i partiets eller nationens intresse?

Det sägs också att vi inte ska riskera att öka spänningarna, men var har ni varit de senaste åren? Vi har sett utplaceringar av Iskander de senaste dagarna, provokationer, incidenter, trupprörelser och desinformation. Ja, jag tror att fred byggs genom samverkan: EU, OSSE, FN, Nato.

Dessutom vänder jag mig mot Stig Henriksson, som säger att det ena är ungefär lika dåligt som det andra. Det är precis den bild Putin och Ryssland vill ha. Det är inte lika dåligt; det är inte samma sak. USA och Ryssland gör inte samma sak. Det är skillnad på en demokrati och ett auktoritärt land.

Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Jag tycker att man ändå får ut något väldigt positivt av att lyssna på denna debatt: Den aningslöshet vi talade om i början verkar vara ganska bortblåst, med några få undantag på den yttersta vänsterkanten. Det är bra och positivt.

Sedan är det klart att vi kan stå här och slå varandra i huvudet med olika lösryckta citat från utredningen. Och låt oss vara ärliga: Den ger stöd åt båda sidor. Det råder ingen som helst tvekan om det. Jag tycker kanske att den viktigaste slutsats som dras i utredningen är den som utrikesministern var inne på inledningsvis: Natomedlemskap för Sveriges del är en politisk fråga; det går inte att utreda fram. Det är alltså politiska åsikter och värderingar som ska ligga till grund för detta och inte vad en enskild utredare kommer fram till i en enmansutredning.

För Sverigedemokraternas del är vi inte beredda att ge vare sig Erdoğan, Clinton eller Trump något avgörande inflytande över svensk försvars- och säkerhetspolitik. Det tycker jag är en viktig utgångspunkt. I stället föreslår vi en kraftig förstärkning av den nationella försvarsförmågan och ett ytterligare fördjupat samarbete med Finland i ett försvarsförbund.

Samtidigt, herr talman, vill vi inte se något ytterligare tyst närmande till Nato utan att det föregås av en ordentlig, genomlysande debatt och, som jag nämnt vid några tillfällen tidigare i dag, gärna av en folkomröstning. Ska Sverige ansluta sig till Nato måste det definitivt föregås av en folkomröstning. Därför använder jag de sista sekunderna till att upprepa min fråga till borgerligheten och i synnerhet Jan Björklund: Är man beredd att med en enkel riksdagsmajoritet rösta in Sverige i Nato, eller krävs det en bredare uppgörelse eller en folkomröstning?

Anf. 102 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman! Utrikesministern! Tvära kast – jo, jag tycker att det skulle vara tvära kast om Sverige gick med i Nato. Att vara en del av Nato är en enorm skillnad i förhållande till det värdlandsavtal som vi undertecknat eller Partnerskap för fred. Bland annat skulle vi teoretiskt sett kunna tvingas att ha kärnvapen på svensk mark. Vi skulle få svårt att arbeta med kärnvapenedrustning internationellt på det sätt vi vill, och vi skulle hamna under artikel 5. Det är tvära kast och en enorm skillnad i förhållande till var vi står i dag.

Jag tycker att det känns som att vi, precis som utrikesministern sa, halkar in i ett spår där vi pratar försvarspolitik och inte säkerhetspolitik. Det är verkligen synd. Jag tänker på Agenda 2030, som hela världssamfundet faktiskt lyckades komma överens om. Vi skulle jobba tillsammans, och vi skulle se på utvecklingen i världen ur ett bredare perspektiv. Det måste vi kunna göra här i Sverige också när det gäller säkerhetspolitiken.

Att främja fred och säkerhet är mångskiktat. Men kärnan handlar till syvende och sist om att arbeta förebyggande och förhindra konflikter innan de har uppstått, och det gäller både på det internationella planet och i Sverige. Därför vill jag understryka det utrikesminister Margot Wallström sa tidigare: hellre avspänning än avskräckning, och nej tack till Natomedlemskap.

Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! För att Sveriges säkerhetspolitik ska vara trovärdig måste vi också ha en trovärdig och hård kärna i den politiken.

Vi vill vara solidariska. Vi talar inte bara om det; vi tycker att vi ska kunna garantera solidariteten med våra nordiska grannar och med våra baltiska grannar. Vi tycker att det är viktigt att vi säkerställer att vår Östersjö-

region blir en region som inte inbjuder till konflikter och inte inbjuder Putin att manövrera och destabilisera utan faktiskt klarar ut att man här inte ska göra sig besvär.

Herr talman! Tänk tanken att vi hade haft den här debatten om våra baltiska grannar inte hade varit medlemmar i Nato. Hur hade vi då sett på deras situation? Jag tror att flera i den här kammaren då skulle kunna tänka tanken att det nog skulle kunna vara nära till hands att de upplevde samma sak som våra vänner i Georgien eller Ukraina har upplevt.

Just nu är den konfliktavhållande insatsen, det som Nato gör, det som håller Rysslands fingrar borta från de baltiska grannarna.

Tiden är inne att göra vår uttalade solidaritet trovärdig genom att både ge och ta emot garantier för att på nytt hitta en bred politisk samsyn som bygger fred och frihet i vår del av världen. Jag hoppas att vi ska kunna göra den resan tillsammans.

När man hör Sverigedemokraternas Putinvänliga krafter tycker jag att Socialdemokraterna borde fundera på om vi ska ha en säkerhetspolitik som vilar på Sverigedemokraternas axlar.

Anf. 104 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Visst är det synd att man inte har jättemånga minuter för att bemöta allt man har hört?

Vi skulle ha en säkerhetspolitisk debatt. Det står så i alla fall. Men som vanligt har debatten i allt väsentligt reducerats till att bli en försvarsdebatt. Det i sin tur har reducerats till att handla om det militära försvaret. Och allt handlar förstås om Ryssland.

Jag delar kritiken mot Putins Ryssland, vars politik liknar alldeles för mycket den kanske blivande Natobrodern Erdoğan politik. Det handlar om ett alltmer auktoritärt styre och förföljelse såväl mot politiskt oliktkännande som mot fria medier med mera. Men är Ryssland därigenom ett hot mot Sverige?

Nu har vi i alla fall hört att ingen längre räknar med ett isolerat ryskt anfall mot Sverige, och det är bra att vi har sorterat bort det.

Då handlar frågan om militärallianser. Jag påstår att historisk erfarenhet, sunt förnuft och 200 år av erfarenhet pekar på att det är ganska lyckosamt att stå utanför militärallianser. Sedan får man skilja mellan avsikt och resultat, Jan Björklund. Avsikten med att gå in i en militärallians är en sak, resultatet kan vara ett annat.

Det finns mycket att säga om detta, men jag ska inte förlänga debatten så mycket mer.

Sverige ska ha ett bra försvar. Men det är säkerhetspolitik i mycket vidare bemärkelse som kan skapa den ömsesidiga säkerhet som är nödvändig för att övnings- och rustningsspiralen i vårt närområde ska brytas. Om detta borde vi också diskutera.

Anf. 105 JAN BJÖRKLUND (L):

Herr talman! Jag vill tacka både talmannen och övriga riksdagspartier för att ni har hörsammat Liberalernas önskemål om att ha denna debatt, som skulle handla just om Nato. Det var själva önskemålet, och debatten har handlat om det.

De besked som regeringen ger är ändå märkliga. En utredning är mycket tydlig i sina slutsatser, och regeringen sticker huvudet i sanden. Detta är jobbigt. Det är mycket neutralitetsnostalgi, Palmenostalgi och allt vad det nu kan vara som sitter i väggarna på Sveavägen 68. Det är det som styr detta; det är inte Bringéus utredning. Utredningen viftas bort. Man säger att den inte har kommit fram till något, men den fick inte dra någon slutsats. Men det är helt uppenbart var den landar. Därför håller inte regeringens argument.

Jag tycker att Jimmie Åkesson är den starkaste försvararen av regeringens linje här inne. Han har en mycket starkare argumentation än vad regeringen själv har. Men Margot Wallström ska möjligen fundera över varför det är så. Varför landar ett parti som Sverigedemokraterna, som själva och tillsammans med den övriga europeiska extremhögern har en enorm fascination för Putin och Ryssland, i samma slutsats som Margot Wallström?

Sedan säger Margot Wallström: Ni talar bara om Nato. Ni talar inte om samarbete.

Ursäkta, men vad är Nato? Det är ju ett samarbete mellan världens mest stabila demokratier – Turkiet undantaget. Men de övriga 30 länderna är världens mest stabila demokratier. Det är ju ett samarbete.

Generalsekreteraren är den förre socialdemokratiske ledaren i Norge. Det är ett samarbete som handlar om att våra barn och våra barnbarn också ska få leva i frihet och demokrati. Det är det som detta samarbete ytterst går ut på. Det är därför som Nato är grundat, det är därför som Nato finns, det är därför som den amerikanska närvaron är viktig också på 2000-talet precis som på 1900-talet.

Anf. 106 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Detta är en debatt som har handlat om det säkerhetspolitiska läget, och det finns anledning att vara orolig.

Vår arméchef, Anders Brännström, sa i början av året att Sverige kan vara i krig om några år. Det är någonting som vi hoppas inte ska ske, men vi måste få en helt annan beredskap. Sverige kan bli angripet. Vad ska vi då göra?

Försvarsuppgörelsen var ett viktigt trenderbrott, men den måste följas av fler steg så att vi på olika sätt kan stärka vår försvarsförmåga. Men med det sagt räcker det inte. Hur mycket vi än satsar kommer det inte att räcka. Vi klarar oss inte själva. Vi är beroende av våra grannar.

Det skrivs i Bringéus utredning att om det blir en konflikt i vårt närområde dras vi in. Då är det betydligt bättre att förbereda sig med sina vänner, för det är våra vänner som finns i Nato.

Visst är det finländska samarbetet jättebra. Men de militära muskler som behövs för att man ska vara konfliktavhållande finns inte. Och just konfliktavhållande var ett nyckeluttryck i denna utredning.

Sedan är det ganska trist att notera att det finns en allians här – en pakt – mellan regeringen, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna som krampaktigt håller fast vid alliansfriheten, trots att favoritargumenten har smulats sönder. Nu finns det bara Amerikahat, neutralitetsnostalgi och, tror jag, problem i det egna partiet kvar när det gäller att hantera dessa frågor. Det är beklagligt. Vi måste se att det handlar om säkerhet i en ny tid.

Det finns också frågetecken kring ledarskapet när det gäller Nord Stream. Varför är man inte med? Det tycks som att man har ett sätt att tala om detta internt i landet. Man måste också agera utrikes. Vi måste se till att göra vad vi kan för att stoppa Nord Stream 2.

Anf. 107 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman och ärade ledamöter! Jag tackar Liberalerna och Jan Björklund för att vi fick ha den här säkerhetspolitiska debatten. Tack också för den intellektuella nivån, som har spänt från Gabriel García Márquez till Bob Dylan och jag vet inte vad. Tack även för den trevliga tonen, som jag tycker har varit bra.

Ett svenskt Natomedlemskap är inte svaret på alla de säkerhetspolitiska utmaningar vi ser i dag, har vi konstaterat. Det viktigaste är ju att se till att *förebygga* konflikter, och det måste vara den smarta kärnan i en säkerhetspolitik. Jag vill betona bredden av de säkerhetspolitiska instrument Sverige har till sitt förfogande, som diplomati och – förstås – militär förmåga, liksom medling och förtroendeskapande åtgärder. Det ökar vår förmåga att verka för avspänning och stabilitet i Europa och vårt närområde.

Jag tror att vi delar analysen av oron, farorna och allt det där. Men frågan är ju hur vi *undviker* att hamna i en situation med konflikt, Mikael Oscarsson. Hur undviker vi att hamna där? Ska vi vänta tills vi är där, och då ropa på Nato? Vi måste se till att vi förebygger konflikter. Vårt aktiva arbete för att värna den europeiska säkerhetsordningen och upprätthålla respekten för internationell rätt ska ses i det perspektivet, och den militära alliansfrihetens främsta fördel är att den har gett och ger Sverige handlingsfrihet. Vi har handlingsfrihet att bygga diplomatiska och militära samarbeten.

I generationer har vi levt i fred. Jag tycker att bevisbördan ligger på dem som vill ändra den fredstraditionen och vad som skulle komma i dess ställe. Jag tycker att det är viktigt att den militära alliansfriheten har ett brett stöd bland det svenska folket, och det är vad vi kan luta oss mot. Det är ni som vill ändra vår säkerhetspolitiska doktrin som har bevisbördan nu. Jag hoppas förstås att vi ska kunna fortsätta ha en god och respektfull debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2016/17:28 Upphandling av vissa kollektivtrafiktjänster

EU-dokument

KOM(2016) 591 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation

Prot. 2016/17:14

13 oktober

*Aktuell debatt om
Sveriges säkerhets-
politiska situation*

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 12 oktober

2016/17:52 Kommunpoliserna och medborgarlöften

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:55 Hög musik i bostadsområden

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:53 Reducerade momsskattesatser

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:56 Lagföring av mäns våld mot kvinnor

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:54 Åklagares kompetens för att stävja fusk inom åkeribranschen

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:57 Lagen om vattentjänster

av *Caroline Szyber* (KD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:58 Ett långsiktigt behov av mönstringsmöjligheter

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:59 Linda Hofstad Hellelands kandidatur

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:60 Halverat stöd till arbetet mot hiv och andra smittsamma sjukdomar

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:63 Ökat samarbete för att minska fusk inom åkeribranschen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:66 Stöd åt feministisk rörelse i Saudiarabien

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:65 Systematiska övergrepp av den pakistanska polisen

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:68 Beslut om treårig tandhygienistutbildning

av *Barbro Westerholm* (L)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:67 Tortyr av flickor i Kamerun

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:72 Visumproblem för utomeuropeiska studenter och forskare

av *Betty Malmberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:69 Upphandling av offentliga måltider

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:70 Växa-stöd

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:71 Problem med striktare praxis för arbetstillstånd

av *Johanna Jönsson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:73 Skatt på avstånd

av *Anders Åkesson* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:74 Kontroversiell vapenexport

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:75 Gui Minhai

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2016/17:14

13 oktober

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.50.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.24,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 91 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ordförande i utskott.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
§ 4 Svar på interpellation 2016/17:6 om Sveriges möjligheter att söka medlemskap i Nato	2
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	2
Anf. 2 HANS WALLMARK (M).....	3
Anf. 3 CARL SCHLYTER (MP).....	4
Anf. 4 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	5
Anf. 5 HILLEVI LARSSON (S).....	6
Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V).....	7
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
Anf. 8 HANS WALLMARK (M).....	9
Anf. 9 CARL SCHLYTER (MP).....	10
Anf. 10 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	11
Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S).....	11
Anf. 12 STIG HENRIKSSON (V).....	12
Anf. 13 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
Anf. 14 HANS WALLMARK (M).....	13
Anf. 15 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	14
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:793 om skrotning av Gripen C	14
Anf. 16 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	14
Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	15
Anf. 18 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	16
Anf. 19 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	17
Anf. 20 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	18
Anf. 21 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	19
Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	19
§ 6 Svar på interpellation 2016/17:22 om nya direktiv till Trafikverket	20
Anf. 23 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	20
Anf. 24 EDWARD RIEDL (M).....	20
Anf. 25 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 26 EDWARD RIEDL (M).....	22
Anf. 27 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 28 EDWARD RIEDL (M).....	22
Anf. 29 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	23
Ajournering.....	23
Återupptaget sammanträde.....	24
§ 7 Statsministerns frågestund	24
Anf. 30 TREDJE VICE TALMANNEN.....	24
<i>Regeringens migrationspolitik.....</i>	<i>24</i>
Anf. 31 ANNA KINBERG BATRA (M).....	24
Anf. 32 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	24
Anf. 33 ANNA KINBERG BATRA (M).....	25
Anf. 34 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	25

<i>Statsministerns uttalanden om Sverigedemokraterna</i>	25	Prot. 2016/17:14
Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	25	13 oktober
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	26	-----
Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	26	
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	26	
<i>Enkla jobb</i>	27	
Anf. 39 ANNIE LÖÖF (C).....	27	
Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	27	
Anf. 41 ANNIE LÖÖF (C).....	28	
Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	28	
<i>Rätten till personlig assistans</i>	29	
Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V).....	29	
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	29	
Anf. 45 JONAS SJÖSTEDT (V).....	30	
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	30	
<i>Konsekvenserna av regeringens riktlinjer för LSS</i>	30	
Anf. 47 JAN BJÖRKLUND (L).....	30	
Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31	
Anf. 49 JAN BJÖRKLUND (L).....	31	
Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32	
<i>LSS och regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan</i>	32	
Anf. 51 ANDREAS CARLSON (KD).....	32	
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32	
Anf. 53 ANDREAS CARLSON (KD).....	33	
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33	
<i>Jämlik och tillgänglig vård</i>	33	
Anf. 55 HILLEVI LARSSON (S).....	33	
Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33	
<i>Sveriges strategi inför klimatmötet i Marrakech</i>	34	
Anf. 57 JONAS ERIKSSON (MP).....	34	
Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34	
<i>Tvång att ingå i storregioner</i>	34	
Anf. 59 ERIK BENG TZBOE (M).....	34	
Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35	
<i>Anslagen till Försvarsmakten</i>	35	
Anf. 61 ROGER RICHTOFF (SD)	35	
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35	
<i>Hållbart företagande</i>	36	
Anf. 63 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	36	
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36	
<i>Ny praxis för prövningen av arbetskraftsinvandrare</i>	36	
Anf. 65 JOHANNA JÖNSSON (C)	36	
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37	
<i>Statsministerns yttranden om alliansregeringens skatteintäkter</i>	37	
Anf. 67 ANETTE ÅKESSON (M).....	37	
Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37	
<i>Turkiets agerande mot kurdiska tv-kanaler</i>	37	
Anf. 69 DANIEL RIAZAT (V).....	37	
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38	
<i>Åtgärder mot felaktig betygsättning</i>	38	

Anf. 71 MICHAEL SVENSSON (M).....	38
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
<i>Matchningsproblemen på arbetsmarknaden</i>	39
Anf. 73 ANNA WALLÉN (S)	39
Anf. 74 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
<i>Åtgärder för studiemotiverade elevers utveckling</i>	39
Anf. 75 MARIA MALMER STENERGÅRD (M)	39
Anf. 76 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Regional utveckling</i>	40
Anf. 77 ÅSA ERIKSSON (S)	40
Anf. 78 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Personer som fått avslag på asylansökan</i>	41
Anf. 79 JOHAN FORSSELL (M).....	41
Anf. 80 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
Anf. 81 TREDJE VICE TALMANNEN.....	42
Ajournering	42
Återupptaget sammanträde	42
§ 8 Aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation	42
Anf. 82 JAN BJÖRKLUND (L).....	42
Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	42
Anf. 84 HANS WALLMARK (M)	44
Anf. 85 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	46
Anf. 86 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	47
Anf. 87 KERSTIN LUNDGREN (C).....	49
Anf. 88 STIG HENRIKSSON (V)	50
Anf. 89 JAN BJÖRKLUND (L).....	51
Anf. 90 MIKAEL OSCARSSON (KD)	53
Anf. 91 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	54
Anf. 92 HANS WALLMARK (M)	55
Anf. 93 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	56
Anf. 94 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	57
Anf. 95 KERSTIN LUNDGREN (C).....	58
Anf. 96 STIG HENRIKSSON (V)	59
Anf. 97 JAN BJÖRKLUND (L).....	60
Anf. 98 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	61
Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	62
Anf. 100 HANS WALLMARK (M)	63
Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	63
Anf. 102 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	64
Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (C).....	64
Anf. 104 STIG HENRIKSSON (V)	65
Anf. 105 JAN BJÖRKLUND (L).....	65
Anf. 106 MIKAEL OSCARSSON (KD)	66
Anf. 107 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	67
§ 9 Bordläggning	67
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor	68
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 16.50.	69